

Provincie Zeeland

Provinciale Staten

Notulen van 6 juni 2014

(vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op
4 juli 2014)

1. Opening en berichten van verhindering.....	1
2. Mededelingen.....	1
3. Vaststellen agenda.....	1
4. Vaststellen notulen.....	1
5. Ingekomen stukken.....	2
6. Brief van M. Vossenstein uit Nunspeet, met nota "Natuur als natuurbeheerder"(14007069)	2
7. Brief van de Kleine Scholen Coöperatie van 8 mei 2014, over de Zeeuwse Onderwijs Autoriteit.....(14007724)	2
8. Brief van Deloitte Accountants BV met het accountantsverslag 2013(14007823)	2
9. Ingekomen stukken GS en cvdK.....	2
10. Brief van GS van 13 mei 2014 met toelichting correctie bestemmingsreserve afwikkeling ILG in Jaarrekening 2013(14007644)	2
11. Brief van GS van 20 mei 2014 met reactie op accountantsverslag(14007933)	2
12. Brief van GS van 13 mei 2014 met advies PCO met betrekking tot nota Nieuwe Wegen(14007744)	2
13. Brief van GS van 3 juni 2014 over Thermphos(14008691)	2
14. Brief van de cvdK van 3 juni 2014 over aanvaarden nevenfunctie(14008714)	4
15. Hamerstukken.....	6
16. Statenvoorstel Verantwoording fractievergoeding 2013 (SGR-61)	6
17. Statenvoorstel 5e wijziging begroting provincie Zeeland 2014 (SERV-144)	6
18. Statenvoorstel Jaarrekening 2013 Fonds nazorg gesloten stortplaatsen (SERV-147)	6
19. Statenvoorstel Programma-indeling begroting 2015 (SERV-145)	6
20. Voorstellen.....	6
21. Statenvoorstel Jaarstukken 2013 Zeeland (SERV-150)	6
22. Statenvoorstel Voorjaarsnota 2014 (SERV-146)	15
23. Hamerstukken.....	52
24. Statenvoorstel 6e wijziging begroting Zeeland 2014 (SERV-149)	53
25. Statenvoorstel 7e wijziging begroting Zeeland 2014 (SERV-148)	53
26. Statenvoorstel Realisatie verbreding Tractaatweg (UITV-151A)	53
27. Vragensessie.....	53
28. Moties niet behorend bij een agendapunt.....	53
29. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd.....	53
30. Sluiting.....	53

**Vijfendertigste vergadering
van de
Provinciale Staten van Zeeland
(zittingsperiode 2011-2015)**

vrijdag, 6 juni 2014

Voorzitter: de heer drs. J.M.M. Polman,
commissaris van de Koning in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden mr. T.H. Aalfs, F. Babijn (CDA), F. Babijn (PvZ), A.P. Beekman, C.W. Bierens, ing. J.J. van Burg, P.B. Colijn, J. van Dijen, P. van Dijk, A.I.G. Dorst, ing. B. Erbisim, mr. A. Evertz, mr. H.J. van Geesbergen, dr. T. van Gent, drs. ing. R.M. Haaze, P.A. Hamelink, dr. A.M.M. van Haperen, ing. L. Harpe Msc, A. Hijgenaar, F. de Kaart, R.P.M. de Kort, A.J. van der Maas, W.P.H. Markusse, J.M. Meulenberg-op 't Hof, P.C.A. de Milliano-van den Hemel, ing. R. Muste, F. van Oorscot, J.R. Oudeman, B.J.M. Pauwels, P.L. de Putter, J.C. Robesin, G.D. Roeland, drs. R. Ruissen, H.C.M. Thomaes, R. van Tilborg en J. Werkman, te zamen 36 leden, alsmede de heer drs. P. Joosse, griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig:

- mevrouw C.M.M. Schönknecht-Vermeulen en de heren C. van Beveren, G.R.J. van Heukelom en drs. B.J. de Reu, leden van Gedeputeerde Staten.

1. Opening en berichten van verhindering

Opening: 09.30 uur.

De **voorzitter**. Dames en heren, leden Provinciale en Gedeputeerde Staten, medewerk(st)ers van de griffie en de ambtelijke organisatie, vertegenwoordigers van de media, aanwezig op de publieke tribune en degenen die virtueel met ons verbonden zijn: van harte welkom bij deze vergadering van Provinciale Staten.

Ik deel mee dat bericht van verhindering is ontvangen van de leden Feijtel, De Paepe en Van Unen.

2. Mededelingen

De **voorzitter**. De leden treffen op hun tafels de brochure "De slimme kracht van Zeeland" aan, evenals een gewijzigde agenda en een nagekomen stuk.

In het Presidium is afgesproken dat geen afzonderlijke spreektijden zullen worden gehanteerd voor bijvoorbeeld de behandeling van de Voorjaarsnota. Er geldt per fractie één spreektijd voor de gehele vergadering. Zodra men "in het rood" dreigt te geraken, zal ik daarop wijzen. Men heeft verzocht om daaraan te worden herinnerd. Overigens, ik ken de zelfdiscipline van de statenleden, en dus zal het wel goed gaan. Ik wens allen een goede vergadering toe.

3. Vaststellen agenda

De **voorzitter**. Voorgesteld wordt om een brief van de commissaris van de Koning over het aanvaarden van nevenfuncties toe te voegen aan het desbetreffende agendapunt. Voorts wordt voorgesteld om het statenvoorstel 7e wijziging begroting Zeeland 2014 toe te voegen aan het agendapunt "Hamerstukken", na het statenvoorstel 6e wijziging begroting 2014.

Kunnen de Staten instemmen met de aldus gewijzigde agenda?

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik zou graag enkele opmerkingen willen maken over de brief van de cvdK over de nevenfuncties.

De **voorzitter**. U heeft mij dit verzoek al eerder voorgelegd en daaraan toegevoegd dat u eraan hecht dat de heer Roeland tijdens de bespreking van de brief even het voorzitterschap overneemt. Ik stel voor om de genoemde brief te bespreken bij de behandeling van het desbetreffende agendapunt. Ik constateer dat de heer Roeland bereid is om dan even het voorzitterschap over te nemen.

Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

De gewijzigde agenda wordt vastgesteld.

4. Vaststellen notulen

De notulen van de vergaderingen van 25 april en 26 mei 2014 worden vastgesteld.

5. Ingekomen stukken

6. Brief van M. Vossenstein uit Nunspeet, met nota "Natuur als natuurbeheerder" (14007069)

7. Brief van de Kleine Scholen Coöperatie van 8 mei 2014, over de Zeeuwse Onderwijs Autoriteit (14007724)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brieven voor kennisgeving aan te nemen.

8. Brief van Deloitte Accountants BV met het accountantsverslag 2013 (14007823)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te betrekken bij de behandeling van het statenvoorstel Jaarstukken 2013 Zeeland.

9. Ingekomen stukken GS en cvdK

10. Brief van GS van 13 mei 2014 met toelichting correctie bestemmingsreserve afwikkeling ILG in Jaarrekening 2013 (14007644)

11. Brief van GS van 20 mei 2014 met reactie op accountantsverslag (14007933)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brieven te betrekken bij de behandeling van statenvoorstel Jaarstukken 2013 Zeeland.

12. Brief van GS van 13 mei 2014 met advies PCO met betrekking tot nota Nieuwe Wegen (14007744)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

13. Brief van GS van 3 juni 2014 over Thermphos (14008691)

De **voorzitter**. In deze brief is sprake van een besloten vergadering, te houden na afloop van deze statenvergadering. Gaan de Staten akkoord met het houden van deze besloten vergadering?

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik weet niet of ik hiermee akkoord kan gaan omdat ik niet weet waar het over gaat. Denkend aan de onderwerpen waarover tot nu toe in beslotenheid is vergaderd, vraag ik mij af of er wel sprake moet zijn van beslotenheid. Waar ik in eerste instantie in geïnteresseerd ben, is de formele positie van de provincie als vergunningverlener en handhaver. Misschien is het goed om daarmee te beginnen, in openbaarheid. Op die manier kan duidelijk worden gemaakt waar wij in deze kwestie precies staan. Dat is mij op dit moment volstrekt onduidelijk.

De **voorzitter**. Ik verzoek de heer Van Heukelom om hierop te reageren. Zoals uit de brief blijkt, gaat het om het informeren van de Staten over de laatste stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen die thans plaatsvinden, meer in het bijzonder over de financiële aspecten en de positie van de provincie en andere partijen. Dat is de reden geweest waarom het college het belangrijk heeft geacht om de Staten te informeren. Het zou onze positie schaden wanneer wij expliciet in openbaarheid over alle aspecten van de onderhandelingen zouden spreken. Echter, wat openbaar kán, dóen wij openbaar.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Begrijp ik de heer Harpe goed, dan gaat het hem om onze verantwoordelijkheid in het kader van veiligheid en handhaving. Welnu, op grond van jurisprudentie is bekend --het wordt door juristen bevestigd-- dat wij wat dat betreft aan de beurt zijn. Echter, deze zaak heeft niet alleen te maken met veiligheid en de wettelijke taak om dit weer in orde te brengen, maar ook met de vraag: hoe gaan wij hiermee verder? Tegen die achtergrond hebben wij te maken met erfpacht, uitgifte van grond. In die fase heb je in feite iederéén nodig. Ik hoop in de besloten vergadering aan te geven waar wij in dezen staan, wat wij vandaag moeten doen en hoe wij dadelijk met onze partners verdergaan. Het heeft ook te maken met zaken als de aanneemsom. Daarover kan ik nu niets zeggen, maar dat kan in beslotenheid wél.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Gelet op de kennis die ik nu heb, vraag ik of het niet mogelijk is om althans een gedeelte van dit dossier in openbaarheid te behandelen. Op grond van wat ik

nu hoor, denk ik dat dat zou kunnen. Maar goed, ik kan het niet helemaal doorgronden.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Wij hebben heel zorgvuldig gekeken naar andere besloten vergaderingen, niet alleen over ZSP, maar ook over de Sluiskiltunnel enz. Men baseert zich in dit verband op artikel 10, lid 1 of lid 2, sub nog wat, van de WOB. Als wij het verkeerd doen, worden wij aansprakelijk gesteld en is de schade veel groter dan men nu kan bedenken.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Wij hebben, mede gelet op de toelichting van de gedeputeerde, geen bezwaar tegen de besloten bijeenkomst, maar onderstrepen dat het daarbij gaat om een informatiebijeenkomst. We gaan geen besluiten nemen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter, vannacht ben ik hiermee geëindigd om een uur of drie en ik ben er vanochtend weer verder mee gegaan. Er zijn zaken die nu nog op hoog niveau worden uitgewerkt. Het zou best zo kunnen zijn dat de Staten iets moeten besluiten. Dat zal toch geen grote verwondering wekken.

De heer **Bierens** (VVD). Maar, voorzitter, dan ga ik ervan uit dat wij voldoende voorbereidingstijd krijgen om dat besluit te kunnen overwegen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik zal de Staten, met inachtneming van het belang van deze zaak en de beperkt beschikbare tijd, de gelegenheid geven om de juiste keuze te maken. Ongetwijfeld zullen de Staten het met mij eens zijn. Dat weet ik haast wel zeker...

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Als ik de situatie goed analyseer, is er niet veel méér dan de mogelijkheid om maar gewoon aan te vangen met die besloten bijeenkomst, maar ik zou dan wél de ruimte willen hebben om in die bijeenkomst een afweging te maken naar aanleiding van datgene wat de heer Bierens heeft gezegd: gaan wij een besluit nemen, of niet? Wellicht komt men tot de conclusie dat er later nog een nieuwe bijeenkomst moet volgen, bij voorkeur openbaar maar misschien besloten. Op dit moment kan ik niet toezeggen dat wij vanmiddag een besluit gaan nemen. Wij moeten eerst weten waar het over gaat.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik zeg het heel voorzichtig omdat het alleen informatie kan zijn maar het hangt ook van de ontwikkelingen van vandaag af. Natuurlijk heb ik alle begrip voor uw standpunt, want daar gaat ú over, en niet ik.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik vind het nu nóg lastiger worden. Heeft het college ook nagegaan

hoe een eventueel te nemen besluit zich verhoudt tot de Provinciewet, waarin wordt aangegeven over welke onderwerpen in die situatie niet kan worden besloten?

De heer **Van Heukelom** (GS). Alles wat wij voordragen, voorzitter, is wettelijk verankerd, althans voor zover ik het nu weet. Men wil niet weten hoeveel dossiers van advocaten ik de laatste week tot mij heb moeten nemen. Ik zeg dat het zo kan.

De **voorzitter**. Het lijkt mij belangrijk dat wij beseffen dat het de Staten zijn die over hun agenda gaan. Ook de vraag of er wel of geen besluit moet worden genomen, wordt door de Staten beantwoord. Zij bepalen ook wat wel en niet openbaar kan worden behandeld. Ik acht het van belang dat nu wordt besloten het college in de gelegenheid te stellen om de Staten in elk geval te informeren. Vervolgens zal vanmiddag wel blijken in hoeverre de status van de besloten overeenkomst verder dient te reiken. Daar zitten we dan zelf bij; wij kunnen het daar dan expliciet over hebben.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Ook wij maken ons zorgen over het feit dat er steeds sprake is van geheimhouding. Met alle begrip voor de situatie waarmee wij nu te maken hebben --het is een heel moeilijke kwestie-- leg ik de gedeputeerde toch de vraag voor of vanmiddag van de Staten wordt gevraagd om in te stemmen met in de onderhandelingen te zetten stappen. Of komt er iets aan de orde waar de Staten echt goed over moeten nadenken voor erover kan worden besloten? Ik voeg daaraan toe: gelet op onze financiële situatie.

De heer **Van Heukelom** (GS). Als ik u informeer over datgene wat wij gaan doen, moet u het ermee eens zijn. De belangen zijn écht groot.

De **voorzitter**. Ik onderstreep dat het de Staten zijn die bepalen wat de status is. Zij kunnen tijdens de besloten bijeenkomst bepalen wat eventueel wél openbaar kan. Het zijn de Staten die erover gaan. Het is ónze huishouding. Het college komt met het verzoek om een en ander in beslotenheid te doen. Wij horen dat aan, maar vervolgens hebben wij tijdens die bijeenkomst met elkaar het gesprek over de vraag wat wel en wat niet openbaar kan.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter, het wordt een beetje cryptisch maar ook mijn fractie is van oordeel dat er alleen voor geheimhouding moet worden gekozen als het écht nodig is. Of het in dit geval echt nodig is, kunnen wij nu niet overzien maar inderdaad: het zijn de Staten die over hun agenda gaan. Zij beslissen vanmiddag zelf of er al

dan niet een besluit wordt genomen. Dat wachten wij af.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Als het in die bijeenkomst gaat over geld dat wij moeten betalen, wijs ik erop dat de Provinciewet ons verbiedt om te praten over wijziging van de begroting. Daar hebben wij het dan over. Ik ga er dan ook van uit dat het niet om geld gaat.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik begrijp de vragen die nu worden gesteld over datgene wat er vanmiddag gaat gebeuren. Mijn fractie heeft op voorhand begrip voor het verzoek van het college om een besloten informatiebijeenkomst te beleggen. Als wij die informatie tot ons hebben genomen, kunnen wij naar bevind van zaken handelen. Het heeft mijns inziens weinig zin om nu inhoudelijk te discussiëren. Laten wij vanmiddag eerst de informatie tot ons nemen. Daarna kan desgewenst de bijeenkomst worden geschorst voor fractieoverleg. Vervolgens kunnen de Staten bepalen hoe zij hier verder mee willen omgaan.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Wij volgen in die zin de lijn van de heer Harpe, dat ook wij terughoudendheid bepleiten met betrekking tot geheimhouding. Echter, in dit geval gaat het om een zó zwaar dossier dat wij eerst moeten kennismaken van de informatie die het college ons gaat geven. Vervolgens kan worden nagegaan in hoeverre er kan of moet worden overgegaan tot besluitvorming. Ook is mogelijk dat de bijeenkomst wordt geschorst zodat er goed over een en ander kan worden nagedacht.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ook de CDA-fractie stelt zich altijd erg terughoudend op tegenover besloten bijeenkomsten. Daar zijn wij niet vóór, maar wij constateren dat het college weloverwogen met dit verzoek is gekomen. Nadat wij hebben kennisgenomen van de informatie zullen wij nagaan hoe wij hiermee verder moeten.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Het is ons --gelet op de grote belangen en de effecten die kunnen optreden voor de provincie en Zeeland Seaports (ZSP)-- duidelijk dat er moet worden gestart in beslotenheid. Gaandeweg de bijeenkomst zullen wij wel zien wanneer er naar openbaarheid kan worden gegaan.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de Staten er mee instemmen dat na afloop van deze statenvergadering een besloten vergadering wordt gehouden. Vervolgens zal naar bevind van zaken worden bepaald hoe er verder moet worden gehandeld.

Voorzitter: de heer Roeland

14. Brief van de cvdK van 3 juni 2014 over aanvaarden nevenfunctie (14008714)

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Het begon zo mooi, in september 2012, toen wij de profielschets voor de nieuwe cvdK opstelden. Alle fracties, uitgezonderd die van GroenLinks, waren het erover eens dat een waslijst aan nevenfuncties niet langer acceptabel behoorde te zijn. De functie van de cvdK is immers een functie die voltijd uitgeoefend moet worden. Deze persoon behoort zich elke dag in te zetten voor het belang van Zeeland, en een lange lijst met nevenfuncties past daar niet bij.

Toch zien wij ondertussen op de website van de provincie dat er al drie nevenfuncties zijn die niet "qualitate qua" zijn maar die de commissaris tóch uitoefent. Daarnaast is er nog een tijdelijke functie, als informateur voor D66 in Den Haag. En dan is er nu sprake van een vierde nevenfunctie, overigens naast een waslijst van comités van aanbevelingen en beschermheerschappen.

Voorzitter. De SP-fractie is van oordeel dat alleen de functies die worden uitgeoefend uit hoofde van het voorzitterschap van Provinciale Staten, aanvaard moeten worden. Deze nevenfuncties horen daar, wat onze fractie betreft, niet bij.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Ik kan eigenlijk niets meer zeggen. Binnen mijn partij is op enig moment gevraagd of ik wilde stemmen voor de voorzitter van onze bestuurdersvereniging, en ja, toen heb ik het al gezegd. Het ging om een internetstemming, vertrouwelijk, en ik zal nu niet zeggen op wie ik heb gestemd, maar ik kan de heer Van Dijen wél zeggen dat bij D66 bestuurders altijd hun nevenfuncties in privé-tijd uitoefenen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Dit standpunt van de SP-fractie is niet nieuw. Niettemin heb ik er behoefte aan om namens de VVD-fractie te verwijzen naar de profielschets. Daarin is aangegeven dat wij kritisch zullen zijn ten aanzien van de nevenfuncties, maar dat wij die ook zullen beoordelen met inachtneming van de belangen van Zeeland. De VVD-fractie is van oordeel dat de nevenfuncties die de cvdK heeft en nu aanvaardt, in goede afstemming met de Staten tot stand zijn gekomen en dat zij binnen het beoogde maatwerk vallen.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Wij vinden het belangrijk dat er aan een netwerk wordt gebouwd

en wij zien nevenfuncties, ten dele, daarbij als een functionele factor. Zonder nevenfuncties bouw je geen netwerk op. Een commissaris die overal komt en in veel gelegenheden de belangen van Zeeland moet verdedigen, mag wat ons betreft ook enkele nevenfuncties hebben. We blijven dit kritisch volgen, maar wat ons betreft geldt: veel succes.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Mijn fractie sluit zich aan de woorden van de heren Bierens en Colijn. Wij respecteren het standpunt van de fractie van de SP maar wij moeten ons inziens de cvdK niet inkapselen. Het is wel degelijk nodig dat hij bouwt aan een netwerk, hetgeen weer zijn functioneren hier ten goede kan komen. Wij moeten het niet zo eng bekijken. Het gaat allemaal in goed overleg. Ik zie hier geen bezwaren.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Wij kunnen ermee instemmen dat nevenfuncties worden aanvaard, maar vinden het zeer belangrijk dat het om onbezoldigde functies gaat. Dat is voor ons zwaarwegend.

De heer **Polderman** (cvdK). Voorzitter. In de eerste plaats is voor mij belangrijk wat de Staten in dezen vinden. Dat is ook de reden waarom ik, voordat ik de Staten een brief schrijf waarin ik meld dat ik voornemens ben om een bepaalde functie te aanvaarden, een en ander bespreek met de fractievoorzitters.

In de tweede plaats is van belang dat ik nevenfuncties alleen zal aanvaarden wanneer ze een maatschappelijk belang betreffen waarbij de provincie Zeeland direct of indirect betrokken is. In de praktijk ervaar ik vaak dat opgebouwde netwerken zeer belangrijk zijn om contacten te benutten om de belangen van Zeeland onder de aandacht te brengen.

Daarnaast vind ik persoonlijk dat de cvdK ook de maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft om met kennis, ervaring en netwerkcontacten bij te dragen aan een goed openbaar bestuur in Nederland. Ook in verband met de nevenfunctie waarover nu wordt gesproken, vind ik het belangrijk om op die manier als commissaris bij te dragen aan de kwaliteit van het openbaar bestuur. Overigens, het gaat om een onbezoldigde functie.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. In deze discussie wordt gesproken over het "maatschappelijk belang" van dergelijke functies voor Zeeland. Echter, in dit geval gaat het om het voorzitterschap van de bestuurdersvereniging van D66. Wat het maatschappelijk belang voor Zeeland kan zijn dat wij hier een commissaris hebben die vijfmaal per jaar vergadert met andere bestuurders van D66... Daar is geen specifiek belang voor Zeeland bij betrokken.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter, het zal de heer Van Dijen verbazen wat je daar van elkaar kan leren!

De heer **Van Dijen** (SP). Ik geloof best, voorzitter, dat je bij D66 heel veel kan leren. Misschien moet de heer Hijgenaar mij maar eens meenemen als introducee, maar ik kan hem nu al zeggen dat ik geen lid word. Het gaat er natuurlijk niet om wat je daar kan leren. Het gaat om de vraag op welke manier daar het belang van Zeeland kan worden vertegenwoordigd of gediend. Bij deze nevenfunctie en ook bij andere nevenfuncties is dat totaal niet aantoonbaar. Bouw je aan een nuttig netwerk met vijf van dergelijke vergaderingen per jaar? Sorry, voorzitter, maar ik zie daar de toegevoegde waarde niet van in. Dat de heer Polman zegt dat hij graag wil werken aan een goede kwaliteit van het openbaar bestuur, is mooi, maar op deze manier werkt hij aan de kwaliteit van zijn eigen partij. Of die vervolgens goede bestuurders levert, dat is nog maar de vraag. Dat is in het verleden met wisselend succes gebeurd...

Voorzitter. Wat ons betreft worden er geen nevenfuncties geaccepteerd. Dat blijf ik gewoon zeggen. De volgende keer dat de commissaris weer met zo'n brief komt, zullen wij er weer op dezelfde manier ingaan.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Volgens mij heeft ook de heer Van Dijen een nevenfunctie en die heeft hij niet gemeld: propagandist. Ik vind de manier waarop hij over de bestuurdersvereniging van mijn partij spreekt, ver beneden peil.

De **voorzitter**. Functies van de heer Van Dijen staan nu niet ter discussie.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Het zal wel te maken hebben met de partijstructuur van de SP, maar ik ben écht verbaasd, bijna verbijsterd over deze opmerkingen van de heer Van Dijen. Wij hebben bij de discussie over de profielschets gesteld dat de nieuwe commissaris een goed netwerk moest hebben en dat hij dat netwerk, als dat enigszins mogelijk zou zijn, zou moeten uitbouwen. Welnu, als er nou één plaats is waar je je netwerk kunt uitbouwen, in stand houden en/of benutten, óók in het belang van je hoofdfunctie, dan is het juist in zo'n bestuurdersvereniging. Dat geldt voor D66 en het geldt ook voor de VVD en andere partijen. Je hebt daar immers bestuurders van alle niveaus uit geheel Nederland bij elkaar, waaronder ook kamerleden en bewindslieden. Nogmaals, ik ben zeer verrast door deze opmerkingen van de heer Van Dijen.

De heer **Polderman** (cvdK). Voorzitter. Ik neem kennis van de gemaakte opmerkingen. Iedereen heeft het recht om te verwoorden wat hij hiervan

vindt. Ik vind het belangrijk dat door mij aanvaarde nevenfuncties in de Staten brede instemming ondervinden en ik heb geconstateerd dat dat ook nu het geval is.

De brief wordt zonder stemming voor kennisgeving aangenomen.

Voorzitter: de heer Polderman

15. Hamerstukken

16. Statenvoorstel Verantwoording fractievergoeding 2013 (SGR-61)

17. Statenvoorstel 5e wijziging begroting provincie Zeeland 2014 (SERV-144)

18. Statenvoorstel Jaarrekening 2013 Fonds nazorg gesloten stortplaatsen (SERV-147)

19. Statenvoorstel Programma-indeling begroting 2015 (SERV-145)

Deze voorstellen worden zonder discussie en zonder stemming aangenomen.

20. Voorstellen

21. Statenvoorstel Jaarstukken 2013 Zeeland (SERV-150)

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter, collega's, toehoorders. Met deze jaarstukken legt het college aan de Staten verantwoording af voor het gevoerde beleid, inclusief de financiële verantwoording over het jaar 2013. De afgelopen twee jaar kon ik bij de behandeling van de jaarstukken, mede op basis van het accountantsrapport, positieve geluiden laten horen over de vorderingen die weer waren gemaakt, waar het ging om de kwaliteit, waaronder de leesbaarheid, van de jaarstukken en de interne beheersing van de provinciale financiën.

Voorzitter. Het spijt mij, namens de VVD-fractie, dat ik nu soortgelijke opmerkingen niet kan maken. Naast onze eigen bevindingen ten aanzien van leesbaarheid en verschillenanalyse, die voor verbetering vatbaar zijn, worden in het

accountantsrapport diverse opmerkingen gemaakt die de VVD-fractie toch wel zorgen baren, bijvoorbeeld over vertraging in het controleproces door het niet tijdig of niet volledig beschikbaar zijn van alle stukken, over de projectcontrol, de interne toetsing van complexe financiële transacties, de verplichtingenadministratie en het beleid en de evaluatie met betrekking tot frauderisico's.

Deze zorgen worden voor een deel weggenomen door de reactie van het college op de bevindingen van de accountant. Gedeputeerde Staten stellen zich, in onze ogen terecht, kwetsbaar op door zich te herkennen in de bevindingen en beterschap te beloven. Daar houden wij het college dan ook aan. Echter, dit laat onverlet dat de oorzaak van het gesignaleerde kwaliteitsverlies de reorganisatie is geweest, aldus het college.

Voorzitter. De VVD-fractie vindt alle afdelingen binnen de provinciale organisatie belangrijk, maar het zal u niet verbazen dat mijn fractie de afdeling financiën extra belangrijk vindt, zeker in een periode waarin de financiële eindjes aan elkaar moeten worden geknoopt. Mijn fractie twijfelt niet aan goede wil en inzet, maar vraagt het college wél nadrukkelijk om een voortvarende aanpak van de gesignaleerde knelpunten.

Voorts zijn aandachtspunten van de accountant bij het onderdeel "resultaat en vermogen" onder andere dat de totale omvang van de weerstandscapaciteit is verminderd van 57 naar 40 miljoen, en dat het volgen van de ontwikkeling van de financiële positie van de provincie van groot belang is. Straks, bij de behandeling van de Voorjaarsnota, zal ik hierop nader ingaan.

Ten slotte kan ik melden, voorzitter, dat de VVD-fractie kan instemmen met de voorgestelde bestemming van het rekeningsaldo-2013.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Mijn fractie is in de eerste plaats de medewerkers in dit huis zeer erkentelijk voor de informatieve begeleiding en voor het verschaffen van de nodige inzichtelijkheid in de totale begrotingssystematiek. Ik vind het vaak een zeer moeilijke materie, maar langzamerhand verkrijg ik er een beter zicht op. De bijeenkomsten in het kader van Zicht op Beleid hebben wat dit betreft hun nut en noodzaak bewezen.

In de commissie-BFW zijn kritische opmerkingen gemaakt over het accountantsverslag en is de aanbeveling gedaan om de controle nog beter of beter te laten verlopen. Als verbeterpunt werd genoemd de SMART-formulering; gepleit werd voor beter en concreter en voor duidelijker samenvattingen. Kortom: men verlangt een compacte Jaarrekening die niets aan duidelijkheid te wensen overlaat. Welnu, dat is ook de wens van de fractie van de PvZ.

Voorzitter. Wij hebben begrepen dat het college, naast relevante verbeteringen die al zijn doorgevoerd, niet alleen rekening wil houden met

deze suggesties en opmerkingen, maar daar ook naar wil handelen. Dat is buitengewoon positief. Voorts is mijn fractie het eens met de CDA-fractie dat de informatie over grote projecten via vaste agendapunten voor de commissies zou moeten worden verstrekt.

Uit het hele proces rond de opstelling van de jaarstukken is volgens de portefeuillehouder écht lering getrokken. Er zal eerder worden gestart, ook met de tussentijdse controles en met het verstrekken van informatie over risicovolle projecten. De noodzaak om dit te doen, willen wij nog eens extra onderstrepen, maar het vertrouwen is er dat dit in orde komt. Onze fractie gaat dan ook akkoord met dit statenvoorstel.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Over de jaarstukken maak ik drie opmerkingen, méér niet.

In de eerste plaats noem ik de controle door de accountant. Deze is nu wat kritischer gestemd dan wij van hem gewend zijn. Daar hebben wij kennis van genomen en dat geldt ook voor de toezeggingen die het college heeft gedaan om tot verbeteringen te komen. Wij hadden van het college ook niet anders verwacht. Echter, wat ons betreft had men die toezeggingen wel wat scherper mogen formuleren. Er is nu sprake van een toezetting in de zin van: wij zullen ons best doen, wij streven ernaar, wij zullen proberen enz. Voorzitter, ik ga er --de gedeputeerde van financiën kennend-- van uit dat het college het niet alleen probeert, maar dat het ook gewoon gaat gebeuren, dat die verbeteringen er ook echt komen.

In de tweede plaats richt ik mij op het Natuurpakket Westerschelde. Er is sprake van een groot bedrag dat nog kan worden besteed. Onregelmatig worden wij door het college via de commissie-REW over de voortgang in dezen geïnformeerd. Omdat het om een fors bedrag gaat, vraagt mijn fractie hier extra aandacht voor. Gaat het allemaal lukken? Worden de gestelde doelen op tijd gehaald? Is het beschikbaar gestelde geld voldoende om straks alles te realiseren? Of worden de Staten nog op termijn geconfronteerd met een situatie waarin de middelen op zijn en het natuurpakket niet voor 100% is afgerond? In dat geval zou de provincie, verantwoordelijk voor die afronding, in financiële zin aangesproken kunnen worden. Of komt dan het Rijk aan bod? Zijn hierover harde afspraken gemaakt?

In de derde plaats noem ik het voor de ILG-afwikkeling te laag gereserveerde bedrag. Voorzitter. Wij hebben gelezen dat datgene wat is gepland --ondanks het feit dat er nog maar driekwart miljoen over is-- moet worden uitgevoerd. Dat is althans de inzet van het college. De vraag rijst of de uitvoering die het college in gedachten heeft, mogelijk is met het bedrag dat op dit moment beschikbaar is. Of worden de Staten op termijn geconfronteerd met een verzoek om hiervoor extra

budget beschikbaar te stellen, al dan niet ten laste van de algemene reserve?

Met belangstelling wacht mijn fractie de antwoorden op de gestelde vragen af. Zo nodig komen wij hierop in tweede termijn of bij de behandeling van de Voorjaarsnota terug.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik vervang mijn fractievoorzitter, Ger van Unen, die helaas door ziekte is geveld. Zij heeft mij datgene voorgelegd wat zij wilde gaan zeggen. Als ik in de derde persoon enkelvoud over mijzelf praat, is dat niet omdat ik mijzelf zo geweldig vind, maar omdat zij het zo genoteerd heeft.

Voorzitter. Over SMART-formuleringen gaan wij het nu niet hebben. Dat heeft de heer Van Dijen al uitgebreid in de commissie gedaan. Wél verlangt de SP-fractie de toezegging dat het het volgende jaar wat dat betreft écht beter is. Dus niet meer "wij hebben enkele zwembaden gecontroleerd", neen, maar: "wij hebben tien zwembaden gecontroleerd, twee waren er niet in orde en dat probleem gaan wij op deze manier oplossen". Als het zo wordt geformuleerd, kunnen wij daadwerkelijk nagaan of de zwembaden in Zeeland er op vooruit of achteruit gaan. Dan kunnen wij nagaan of het beschikbaar gestelde budget het gewenste effect heeft. Wij willen echt geen uitgebreid detailniveau, wij willen het alleen concreter, zodat wij onze controlerende taak goed kunnen uitoefenen.

Verder vinden wij het belangrijk dat --wanneer wordt gesteld dat een bepaalde doelstelling niet is gehaald of dat een bepaald voornemen niet is uitgevoerd-- wij kunnen zien wat er met de desbetreffende budgetten is gebeurd. Immers, op het moment dat je iets niet doet --als voorbeeld noem ik het aanpakken van lichteinder-- moet er geld overblijven.

Voorzitter. In de commissie gaf een lid van het college ruiterslijk toe dat er sprake is van een capaciteitsprobleem, dat men zaken die men zich heeft voorgenomen, daardoor niet gedaan krijgt. Graag verkrijgt de SP-fractie ook wat dát betreft een toezegging. Het geld dat nu overblijft, gaat voor een groot gedeelte naar de algemene reserve. Als zaken niet worden uitgevoerd, moeten ze dan opnieuw worden begroot? Staan wij er dan niet nóg slechter voor, met al die claims en onzekerheden ten aanzien van onze reserves?

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. In grote lijnen ben ik het eens met de mij voorgaande sprekers. Wat mij voorts zorgen baart, is dat de provincie heel veel projecten aankaart en veel geld uitleent, terwijl ik niet zie dat daar garanties van de desbetreffende partijen tegenover staan. Stel dat een bedrijf failliet gaat, welke garanties zijn er dan dat de provincie haar geld terugkrijgt? Ik heb deze vraag ook aan de accountant voorgelegd, maar er nog geen antwoord op gekregen.

De heer **Hijgena** (D66). Voorzitter. Er zijn collega's die de behandeling van deze stukken met drie opmerkingen kunnen afdoen; ik kan het met twee...

In de eerste plaats zal ik --als de interne verkiezingen van mijn partij voor mij niet in petto hebben wat ik hoop-- ervoor zorgen dat mijn opvolger volgend jaar op deze positie aan de accountant zal vragen: wat is er gedaan met uw opmerkingen van het vorige jaar? Immers, die opmerkingen zijn van belang en daaraan moet gevolg worden gegeven. Het college heeft dat toegezegd, en daar zullen wij het college aan houden.

In de tweede plaats wijs ik erop dat wij in de commissie al veel opmerkingen hebben gemaakt waarop wij voor een deel bevredigende reacties hebben gekregen, voor een ander deel wat minder bevredigende, maar ik heb besloten om de gedeputeerde vandaag wat dit betreft met de schrik vrij te laten komen en mijn overige opmerkingen te bewaren voor de behandeling van de Voorjaarsnota.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Ik heb wat méér opmerkingen. Ik denk dat deze stukken te belangrijk zijn om ze met twee, drie opmerkingen af te doen. Niettemin zal ik het verhaal dat ik heb voorbereid, inkorten, mede gelet op de korte bijdragen van mijn collega's, zulks wellicht tot opluchting van de Staten, met name de fractie van de ChristenUnie die er altijd wat moeite mee heeft... Maar goed, ook de "heren" zullen moeten luisteren.

Vandaag, voorzitter, kijken wij naar het verleden, de jaarstukken over 2013. De Jaarrekening vertoont een positief verschil tussen baten en lasten van 5,8 miljoen. Door het college wordt voorgesteld om 1,8 miljoen toe te voegen aan de begrotingen voor 2014 en 2015, zodat bepaalde lopende projecten kunnen worden afgerond. Het surplus van 3,9 miljoen wordt toegevoegd aan de algemene reserve. De PvdA-fractie kan met deze werkwijze instemmen.

Naar aanleiding van het Jaarverslag heb ik twee opmerkingen. Wat de werkloosheid betreft, voorzitter, kent Zeeland een relatief laag niveau, lager dan het landelijke gemiddelde. Niettemin zijn er ontwikkelingen die onze fractie zorgen baren. Er is een relatief lage werkloosheid onder jongeren, maar veel hoogopgeleide jongeren verlaten de provincie omdat er voor hen onvoldoende werk is. Het jaarverslag toont voorts een afname van de werkgelegenheid in alle Zeeuwse economische sectoren: industrie, havens, energie, zorg en water. Je ziet dat er in deze sectoren in 2013 minder mensen werkten dan in 2012, hetgeen ons toch zorgen baart. Graag verkrijgen wij een uitleg hierover van de gedeputeerde.

Voorzitter. In de commissie heb ik enkele opmerkingen gemaakt over de transitie met betrekking tot de jeugdzorg. Wat ons is opgevallen, is dat de wachttijden, met name van Juvent, langer zijn dan negen weken. Dat werd althans geconstateerd in december 2013. De streefnorm van negen weken is dus niet gehaald. Het jaarverslag vermeldt de transitie als oorzaak. Wij vragen de gedeputeerde om wat dit betreft goed de vinger aan de pols te houden. Immers, het gaat hierbij om kwetsbare kinderen.

Voorzitter. De accountant heeft een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor de Jaarrekening, hetgeen betekent dat er sprake is van een bepaalde getrouwheid en rechtmatigheid. Wij kunnen constateren dat het provinciale huishoudboekje op orde is. Echter, de accountant komt ook met enkele aanbevelingen. Het college heeft in dat verband toegezegd maatregelen te zullen nemen. Wij hebben voldoende vertrouwen in het college dat die maatregelen ook echt zullen worden getroffen en verwachten dat er volgend jaar sprake zal zijn van verbetering. De PvdA-fractie gaat akkoord met de voorliggende stukken.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Waarom een overheid? Deze vraag kan, volgens de heer Slangen van de Universiteit van Wageningen, op twee manieren worden beantwoord. In de eerste plaats kan men een opsomming geven van de maatschappelijke voordelen van het bestaan van een dergelijke instelling, om aldus tot rechtvaardiging te komen. In de tweede plaats kan men de historische, feitelijke ontwikkeling van deze instelling trachten te verklaren.

Voorzitter. Ik ga de gestelde vraag niet beantwoorden maar voeg er een belangrijke opmerking aan toe. Een overheid, zeker een provincie, dient niet méér te kosten dan noodzakelijk is om de taken uit te voeren die zij kán uitvoeren. De PVV noemt dit: een sober en doelmatig ingerichte overheid. Wij moeten immers zuinig omgaan met belastinggeld.

Tegen die achtergrond, voorzitter, neem ik u mee naar de jaarstukken. De kosten van het hele ambtelijke apparaat --ik denk aan mensen, gebouwen, werkplekken enz.-- werden tot voor kort toegerekend aan beleidsprogramma's. In de begroting werd het aantal geraamde uren per beleidsprogramma vermeld en achteraf kon, op basis van de wérkelijk geschreven aantallen uren, de Jaarrekening worden opgemaakt. Ik gebruik het woord "werd", voorzitter, want de nieuwe organisatie is met deze werkwijze gestopt.

Een argument dat in dit verband door het college wordt aangevoerd, is dat tijdschrijven als instrument voor het managen van de inzet van medewerkers een achterhaalde methode van leidinggeven is. Het tijdschrijven is door het college vervangen door het werken met resultaatafspraken,

maar doordat het college niet meer kan beschikken over tijdschrijfgegevens om zo te weten wat een beleidsprogramma kost, is er overgestapt naar een vaste verdeelsleutel per organisatie-onderdeel. In het kader van transparantie en van inzicht van de provincie in de kosten van het provinciale apparaat zou je toch zeggen, voorzitter, dat dit de omgekeerde wereld is.

Voorzitter. In de vergadering van de commissie-BFW van 23 mei heeft mijn fractie over het ontbreken van tijdschrijven vragen gesteld. Het antwoord van de gedeputeerde was dat er op onderdelen wél tijd wordt geschreven. Daarmee rijst de vraag waarom in de Jaarrekening klip en klaar wordt gesteld dat het college niet meer kan beschikken over tijdschrijfgegevens. Ik zou wel eens willen weten wat er aan de hand is. Is de gedeputeerde écht van mening dat tijdschrijven als instrument voor het managen van de inzet van ambtelijke medewerkers "een achterhaalde methode van leidinggeven" is? Als hij dat zo vindt, kan hij mij dan uitleggen hoe er door het niet-tijdschrijven meer duidelijkheid is gekomen met betrekking tot de transparantie van het provinciale apparaat en de kosten van de provinciale inzet? Wat is nu de waarde van een Jaarrekening waarin wordt uitgegaan van aannames en niet van werkelijke inzet en kosten? Immers, ook de begroting is opgebouwd met aannames. Kan de gedeputeerde voorts aangeven of hij van oordeel is dat de nu gekozen toerekening van kosten transparant is voor het management, voor de politieke bestuurders en vooral voor de Zeeuwse burgers?

Voorzitter, laat ik duidelijk zijn. Wat de PVV-fractie betreft is het stoppen met tijdschrijven geen stap voorwaarts bij het transparanter maken van het provinciale apparaat. Wij begrijpen dan ook niet hoe het college tot deze keuze is kunnen komen.

En dan, voorzitter, hebben wij de NAR. Je zou, de Jaarrekening lezend, bijna denken dat die NAR voor de provincie alleen maar voordeel heeft opgeleverd. Echter, de kosten van externe inhuur zijn, in elk geval waar het gaat om uitbesteding en advisering, het afgelopen jaar alleen maar gestegen, van 9 miljoen in 2012 naar 10 miljoen in 2013. Wat de PVV-fractie betreft zou het het college sieren om wat dit betreft eens flink te minderen.

Voorzitter. Het maatschappelijke effect van economisch beleid is lastig meetbaar. De provinciale invloed op de regionale economie is klein en die invloed op de werkgelegenheid is eveneens gering. Eén van de doelen die het college zich heeft gesteld in het bevorderen van ondernemerschap in onze provincie --in 2013 3.000 starters-- is volgens het college gerealiseerd. Kan de gedeputeerde ons eens vertellen hoeveel starters er nu nog actief zijn en hoeveel banen ze hebben opgeleverd?

Voorzitter. Doorrekening door een bureau laat zien dat de weerstandscapaciteit van de provincie nog steeds toereikend is.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Zal ik eens positief beginnen? Ik begin met de desbetreffende medewerkers --hoewel ze er natuurlijk gewoon voor worden betaald-- te bedanken voor de voorliggende jaarstukken. Wederom is het een enorme klus geweest, die helaas soms tot dubbele informatie heeft geleid. Aangezien wij het volgende jaar minder programma's hebben, zal het boekje dan hopelijk dunner kunnen zijn. Wij hopen dat een en ander beknopter en prettiger leesbaar zal zijn en dat er minder herhaling van informatie zal voorkomen, onder meer in samenvattende overzichten. Daarmee wordt aangesloten bij de opmerkingen van de accountant.

Achterom kijken --dat doen wij bij de behandeling van jaarstukken-- is nodig en nuttig om na te gaan wat de plannen en doelen waren, of ze uitgevoerd en gehaald zijn, waarom wel en waarom niet, zodat men vervolgens met de te verbeteren zaken aan de slag kan gaan. Elk jaar spreken wij over de doelen die niet SMART, niet concreet en niet meetbaar genoeg zijn. Waren gestelde doelen wel haalbaar? Soms is er daarbij sprake van genuëzel, voorzitter. Wij moeten ons richten op de hoofdlijnen van het provinciale beleid. Het gaat om het resultaat en, natuurlijk, om de weg daarnaartoe.

Ondanks de economische tegenwind kan de CDA-fractie het college, meer in het bijzonder de gedeputeerde van financiën, complimenteren met het financiële resultaat. Er is sprake van een positief rekensaldo waardoor het eigen vermogen met bijna zes miljoen toeneemt. Het collegeprogramma is en wordt nog steeds voortvarend uitgevoerd, ook in tijden van bezuinigingen en, jawel, zónder dat de opcentenmotorrijtuigenbelasting zijn of worden verhoogd; chapeau!

Er dient rekening te worden gehouden met bezuinigingen maar ook met risico's waarvan de financiële gevolgen soms onvoorspelbaar zijn. Voorzitter. In de commissie hebben wij aangegeven dat het belangrijk zou zijn om periodiek de risicovolle projecten op de agenda geplaatst te krijgen. De accountant heeft gesteld dat hij met betrekking tot die projecten graag ook "wat-als-scenario's" berekend ziet. Graag horen wij van het college of het dit in volgende jaarstukken zal opnemen.

Voorzitter. De kosten van de sanering van Thermphos hangen boven ons hoofd. Wij hopen nu snel duidelijkheid te krijgen over de mogelijke bijdrage die de provincie op haar bordje krijgt. Over andere onzekerheden, in de jaarstukken genoemd, zoals de frictiekosten bij instellingen, zullen wij nog uitvoerig met elkaar in discussie gaan, maar ook

hier geldt voor mijn fractie: resultaat en inhoud tellen.

Gelukkig kunnen wij constateren, voorzitter, dat wij ook wel eens meevallers hebben. Zo zal de Sluiskiltunnel eerder gereed zijn dan werd verwacht. De gedeputeerde heeft aangegeven dat wij wellicht als gevolg hiervan een miljoen extra kunnen besteden.

Voorzitter. Ik sluit dit betoog af met de wens dat het volgende jaar ook het resultaat van de jaarstukken over 2014 weer positief mag zijn.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Met belangstelling heeft mijn fractie kennisgenomen van de jaarstukken. Ik begin met de buitenkant daarvan. Opvallend is dat daarop twee amechtig fietsende mensen te zien zijn. Bij ons leidde dit tot de gedachte: laat het niet zo zijn dat dit de gemoedstoestand van leden van het college van GS is...

Wij danken het college en desbetreffende ambtelijke medewerkers voor het feit dat zij er opnieuw in zijn geslaagd om ons duidelijke, overzichtelijke jaarstukken voor te leggen. Veel van onze vragen zijn al in de commissies beantwoord. Niettemin maken wij nu nog enkele opmerkingen.

Wij zijn van oordeel dat er sprake is van een structureel te magere verantwoording in de Jaarrekening met betrekking tot alle onderdelen waarvoor business cases lopen. Er worden te vaak nogal abstracte doelen geformuleerd, vervolgens worden enkele activiteiten als "proces" benoemd en daarna wordt geconcludeerd dat doelen gehaald zijn. Voorzitter, dat kan zo écht niet meer. Wij hebben het in het verleden al vaker gezegd, in commissies en Staten.

Er moeten inhoudelijke doelen worden gesteld, en uitvoerende activiteiten moeten beter in beeld worden gebracht, zulks in relatie met het bereikte doel. Dit geldt ten dele ook voor de verantwoording op het terrein van het onderwijs, met name waar het gaat om de Onderwijsautoriteit. Die ontbreekt nu gewoon. De inhoudelijke doelen toerisme en recreatie ontbreken eveneens geheel, omdat die volgens de gedeputeerde er ook niet zijn. Waar ze er wél zijn, staan ze in andere documenten. Niettemin behoren juist de resultaten van de Economische Agenda en andere stukken te worden verantwoord in de jaarstukken. Wij verkrijgen graag de toezegging dat dit wordt verbeterd.

Voorzitter. De NV Economische Impuls meldt in haar jaarverslag uitstekend de successen die zijn behaald, waarvoor respect en complimenten. Echter, wij hebben er behoefte aan dat dit in een bepaald perspectief wordt geplaatst. Graag zien wij daarom cijfers met betrekking tot het totale percentage aan voor Zeeland verloren gegane banen en bedrijven, dus meer een economische barometer. Kan de gedeputeerde dit toezeggen?

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Enkele statenleden hebben complimenten verwoord, ook via ons aan het adres van de medewerkers. Ik zal ze graag overbrengen.

Dat neemt niet weg dat de woordvoerders vooral zorgen hebben uitgesproken. Ik denk, voorzitter, dat dat terecht is gebeurd, mede gelet op de teneur van het verslag van de accountant. Zo heeft de heer Bierens geconstateerd dat met betrekking tot het controleproces is vastgesteld dat verbeteringen mogelijk zijn. Wij hebben daarop al gereageerd in onze brief. Inderdaad, de afdeling financiën is in dit verband een kwetsbaar onderdeel van onze organisatie. Wij hebben er alle aandacht voor om deze afdeling te versterken.

Voorts vraagt de heer Bierens om een voortvarende aanpak van gesignaleerde knelpunten. Voorzitter. In onze brief geven wij aan dat wij er ook zelf van doordrongen zijn dat dit moet. Dat de weerstandscapaciteit is verminderd, is een terechte constatering.

De heer Robesin en ook anderen zijn ingegaan op de SMART-formuleringen. Voorzitter. Ook in de commissie is hierover gesproken. Het wordt zo langzamerhand een achterhaalde discussie. Immers, wij hebben al eens met elkaar vastgesteld dat wij eigenlijk van deze formuleringen af moeten en dat wij meer naar een andere manier van verslaglegging toe moeten. Sommigen zijn hierop ingegaan en het college kan die opmerkingen onderschrijven. Gepleit is voor betere samenvattingen en voor het beter aangeven wat wel en wat niet is gerealiseerd en welke financiële consequenties er zijn geweest. Dat is inderdaad waarnaar wij streven. Ook de accountant heeft op het belang hiervan gewezen.

Voorts vraagt de heer Robesin aandacht voor de grotere projecten. Hij vraagt of ze als vast agendapunt in de commissies aan de orde kunnen komen. Dat kan, voorzitter. Echter, wij hebben al, op verzoek van de Staten, een aantal momenten waarop hieraan aandacht wordt gegeven. Wij doen dat ook bij de Voor- en de Najaarsnota. De Staten krijgen dan aparte overzichten met betrekking tot de grote projecten. Daarnaast wordt daar natuurlijk ook op ingegaan in de jaarstukken. Als men nog méér wil... Voorzitter, het kan allemaal maar dan dienen de Staten aan te geven wanneer ze het willen. Als men dit als vast agendapunt voor de commissies wil, wordt het nogal wat. Dan zal men hieraan heel veel tijd kwijt zijn, schat ik zo in. Wellicht is het beter om dit te groeperen rond Voor- en Najaarsnota, de beleidscyclus. Het college meent dat deze werkwijze handig is, ook qua tijdsbesteding.

De heer **Robesin** (PvZ). Ik herinner eraan dat dit in de commissie door de CDA-fractie naar voren is

gebracht. Wij kunnen ons in haar opmerkingen hierover vinden.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Ik denk dat het verstandig is dat de commissies hierover een uitspraak doen, zodat duidelijk wordt hoe zij de grote projecten behandeld willen hebben. Vervolgens kunnen wij zorgdragen voor stukken die daarvoor nodig zijn.

De heer Roeland is van oordeel dat het college in zijn schriftelijke reactie wat scherper had kunnen aangeven wat er thans te doen staat. Inderdaad, voorzitter, wordt soms gesteld: "streven naar" enz. Misschien komt dit als onvoldoende scherp over, maar wij zijn écht van plan om de door de accountant bepleite verbeteringen door te voeren.

Voorts vraagt de heer Roeland extra aandacht voor het halen van doelen en voor afspraken die in dat verband worden gemaakt. Gaan wij het allemaal wel halen? Natuurlijk, voorzitter, kan dit pas achteraf worden gezien, maar het is absoluut ons voornemen om dat wel te doen.

Wat de ILG betreft is de vraag gesteld of het wel mogelijk is om, met de overheveling van de bijna 5 miljoen, de doelstellingen te halen. Voorzitter, het lijkt mij goed dat mevrouw Schönknecht hierop ingaat.

De heer Van Dijen gaat er, wanneer zaken niet worden gerealiseerd, van uit dat er geld overblijft en hij vraagt zich af wat daarmee gebeurt. Hij vindt dat dit niet altijd duidelijk uit de stukken blijkt. Voorzitter. Ook de accountant heeft aangegeven dat wij het verband tussen de toelichtingen en de financiën beter in de Jaarrekening tot uitdrukking moeten laten komen.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter, mag ik dit noteren als een toezegging? Gaat de gedeputeerde hiermee de volgende keer nadrukkelijk aan de slag?

De heer **Van Beveren** (GS). Ik begrijp, voorzitter, dat de Staten graag toezeggingen noteren, maar als ik toezeg: dit gaan wij een volgende keer... Ik weet dan niet hoe ik die toezegging er weer van af moet krijgen. Het is moeilijk om zoiets concreet te maken. Hoe is zoiets nu op een bepaald moment tot tevredenheid van de Staten afgewikkeld?

De heer **Van Dijen** (SP). Het is heel simpel. Het volgende jaar, rond deze tijd, bespreken wij opnieuw de jaarstukken en het zou fijn zijn wanneer het college dan met betrekking tot niet-gerealiseerde doelen zou aangeven wat er met het resterende geld is gedaan.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Ik verwijs naar de brief die het college heeft geschreven als reactie op het accountantsrapport.

Ook de heer Muste is ingegaan op de grote projecten. Hij stelt dat wij daarvoor "veel geld uitlenen". Voorzitter, ik begrijp hier de context niet helemaal. Misschien kan de heer Muste dit nader toelichten.

De heer **Muste** (NZ). Ik bedoel dat het bijzonder jammer is dat er voor een aantal bedrijven geen bankgaranties van voldoende omvang zijn afgegeven. Ik verwijs naar Zalco en Thermphos. Wanneer daarvoor bankgaranties van voldoende omvang zouden zijn afgegeven, had de provincie nu niet op de blaren gezeten.

De heer **Van Beveren** (GS). Nu begrijp ik het, voorzitter, maar dit is wel een heel lastige... Het zijn immers zaken die zich geheel aan ons gezichtsveld onttrekken en waarop wij geen invloed kunnen uitoefenen. Het zijn private aangelegenheden. Ondernemingen organiseren hun eigen bedrijfsvoering en de provincie treedt op als vergunningverlener en handhaver. Wellicht kan de heer De Reu of de heer Van Heukelom hierop ingaan.

De heer Hijgenaar is het volgende jaar een gelukkig mens wanneer dan blijkt dat er het een en ander is gedaan met de nu door de accountant gemaakte opmerkingen. Dat is een aangelegen punt, voorzitter, en naar aanleiding van door de accountant gemaakte opmerkingen koppelen wij altijd naar de Staten terug. Zij krijgen ze samengevat in een overzicht voorgelegd en meestal worden ze in de commissie-BFW behandeld. Verder kom ik, wat de heer Hijgenaar betreft, "met de schrik vrij", maar ik neem aan dat deze opmerking voor het gehele college van GS is bedoeld...

De heer **Hijgenaar** (D66). Bij deze, voorzitter.

De heer **Van Beveren** (GS). Mevrouw Evertz vraagt om gegevens over werkgelegenheid en werkloosheid. Voorzitter. Mijns inziens moet de heer De Reu dit voor zijn rekening nemen. Ik heb die gegevens in elk geval nu niet paraat. Ook is aandacht gevraagd voor de wachttijden in de jeugdzorg. Ik neem aan dat de heer Van Heukelom daarop ingaat.

De heer Van Dijk is ingegaan op de kwestie van het tijdschrijven en merkt op dat een overheid "sober en doelmatig" moet zijn. Hij dringt er voorts op aan dat er goed wordt gecontroleerd en ook wordt verantwoord hoe kosten worden gemaakt, waar ze worden ondergebracht. Dat zou dan het beste kunnen aan de hand van dat tijdschrijfsysteem. Voorzitter. Dat is een methode, maar ook een heel dure methode. Gaat het over

"soberheid en doelmatigheid", dan is het veel efficiënter om bijvoorbeeld de kosten te verdelen per bureau of per medewerker, dan wanneer het wordt gedaan per uur of per halfuur.

Inderdaad gaan wij meer en meer in de richting van resultaatsafspraken met onze medewerkers. Dat is een filosofie die uit allerlei ideeën naar voren komt, en die wij volgen. Op deze wijze wordt meer verantwoordelijkheid bij medewerkers gelegd. Wij denken dat dat een goede zaak is, maar natuurlijk is de vraag welke methode de beste is, altijd voor discussie vatbaar. Gevraagd is of het systeem van tijdschrijven dan helemaal achterhaald is. In ons geval wél, voorzitter, omdat besloten is om op een ander systeem over te gaan. In die zin is het "achterhaald". Of het in Nederland een achterhaald systeem is, daar laat ik mij niet over uit.

De heer Van Dijk vraagt voorts aandacht voor de kosten van externe inhuur. Voorzitter. Dit blijft voor ons een belangrijk aandachtspunt. Het is inderdaad lastig om het niveau van deze kosten omlaag te krijgen, maar wij trachten écht om dit te beperken tot datgene wat beslist nodig is.

Mevrouw De Milliano vraagt of de volgende jaarstukken dunner kunnen zijn, mede omdat wij naar minder programma's gaan. Dat is zo, voorzitter, maar het geldt vanaf 2015. De stukken betreffende 2014 zullen dus nog op de oude indeling zijn gebaseerd. Vanaf 2015 gaan wij met minder programma's werken; ik verwijs naar het inmiddels als hamerstuk aangenomen statenvoorstel. Inderdaad kunnen wij dan komen tot een nog dunner boekje. Overigens, ik constateer óók dat de Staten aandringen op voldoende toelichting. Het is altijd een wankel evenwicht.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Het gaat niet alleen om minder programma's en een dunner boekje, maar ook om het voorkómen van herhalingen en "dubbelingen". Wij pleiten voor betere samenvattingen en voor beter leesbare stukken.

De heer **Van Beveren** (GS). Dat sluit aan, voorzitter, bij door de accountant gemaakte opmerkingen. Wij hebben daarop in onze brief al een reactie gegeven. Wij gaan hier echt ons best voor doen.

Voorzitter. Als men ook de "wat als-scenario's" in de jaarstukken verwerkt wil zien, gaat dat mijns inziens wat te ver. Het lijkt mij beter om dat separaat te doen en de desbetreffende stukken in de commissie te behandelen. Immers, dergelijke scenario's zouden heel wat ruimte vergen. Je kunt ze bijna oneindig uitbreiden.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Waar wij ervoor hebben gepleit om risicovolle projecten periodiek in de commissie te

behandelen, gaat het ons er niet om dat wij daarover elke vergadering urenlang zouden gaan praten. Wij denken aan de mogelijkheid om bijvoorbeeld eenmaal per drie maanden --het ligt aan het project-- te spreken over de status van het project. Hoe staat het daar nu mee? Zijn er risico's aan de orde in verband waarmee mogelijk de Staten ineens bijeen moeten worden geroepen? Het bespreken daarvan behoeft helemaal niet zo lang te duren. Het gaat erom dat de Staten tijdig de informatie krijgen die ze nodig hebben. Dat behoeft niet gedetailleerd te gebeuren en wij behoeven ook niet altijd locaties te bezoeken, maar de Staten moeten risicovolle projecten goed kunnen volgen.

De heer **Van Beveren** (GS). Wat nu wordt gevraagd, voorzitter, doen wij in feite al. Immers, zowel in de Voorjaarsnota als in de Najaarsnota krijgen de Staten, volgens een bepaald format, de grote projecten voorgelegd. Het gaat om een beknopt overzicht. Daarnaast is in de commissies gevraagd om afzonderlijke informatie over bepaalde projecten. In verband daarmee komen commissies op locatie en worden ze ook daar bijgepraat. Wij kunnen dat laten vervallen en het allemaal schriftelijk gaan doen, bijvoorbeeld per kwartaal, maar daar moeten dan mijns inziens in de commissies afspraken worden gemaakt.

De heer Colijn vindt de buitenkant van de jaarstukken opvallend. Wij dachten even dat het om de heer De Reu ging. Die heeft men niet herkend, maar het gaat wél om een zwarte bril... Voorzitter, men zal hebben begrepen dat het hier om een kwinkslag gaat waarmee de moeizaamheid wordt aangegeven. Het gaat immers allemaal niet gemakkelijk, in financiële zin. Echter, er is ook een relatie met het wielrennen, de Tour de France.

De heer Colijn vindt de doelen te abstract beschreven en verlangt dat men zich meer op de inhoud richt. Voorzitter. Daarop ben ik al ingegaan. Ik herhaal dat ook de accountant hierop heeft gewezen. Waar de heer Colijn van oordeel is dat de resultaten in het kader van de Economische Agenda beter in de jaarstukken tot uitdrukking moeten komen, kan ik dat onderschrijven. De jaarstukken dienen natuurlijk een integraal geheel te vormen. Daarin moeten wij alle programma's terug laten komen, inclusief een verantwoording.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Door de SGP-fractie is een vraag gesteld over het NPW-budget (Natuurpakket Westerschelde). Lopen wij wat dit betreft risico's? Mijns inziens lopen wij die zeker niet omdat wij in een convenant met het Rijk hebben afgesproken dat Zeeland tijdig signaleert wanneer zich een probleem voordoet en meewerkt aan het oplossen daarvan, maar in deze zin niet financieel verantwoordelijk is. Het gaat om 155 miljoen, een flink bedrag. Er is sprake van een meerjaren-

kostenraming die wij steeds bijstellen; dat is ook in 2014 het geval. Ook wordt telkens een afrekening opgesteld over het jaar dat is geweest, dus nu over 2013. Op dit moment is het natuurlijk allemaal vooral administratief, juridisch en bestuurlijk. De fase van uitvoering moet immers nog komen. Vooralsnog is er geen enkele reden om te twijfelen waar het gaat om het genoemde bedrag.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Wat zijn in dit geheel nu precies de doelen die moeten worden gehaald? Liggen ze alleen vast in het convenant? Is de provincie mogelijk wél verantwoordelijk voor het al dan niet slagen van de gekozen opzet? Of is ook hiervoor alleen het Rijk verantwoordelijk?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Het laatste is het geval. Wij hebben een convenant gesloten met het Rijk, waarin taken en bevoegdheden zijn vastgelegd. Wij zijn uitvoerder van het NPW-project. In het kader van dat pakket moet er heel wat gebeuren op het terrein van natuurherstel, maar wij gaan ook het gebied inrichten. Daar zit heel veel aan vast. Er moeten dijken worden verlegd, er wordt een nieuwe waterleidingbuis gelegd, er wordt landschappelijk ingericht enz. Nogmaals: de verantwoordelijkheid berust bij het Rijk en de uitvoering wordt verzorgd door de provincie Zeeland.

De SGP-fractie is voorts ingegaan op het ILG en de uitvoering van de Nota natuur en platteland. Voorzitter. In onze brief wordt gesteld dat die uitvoering wat de jaren 2014 en 2015 betreft geen gevaar loopt. Wij komen tegen het einde van 2014 met het bestedingsplan voor 2015 en hopen dan een oplossing te hebben gevonden voor de 4,7 miljoen die uit de reserve weg is en weer naar het NPW-budget is overgeboekt; het betreft een correctie. De intentie is om oplossingen voor de genoemde 4,7 miljoen te zoeken in alternatieve middelen, bijvoorbeeld van Europa. Ook zal er worden gekeken naar mogelijkheden in het kader van efficiëntiewinst, bijvoorbeeld als gevolg van samenwerking. Daar komt bij dat de middelen voor natuur door het Rijk tot en met 2015 zijn vastgelegd. Waar het gaat om de jaren 2016 en 2017 hebben wij wel een toezegging verkregen van de staatssecretaris in verband met de 100 miljoen die er voor beide jaren extra zou komen, maar dat is nog niet voor 100% zeker. Wij zullen constant moeten nagaan wat er met de beschikbare middelen kan worden gedaan. Ook temporiseren zou een oplossing kunnen zijn, maar vooralsnog ga ik ervan uit dat datgene wat wij hebben vastgelegd in de Nota natuur en platteland, wordt uitgevoerd.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Uit de woorden van de gedeputeerde trek ik de volgende conclusie: er wordt gezocht naar alternatieve middelen en het eindresultaat zal zodanig zijn dat er geen beslag

wordt gelegd op algemene middelen van de provincie. Is deze conclusie juist?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Het is absoluut niet de bedoeling om dit met middelen uit de algemene reserve te gaan bekostigen.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Wij hebben het nu over de jaarstukken-2013 en blikken dus terug op dat jaar. Sommige gegevens, waaraan de Staten behoefte hebben, zijn niet geleverd. Met betrekking tot het onderdeel economie hebben wij in ons jaarplan voor 2014, gekoppeld aan de evaluatie van 2013, een aantal voornemens geuit, waaronder het verzamelen van kengetallen. Dat doen wij dus, met ingang van 2014. Het gaat om twee nieuwe manieren om gegevens te verzamelen. De fractie van de CU vraagt nu om een economische barometer, maar ik heb al aangekondigd dat wij de Staten een Economische Atlas zullen voorleggen, waarin tal van kengetallen en andere cijfers over werkgelegenheid, startende bedrijven enz. bijeen worden gebracht. Nogmaals, terecht wordt geconstateerd dat sommige gegevens over 2013, waaraan de Staten nu behoefte hebben, niet beschikbaar zijn, maar daar wordt dus nog aan gewerkt.

De heer **Muste** heeft een vraag gesteld over de starters. Voorzitter, wij zien een bonte verzameling van Kamer van Koophandel, CBS, privé-bureaus enz. die via de media melden dat zij het een en ander hebben uitgezocht, maar wij willen nu komen tot een Economische Atlas, waarin alle gegevens bij elkaar worden gebracht en, in onderlinge samenhang, van conclusies worden voorzien, zodat de provinciale overheid daarmee kan werken bij het bepalen van haar beleid. Dat is wat wij beogen met de arbeidsmarktmonitor en de Economische Atlas. Zo kan ik nu wel verwijzen naar een artikel in de PZC van het bureau van de heer **Volleman**, die het over aantallen starters en "finishers" heeft, maar ik weet niet hoe betrouwbaar die gegevens zijn. Op die manier sla je er maar een slag naar, in de zin van: volgens dat bureau waren er in het eerste kwartaal van 2013 775 nieuwe starters, naast 497 opheffingen. Voorzitter, ik citeer nu de krant. Daar kunnen wij niet zoveel mee. Misschien zijn het correcte gegevens, maar wij willen het graag zéker weten.

Door verschillende fracties is aandacht gevraagd voor de afname van de werkgelegenheid en het vertrek van jongeren uit onze provincie. Voorzitter. Wat dit betreft zijn er ons inziens vier zaken die moeten gebeuren en ook gebeuren.

In de eerste plaats het volgende. Als mensen worden ontslagen --zeker als het om massaontslag gaat-- zetten wij ons in om de mensen toe te leiden naar ander werk, onder andere via mobiliteitscentra. Dat hebben wij gedaan in verband met Zalco en Thermphos. Waar er verder om

gevraagd wordt of wij zelf initiatieven nemen, doen wij dat. De ervaringen die wij met de mobiliteitscentra hebben opgedaan, worden op het moment benut door de gemeente Bergen op Zoom en de provincie Noord-Brabant, zulks in verband met de ontslagen bij Philip Morris.

In de tweede plaats moeten er nieuwe banen worden gecreëerd in nieuwe, duurzame industrie. Ook dat laten wij onderzoeken. Wij hebben de Staten geïnformeerd over het onderzoek, door de universiteit in Rotterdam gedaan naar de potentie op dit terrein van de biobased economy. Die potentie is groot, mits wordt voldaan aan vier, vijf, zes voorwaarden. Dergelijke nieuwe ontwikkelingen stimuleren wij, soms door middel van projecten, met innovatiefondsen, financieringsmogelijkheden enz. Zo komen nieuwe banen in zicht die uiteraard door ondernemers en bedrijven moeten worden gecreëerd.

In de derde plaats willen wij een goede analyse van de arbeidsmarkt, zodat wij niet op basis van losse gegevens, vermeld in de media, ingaan op de vraag wat er nu precies in een bepaalde sector moet gebeuren. Als wij meer precieze gegevens hebben, kunnen wij ons in het nieuwe overleg tussen ondernemers, overheden en onderwijsinstellingen ook richten op het vierde punt: een goede afstemming, nog beter dan nu al het geval is, tussen opleidingen in het beroepsonderwijs en de behoefte op de arbeidsmarkt, en dan niet elk jaar verschillend, maar meer gericht op de langere termijn. Wij weten allemaal dat die behoefte vooral te maken heeft met de technische sector. Ik zal opmerkingen die ik in het verleden heb gemaakt over bepaalde opleidingen op de HZ Zeeland, nu niet herhalen maar men weet dat er veel meer toegeleid moet worden naar technische opleidingen dan nu het geval is.

Voorzitter. Wanneer er sprake zou kunnen zijn van bankgaranties, zoals bedoeld door de heer **Muste**, zou dat heel mooi zijn. Ik doel op de situatie waarin --wanneer zich drama's voordoen zoals het geval is geweest bij Thermphos-- een bank zegt: dat gaan wij voor u betalen. Welnu, zo werkt het natuurlijk niet. Uiteraard geven wij ook zélf geen bankgaranties af. Als een bedrijf zich vestigt in bijvoorbeeld het havengebied van ZSP, verlangt ZSP in verband met de gronduitgifte van zo'n bedrijf een bankgarantie. Op die manier moet blijken of het bedrijf toekomstkansen heeft.

Een andere situatie doet zich voor wanneer het gaat om een bedrijf dat zich veertig jaar geleden heeft gevestigd en dat drie keer in andere handen is overgegaan. In die situatie kun je niet zeggen: bank, betaal maar op grond van een oude bankgarantie de opruimkosten. Overigens, in het parlement is wel eens gesproken over de mogelijkheid om een soort statiegeldregeling in te voeren voor bedrijven, zodat --wanneer er iets

gebeurt-- er kan worden teruggevallen op een fonds. Welnu, voor die optie is geen meerderheid gevonden. Daarom worden wij geconfronteerd met datgene waarover de Staten vanmiddag door de heer Van Heukelom zullen worden geïnformeerd: wij hebben in verband met het faillissement van Thermphos te maken met curatoren, met onze handhavingplicht enz. Dat redden wij niet met bankgaranties.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. Toen ik nog bij Rijkswaterstaat werkte en er projecten van enige omvang werden opgezet, werd er van bedrijven geëist dat zij een bankgarantie konden overleggen, strekkend tot een bepaald bedrag. Waarom is dat hier niet gebeurd? Er worden zaken gedaan met risicovolle bedrijven zoals Thermphos en Zalco, en het lijkt mij voor de provincie veel veiliger wanneer er bankgaranties worden gevraagd.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Het is niet de provincie die grond uitgeeft. Wij zeggen geen ja of neen tegen bedrijfsvestigingen. Dat doet een gemeente of een havenbedrijf zoals ZSP. Bovendien, wanneer het gaat om bedrijven die zich hier in het verleden hebben gevestigd, is er geen bankgarantie te vinden waarmee een oplossing zou kunnen worden geboden voor problemen die zich nu voordoen, soms veertig jaar na vestiging. Dat is in dit land niet de realiteit, mijnheer **Muste**. Bij datgene waarop u doelt, de projecten die in uw tijd bij Rijkswaterstaat aan de orde waren, kan ik mij wel iets voorstellen maar wij hebben het hier over bedrijfsvestigingen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Er is een vraag gesteld over verantwoording voor de Onderwijsautoriteit, in financieel opzicht. Recent nog heb ik de commissie geïnformeerd over de activiteiten van ons en van de Onderwijsautoriteit. Kijk je naar de financiële activiteiten, dan blijkt dat ze voor 99,9% door OC&W worden betaald. Voor dat gedeelte gaat het dus om een verantwoording die niet voor ons is. Wat ons betreft is er altijd sprake geweest van onderwijs-verantwoording via de reguliere rapportage in het kader van de Economische Agenda.

Voorzitter. Ik weet nu even niet wie een vraag heeft gesteld over de jeugdzorg-wachlijsten...

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Ik heb over dat onderwerp nu geen vragen gesteld --dat is al in de commissie gebeurd-- maar ik heb wél mijn zorgen verwoord, mede in verband met de transitie. Wij hebben het college gevraagd om wat dit betreft de vinger aan de pols te houden.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Per 1 mei gaat het met betrekking tot de wettelijke termijn van

negen weken om één residentieel en één ambulante; het gaat dus om twee. Wat de termijn van vier weken betreft, wat wij eisen, gaat het om twee residentieel en drie ambulante. In Utrecht heeft men er 456...

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Maar wij hadden afgesproken: terug naar nul. Ik onderstreep dat het hierbij gaat om echt kwetsbare kinderen. Vandaar dat wij hier "kort opzitten".

De heer **Van Heukelom** (GS). Uiteraard, maar dat betekent niet dat er geen second best-oplossing kan zijn. In sommige situaties kan de vraag worden gesteld: hoort hij op de wachtlijst of krijgt hij zorg? Ik vind dat iemand op de wachtlijst hoort wanneer hem nog niet de beste oplossing kan worden geboden, maar je kunt ook zeggen: hij wordt niet zomaar het bos ingestuurd. Verder gebeurt het een enkele keer dat er sprake is van de indicatie "buiten Zeeland" en dat de dan in het geding zijnde bijzondere instelling geen plek heeft. Dan moeten wij wél zorgen voor opvang. Nogmaals, het is niet zo dat wij ze het bos insturen.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De voorzitter. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ, de SGP, de VVD, de CU, het CDA, de PvdA, D66 en GL voor dit voorstel hebben gestemd.

22. Statenvoorstel Voorjaarsnota 2014 (SERV-146)

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Zaterdag 24 mei stond Middelburg prominent, met veel publiciteit tot ver buiten de landsgrenzen, in het teken van de Four Freedoms. Het was een buitengewoon goed geslaagd evenement, dankzij een perfecte organisatie, een inhoudelijk indrukwekkende vormgeving en bovenal zeer inspirerende laureaten. Het was voor Zeeland een stralende dag. Naast het prachtige mondiale Four Freedoms-evenement was er ook het spectaculaire nieuws over het grootste wielerspektakel ter wereld, de Tour de France. Het nieuws betrof de eerste etappe, een rit van 185 kilometer, van Utrecht naar het Zeeuwse Neeltje Jans. Voorzitter. Hij rijdt zelf nog even niet mee, maar een figuurlijke lauwerkrans komt hem zeker toe, vinden wij. Gedeputeerde voor sport, Ben de Reu, van harte gefeliciteerd met deze "Reu-ze" prestatie, deze opsteker voor onze provincie die al veel te lang gebukt gaat onder forse zorgen over economie en

werkgelegenheid. Dat u dit voor elkaar zou kunnen krijgen, wie had dat gedacht? Het is een cadeautje voor Zeeland, zo lezen wij vandaag in de PZC, en zo is het.

Voorzitter. Terwijl de problematiek van het failliete Thermphos de gemoederen helaas nog volop bezighoudt, ook vandaag weer, krijgt voor de toekomst van Zeeland een waterig zonnetje toch wat meer kracht. Afgelopen dinsdag nog was dat het geval, met de bouwstart van de Indonesische palmolieproducent Musim Mas in Terneuzen. Het bedrijf moet begin 2016 operationeel zijn. Men begint met 25 vaste medewerkers en evenveel ingeleende krachten. Voorts is er in verband met uitbreiding sprake van een optie voor nog eens zes hectare. Het ziet er rooskleurig uit. Hopelijk leidt deze "etappe" naar nieuwe zeges in de Kanaalzone, nu de Sluiskiltunnel bijna klaar is en het wegennet ter plekke spoedig op orde zal zijn. Het komt er perfect uit te zien. Het is jammer dat er met betrekking tot de N61 --daar gaan wij niet over-- wat strubbelingen zijn tussen Rijkswaterstaat en de aannemer, waardoor er enige vertraging zou kunnen optreden.

Een sterke toename van het verkeer van en naar de Westerscheldetunnel valt nu zeker te verwachten, en dat is voor onze fractie een belangrijk punt. De PvZ hoopt dat de daarmee oplopende passagedcijfers --ze zijn op het moment al indrukwekkend-- zullen leiden tot een gefaseerd invoeren van tolreductie. Wij hebben een voorstel ter zake enige tijd geleden in deze zaal gelanceerd. De reacties waren toen positief, maar wij zijn nog steeds in stille afwachting van een concreet effect. Misschien kan de desbetreffende gedeputeerde een positieve reactie geven, maar ik heb al eerder begrepen dat het ook te maken heeft met de discussie over de aandeelhoudersstrategie.

Voorzitter. Deze Voorjaarsnota, die wordt gedefinieerd als opstap naar het Meerjarenperspectief-2015/2018, maakt niet alleen melding van de in totaal 15 nieuwe bedrijven die Zeeland in 2013 heeft weten aan te trekken --met in 2014 tot nu toe al een score van nog eens 5-- maar legt ook een sterk accent op investeringen en economische groei. De fractie van de PvZ juicht van harte toe dat deze focus van het college onverminderd zo blijft. Immers, de resultaten zijn onmiskenbaar en stemmen tot enig gerechtvaardigd optimisme. Op het terrein van de infrastructuur kunnen worden genoemd: de Sluiskiltunnel, de Sloeweg, de Tractaatweg, de bereikbaarheid van de havens en de nieuwe afslag op de A58 bij Goes.

Het zijn forse stappen, voorzitter, waar Zeeland ongetwijfeld beter van wordt. Bij het aantreden van dit college, ruim drie jaar geleden, heeft mijn fractie in nog al sceptische bewoordingen gereageerd op het toen gepresenteerde collegeprogramma. Wij vonden het allemaal wat

vaag en zweverig, niet erg concreet, maar beloofden niettemin om constructief mee te denken en mee te besluiten. De meeste uitgangspunten pasten immers in ons straatje, met een duidelijk voorbehoud --het geldt nog steeds-- voor zaken als de ontpolderprojecten, Perkpolder, Waterdunen en het Zwin, nog meer aanleg van nieuw-bedachte natuur en het fenomeen biobased economy.

Wat het laatste betreft, voorzitter, erkent het college blijkbaar dat deze ontwikkeling nog erg jong is, veel pionierswerk vergt, een lange adem behoeft en daardoor niet direct succesvol is. Gelukkig zijn er al aanpassingen doorgevoerd in de opzet van het Biobased Trainingcentrum in Terneuzen. Misschien kan de gedeputeerde ons iets vertellen over de actuele kansen en vooruitzichten die deze ontwikkeling met zich mee zou kunnen brengen. Zijn die nu wat hoopvoller, of moet toch nog rekening worden gehouden met nog meer noodzakelijke financiële injecties? Wij zouden daar, gelet op de financiële positie van de provincie, zeker geen voorstander van zijn.

Voorzitter. Dit is een goed moment om de balans op te maken. Deze Voorjaarsnota biedt, wat de PvZ betreft, in elk geval een respectabel overzicht van wapenfeiten en visies. Ondanks de forse tegenwind van de crisis en bezuinigingen die vanuit Den Haag op ons zijn afgekomen en nog afkomen, is er toch heel wat gepresteerd. Complimenten zijn ons inziens dan ook op hun plaats. Het beleidsmotto voor dit jaar luidt: "Van investeren naar renderen". De fractie van de PvZ onderschrijft dit ten volle, want een provincie waar je niet of nauwelijks aan werk kunt komen, is voor jongeren en jonge gezinnen onaantrekkelijk om er te wonen, hoe mooi het Land in Zee op zich ook is.

Collega Bierens heeft in de PZC van 24 mei gewezen op de noodzaak dat er na de statenverkiezingen van 2015 een nieuwe kerntakendiscussie wordt gehouden. Hij stelt vast dat de organisatie steeds verder inteert op haar financiële vermogen en pleit voor een zo sober mogelijke inrichting van de provinciale organisatie met, waar mogelijk, Zeeuws maatwerk. Voorzitter, wij willen dit pleidooi graag ondersteunen. Daarnaast delen wij de zorgen van de heer Bierens over het meerjarenperspectief van de provincie en de afhankelijkheid van hoge dividenduitkeringen.

Mijn volgende opmerking betreft het persbericht van 3 juni over de samenwerking tussen Scoop en de ZB. Voor het realiseren van een fusie werd van de provincie een bijdrage van 10 miljoen verlangd. Hoe komt het nu, voorzitter, dat er op dit moment een statenvoorstel is geformuleerd waarin er sprake is van minder dan de helft, namelijk 4,5 miljoen? Is er een rekenfoutje gemaakt? Wellicht kan de gedeputeerde enig licht brengen in deze duisternis.

Voorzitter. Ten slotte nog een opmerking die aanleunt tegen de actualiteit van deze ochtend. Wij zijn --mede gelet op de discussie die wij tijdens de vorige statenvergadering over de waterveiligheid hebben gevoerd-- heel blij met de uitspraak van Deltacommissaris Wim Kuijken die een gesprek heeft gehad met de Tweede Kamer waarin hij heeft onderstreept dat er met betrekking tot de waterveiligheid bij de kerncentrale, "geplust" moet worden. Dat is goed nieuws. Wij leggen de gedeputeerde de vraag voor of er ook iets in de lucht hangt in verband met het chemiecomplex Dow bij Terneuzen. Ik heb gehoord dat ook dit meegeteld gaat worden, maar wil het graag zeker weten.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. De behandeling van de Voorjaarsnota had, wat het college en ook mij betreft, niet beter kunnen beginnen dan met dit betoog van de heer Robesin. Ik was van plan --en dat doe ik nu ook-- om de Staten het boekje "Stuwende Krachten" voor te houden. Bij de voorbereiding van mijn bijdrage aan deze behandeling heb ik het nog eens serieus doorgebladerd. Daarbij heb ik geconstateerd dat het college een heel eind op weg is met de uitvoering ervan. Er is hard aan getrokken. Het college heeft zijn best gedaan en geeft nu aan dat het zich verder gaat inzetten voor het afronden van de uitvoering van het collegeprogramma, inclusief projecten. Ik had al eerder het vermoeden dat ik niet de enige zou zijn die lovende woorden zou spreken aan het adres van het college, maar nu kan ik constateren dat ook collega Robesin --hij stelt zich toch altijd kritisch op-- bijna niet anders dan lovend over het college heeft gesproken.

De heer **Colijn** (CU). Heeft u ook gekeken naar de voorkant van dat boekje? Daar staan alwéér van die ploeterende mensen op...

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter, ik weet niet wat de heer Colijn verwacht van collegeleden, maar wij hebben de lat hoog gelegd en dus moeten leden van het college echt ploeteren. Ze moeten er écht voor gaan. Met andere woorden: geen 36 uur per week. Het behoeven er niet per se 72 te zijn, maar het is wel iets in die buurt... Ik denk dat dat nodig is, en het college doet dat ook. Wij maken het van nabij mee. De volledige inzet van dit college, voorzitter, dáár ligt het in elk geval niet aan.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De heer Roeland laat zijn boekje zien en ik constateer dat dat er nog zo netjes uitziet... Ik heb het zo ongeveer kapot gelezen; het valt bijna uit elkaar. Heeft de heer Roeland het ooit nog wel eens ingezien?

De heer **Roeland** (SGP). Dit is een begrijpelijke vraag, voorzitter, van een wat onervaren statenlid.

Statenleden met wat meer ervaring weten dat wij betrokken zijn geweest bij het schrijven van dit collegeprogramma. Wij hebben het met z'n vieren geschreven en als je er op die manier bij betrokken bent geweest, weet je wat er instaat. Dan behoeft je zo'n programma bijna nooit meer in te zien. Nu, na een aantal jaren, heb ik dat even gedaan.

Voorzitter. Niettemin is er voor dit college nog het een en ander te doen. Er zijn nog belangrijke zaken te behandelen. Ik denk aan het bestuurlijke onderdeel "De tafel van vijftien", een belangrijk project. Inmiddels zou het, als ik de PZC mag geloven, om "De tafel van veertien" gaan, maar laten wij optimistisch blijven. Ik ga er nog steeds van uit dat wij er in Zeeland gezamenlijk in slagen om op goede wijze samen te werken, zulks in het belang van onze Zeeuwse burgers.

Ook het openbaar vervoer en de fast ferry zijn belangrijke, moeilijke onderwerpen die de aandacht van het college vragen. Ik heb het dan nog maar niet over Thermphos, voorzitter. Daarnaast gaat het ook over de leefbaarheid en "HBO-2", een mooie scheikundige formule, waarbij het schijnt te gaan om wetenschappelijk onderwijs en onderzoek, eveneens zeer belangrijk voor Zeeland. Nogmaals, het college heeft nog wel het een en ander te doen.

Voorzitter. Bij het zorgvuldig doorlezen van het collegeprogramma vielen mij twee zaken op waarbij ik dacht: ook wat dat betreft valt er nog wat te doen. In de eerste plaats noem ik de veiligheid. Er vallen veel verkeersslachtoffers, te veel. Overigens, één per jaar is natuurlijk al te veel. Het college zou zich op dit terrein inzetten voor educatie en gedragsbeïnvloeding, naast infrastructurele maatregelen. Mijn fractie vraagt zich af of het college ten aanzien hiervan al voldoende heeft gedaan. Inderdaad, op het gebied van de infrastructuur gebeurt er veel, maar kijken wij naar de aard van de ongelukken, dan blijkt toch dat educatie en gedragsbeïnvloeding zeer belangrijk zijn en extra aandacht verdienen.

In de tweede plaats noem ik ZSP en de rol die het college zich heeft aangemeten als aandeelhouder die zich actief inzet voor verbetering van het vestigingsklimaat. Voorzitter. Mijn fractie vraagt zich af op welke wijze dit gestalte heeft gekregen.

Het college kijkt naar de toekomst en naar de volgende collegeperiode. In de Voorjaarsnota wordt aangegeven dat het college nog vóór de zomer, dus wat ons betreft vóór 21 juni, met een aanpak komt voor de concretisering van Zeeland-2040. Daarna volgen beleidskeuzes. Voorzitter. Wij vragen ons af hoe deze actie van het college zich verhoudt tot de volgende collegeperiode, waarvoor een nieuw collegeprogramma zal worden gemaakt. Wij gaan ervan uit dat dan ook Zeeland-2040 als leidraad zal worden gekozen. Aangenomen mag worden dat ook in de verschillende

verkiezingsprogramma's Zeeland-2040 een rol zal spelen. Loopt het college nu niet de discussies die hierover het volgende jaar zullen plaatsvinden, voor de voeten? Wat zijn wat dit betreft de doelstellingen van het college? Of is het college slechts doende om die discussies voor te bereiden door het geven van voorzetten?

Vervolgens noem ik de PAS-wetgeving. Voorzitter, iedereen in deze zaal weet waar het wat dit betreft over gaat; ik behoeft dat niet uit te leggen. Voorzitter, er moet een "escape" worden gevonden voor deze problematiek omdat anders de Zeeuwse landbouw op slot gaat. Kan het college ons vandaag informeren over de voortgang in het zoeken naar oplossingen? Wij hopen dat het college wat dit betreft al een eind is gevorderd.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De heer Roeland zegt: "anders gaat de Zeeuwse landbouw op slot". Is dat niet érg voorbarig? Hiermee creëert hij een sfeer als zou de PAS-regeling tegen de landbouw gericht zijn, hetgeen niet het geval is zoals ook uit het standpunt van het kabinet blijkt. Waarom nu deze vérgaande uitspraak?

De heer **Roeland** (SGP). Inderdaad is de PAS-regeling niet tegen de landbouw gericht, maar zij kan wél een enorme invloed hebben op de mogelijkheden die de landbouw overhoudt om goed te functioneren. Wij zijn net als u gewend, mijnheer Harpe, om problemen helder te verwoorden en ik neem aan dat wij wat dit betreft ook een helder antwoord van het college krijgen.

Wat de financiën betreft, voorzitter, verwijs ik naar de diagnose van Deloitte. Het weerstandvermogen gaat in de richting van "ongunstig". De algemene reserve komt in het meerjarenperspectief --er wordt vooruit gekeken naar 2018-- uit op 23 miljoen. Tussen nu en 2018 zal er stellig nog een aanslag op die algemene reserve worden gepleegd. Ik denk hierbij aan het voorstel van het college in verband met ZB-Scoop dat voorziet in het beschikbaar stellen van 4,5 miljoen. Ook is er nog de kwestie-Thermphos waarover wij vanmiddag worden geïnformeerd. Het is in elk geval duidelijk dat er op dit moment geen budgettaire ruimte is voor nieuwe projecten.

Voorzitter. Wij maken ons zorgen en vragen ons af of dat ook voor het college geldt. Doet het college er voldoende aan om de kosten in de hand te houden? Ook waar het gaat over Sloe- en Tractaatweg blijven wij erop hameren dat er goed naar de kosten wordt gekeken. Getracht moet worden om die kosten zoveel mogelijk te drukken.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Terecht spreekt de heer Roeland zijn zorgen uit over de financiële positie van de provincie. En passant vermeldt hij daarbij het nog te behandelen voorstel met betrekking tot ZB-Scoop. Ik neem aan dat dat

voorstel zijn steun krijgt. Wordt dit voorstel aangenomen, dan zakken wij al op korte termijn door het heilig verklaarde niveau van de reserves heen. Hoe kijkt de heer Roeland daar tegenaan? Zijn fractie heeft immers altijd gesteld: dit is de grens, en verder gaan wij niet.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Het belangrijke onderwerp ZB-Scoop willen wij volledig recht doen. Het voorstel dat daarover gaat, zullen wij in een andere statenvergadering behandelen en dus doe ik daar op dit moment geen uitspraak over. Wat de algemene reserve betreft valt het op korte termijn nog wel mee, maar gelet op het gestelde in de Voorjaarsnota lijkt het erop dat wij op langere termijn toch écht in de problemen komen. Ik wacht nu de reactie van het college af. Wellicht doen zich in de nabije toekomst nog meevallers voor. Mevrouw De Milliano heeft eerder vandaag al geduid op de Sluiskiltunnel, een project dat in twee opzichten goed verloopt. De realiseringperiode blijkt korter te zijn dan gepland, terwijl wij waarschijnlijk te maken krijgen met een overschot. Misschien kan dat overschot worden ingezet voor het opvijzelen van de algemene reserve. Ik leg het college de vraag voor of het nog andere mogelijkheden ziet.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Is mijn conclusie juist dat de heer Roeland het mogelijk optredende overschot met betrekking tot de Sluiskiltunnel wil gebruiken om de algemene reserve op peil te houden? Is dat een concreet voorstel van zijn zijde?

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik ken de heer Harpe als een goed verstaander. Waarschijnlijk ben ik onduidelijk geweest, en dus zal het aan mij liggen...

De heer **Harpe** (GL). U zégt het...

De heer **Roeland** (SGP). Het ligt altijd aan de "zender", hebben ze mij geleerd... Hoe dan ook, voorzitter, ik doe nu geen concreet voorstel.

De heer **Harpe** (GL). Natuurlijk, voorzitter, is het geen concreet voorstel, maar de heer Roeland zegt toch nadrukkelijk: misschien kunnen wij het overschot in verband met de Sluiskiltunnel gebruiken voor het opvijzelen van de algemene reserve. Dat is heldere taal. Mijnheer Roeland, weest u dan een kerel en zegt u dan wat u bedoelt.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter, op dit moment is er geen sprake van een concreet overschot in verband met de Sluiskiltunnel. Als dat er is, mag de heer Harpe van mij verwachten dat ik met een duidelijke mening kom. Op dit moment is het een gedachte die ik opper en die in de toekomst kan

worden betrokken bij de discussie. Wij komen er later nog op terug.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. "Wij van WC-eend vinden WC-eend helemaal geweldig!". Dát gevoel be kroop mijn fractievoorzitter toen zij deze Voorjaarsnota las. Wat zij heeft gelezen, komt neer op het volgende: De wereld om ons heen stort in elkaar, maar met het collegeprogramma liggen we op schema. Voorzitter, soms heb je iemand nodig die géén WC-eend is om de WC-eend echt goed te beoordelen.

In dit collegeprogramma wordt bij herhaling gesteld: De centrale focus van dit college ligt op economische ontwikkeling, groei en innovatie. Voorzitter, als het goed gaat met het collegeprogramma, moet het op déze punten toch zeker goed zijn gegaan. Welnu, ik vermeld de feiten en citeer de krant van 8 mei: "Bedrijven Zeeland voorzien omzetzak". Uit de conjunctuurenquête van de kamer van koophandel blijkt voorts dat het aantal ondernemers dat de omzet ziet groeien ten opzicht van het vierde kwartaal van 2013, is gedaald. De groep ondernemers die een omzetzak voorziet, is in omvang toegenomen. Per saldo leidt een en ander tot een voorspelde omzetzak van 11,3%.

Vervolgens citeer ik de krant van 3 juni, een artikel dat over het UWV gaat: "Forse groei van de werkloosheid in Zeeland". Tussen 2009 en 2014 steeg het aantal Zeeuwen met een ww-uitkering fors, namelijk van ruim 5.000 naar 8.334 in april. Dat is een toename van 60%.

Voorzitter. De SP-fractie geeft het college hier niet de schuld van. Immers, dit college is niet verantwoordelijk voor de economische crisis. Dat hebben wij nooit gezegd en dat zeggen wij ook vandaag niet. Echter, wat wij wél duidelijk willen maken is, dat als de focus van het collegeprogramma is gericht op economische ontwikkeling en groei, je nooit met droge ogen kan beweren dat je met de uitvoering van dat programma op schema ligt, gelet op de zojuist genoemde cijfers.

Intussen worden de contouren van de bezuinigingen steeds duidelijker: frictiekosten hier, frictiekosten daar. De gevolgen hiervan zullen ook voor het volgende college duidelijk voelbaar zijn. En inmiddels is er al heel veel gesneuveld van datgene wat de provincie eerder deed, alles om toch maar vooral geld voor de Economische Agenda vrij te maken.

Nog geen twee maanden geleden, voorzitter, moesten wij bezuinigen omdat het DELTA-dividend wel eens tegen kon vallen. Samen met andere oppositiepartijen heeft de SP toen geprobeerd om alternatieven aan te reiken voor de bezuinigingen, maar wat wij te horen kregen, was: wacht de Voorjaarsnota af.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Kan de heer Van Dijen van datgene wat inmiddels is "gesneuveld" wat concrete voorbeelden geven?

De heer **Van Dijen** (SP). Jazeker. U zult zich ongetwijfeld de kerntakendiscussie herinneren, waarbij ten aanzien van diverse instellingen is gezegd: de subsidie wordt afgebouwd. Zo is Sport Zeeland in feite gewoon helemaal gedecimeerd. Er zijn nog meer instellingen geweest die eigenlijk gewoon afgeschreven, niet meer in gang gezet zijn.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Voor de tweede keer vandaag ben ik verbaasd over een uitspraak van de heer Van Dijen. Ik heb namelijk heel andere signalen gekregen met betrekking tot Sport Zeeland. Die instelling heeft de bezuinigingstaakstelling heel voortvarend opgepakt. Men heeft elders huisvesting gezocht en de backoffice samen met andere instellingen georganiseerd. Voor zover mij bekend, floreert Sport Zeeland nog steeds. Ik begrijp niet waarom de heer Van Dijen nu net doet alsof deze instelling zo ongeveer verdwenen is.

De heer **Van Dijen** (SP). Sport Zeeland heeft fors moeten afslanken. Ze zijn er nog wel, in Brabant, maar u gaat mij niet vertellen dat de mankracht die Sport Zeeland in het verleden had, er nog steeds is. Er is echt enorm in gesneden. U kunt niet ontkennen dat bij de kerntakendiscussie met betrekking tot heel veel taken is gezegd: daar gaat geen geld meer naar toe.

De heer **Bierens** (VVD). Dat ontkennen wij inderdaad niet, maar het ging om de vraag of die taken voor de provincie nog zó belangrijk waren dat ze door de provincie moesten worden ondersteund. Ik hoor u nu zeggen dat Sport Zeeland nog slechts in Brabant actief zou zijn, maar ze hebben gewoon een vestiging in Goes. Ik denk toch dat u eens moet nagaan wat Sport Zeeland nog steeds doet, en wel op een meer efficiënte wijze dan voorheen het geval was. Als gevolg daarvan is men in staat om nog steeds belangrijke dingen te doen, ter ondersteuning van de sport in Zeeland.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik zie dat er nog steeds een afgeslankte versie van Sport Zeeland is, maar mijn opsomming van voorbeelden was niet limitatief.

Voorzitter. Nogmaals: wij moesten de Voorjaarsnota afwachten. Als er dan ruimte zou zijn, zou het college met voorstellen komen. Welnu, de cijfers van DELTA bleken achteraf best mee te vallen en dus wacht vandaag de SP-fractie de voorstellen af..

En dan, voorzitter, is er nog het capaciteitsprobleem. Wij hebben in het kader van

de 57plus-regeling ambtenaren naar huis gestuurd. Zij worden betaald om thuis te zitten, terwijl een aantal doelstellingen niet wordt gehaald. Hoe denkt het college dit probleem op te lossen?

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Mijn fractie verzet zich tegen de uitspraak dat "ambtenaren worden betaald om thuis te zitten". Deze regeling, gericht op vroeg uittreden, heeft daar niets mee te maken. Het gaat gewoon om een afvloeiingsregeling die erop is gericht om uiteindelijk het niveau van de apparaatskosten te verlagen. Voorzitter, deze opmerking van de heer Van Dijen vind ik een negatieve etikettering van de mensen die van deze regeling gebruik hebben gemaakt.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. De heer Colijn zegt het goed: het is een kwestie van etikettering. Hij noemt het een "afvloeiingsregeling" maar ik concludeer dat mensen een gedeelte van hun salaris ontvangen terwijl zij hun werkzaamheden voor de provincie hebben gestaakt. Dat is tegenover de desbetreffende ambtenaren niet negatief bedoeld, absoluut niet; het is hun goed recht. Echter, ik heb er wél moeite mee dat wij nu moeten concluderen dat er een capaciteitsprobleem is. Dat brengt mij bij de gedachte dat er indertijd te veel mensen naar huis zijn gestuurd.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Kunt u dat "capaciteitsprobleem" uitleggen? Ik zie dat ook de heer Van Beveren zich afvraagt: waar hééft 'ie het over? Wij kennen dat probleem niet. Kunt u er wat meer over vertellen?

De heer **Van Dijen** (SP). Misschien, voorzitter, heeft mevrouw De Milliano niet goed opgelet bij de behandeling van de jaarstukken in de commissies. Daarbij is met betrekking tot diverse doelstellingen door gedeputeerden geconstateerd --als voorbeeld noem ik de aanpak van lichthinder-- dat er sprake is van een capaciteitsprobleem. Dat staat ook in de beantwoording van technische vragen die ik in de commissie-REW heb gesteld. Letterlijk wordt daarin gesteld: "Wij hebben een capaciteitsprobleem gehad waardoor wij bepaalde doelstellingen het afgelopen jaar hebben moeten laten liggen". Veel duidelijker kan het niet, voorzitter. Dit is niet mijn conclusie; het is het college dat dit gewoon erkent.

Voorzitter. Boven dit college hangen enkele donderwolken: Thermphos, de ZB, Klaverblad enz. Ook de grote projecten kunnen belangrijke gevolgen hebben voor de financiële toekomst van de provincie. Het zijn risico's die wel benoemd zijn, maar ze zijn niet meegenomen bij de opstelling van de cijfers, terwijl vanmiddag nog het financiële plaatje sterk kan veranderen. Hoe kan het college nu zo prat gaan op een solide financieel beleid wanneer er zoveel onzekerheden zijn?

Voorzitter. Van de Staten wordt vandaag verwacht dat zij niet alleen kennisnemen van de Voorjaarsnota, maar ook instemmen met de verwoorde uitgangspunten voor de opstelling van de begroting voor 2015. Welnu, dat gaat voor de SP-fractie echt een stap te ver.

Ten slotte, voorzitter, wil mijn fractievoorzitter nog een bekentenis doen. Zij vindt WC-eend helemaal niet lekker ruiken.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Ik heb naar uw betoog geluisterd. Dat u spreekt over het beoordelen van WC-eend vind ik prima, maar er zijn nog ándere toiletartikelen en die hoor ik u niet noemen. U klaagt, u vindt dat het college van alles verkeerd doet, u neemt kennis van de Voorjaarsnota... Graag zou ik eens van u horen hoe naar úw oordeel de problemen zouden moeten worden opgelost.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik verwijs opnieuw naar de financiële situatie waarin wij nu verkeren, naar de gemaakte keuzes --de NAR-regeling is al genoemd-- naar de bezuinigingen die al zijn ingevuld, naar de grote onzekerheden die op ons afkomen. Wij denken dat er andere keuzes gemaakt hadden moeten worden. Daarom kunnen wij niet instemmen met deze uitgangspunten voor het opstellen van de begroting voor 2015.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Maar dan had ik toch van u verwacht dat u met een nieuw toiletartikel zou komen. Wat dat betreft hoor ik van u helemaal niets. Ik hoor u klagen, ik hoor uw kritiek --en daar sta ik ook voor open-- maar ik hoor u niets zeggen over oplossingen. Dit is toch voor u hét moment om met nieuwe voorstellen te komen, maar daar komt u niet mee.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Toen het DELTA-dividend tegenviel en bezuinigingen aan de orde werden gesteld, kwamen wij met alternatieven maar toen werd ons gezegd: wacht de Voorjaarsnota af; als blijkt dat het DELTA-resultaat meevalt, komt het college met voorstellen. Welnu, vandaag is die dag er en wachten wij die voorstellen af, maar wij zien ze niet verschijnen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Maar u heeft toch gewoon uw eigen rechten? Dan komt u toch zélf met voorstellen?

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik begin steeds meer de indruk te krijgen dat de heer Van Dijen de afgelopen maand een informatie-achterstand heeft opgelopen. Daarbij gaat het niet alleen om Sport Zeeland, maar ook om het DELTA-dividend. Hij heeft er kennis van kunnen nemen dat wij op dit moment niet meer DELTA-dividend krijgen. Dan is het toch niet zo raar dat het college nu niet met voorstellen komt om dat dividend te gaan

besteden? Dat is er op dit moment gewoon niet. De heer Van Dijen vraagt om iets dat er op dit moment niet is.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik zit niet in de commissie-BFW, maar als ik het goed heb begrepen zouden de bezuinigingen, nodig in verband met de winstwaarschuwing van DELTA, ongedaan worden gemaakt. Er is kennelijk gezegd dat bezuinigingen zouden worden teruggedraaid omdat achteraf bleek dat het DELTA-resultaat meeviel.

De heer **Bierens** (VVD). Sorry, maar nu slaat u toch de plank volledig mis. Wij zijn van 20 miljoen dividend teruggegaan naar 10 miljoen. Dat was de bezuinigingsopgave die wij hebben ingevuld. Ik denk dat wij er tevreden over kunnen zijn dat wij dat zo hebben gedaan. Voorzitter, ik was van plan om straks, in mijn bijdrage, te zeggen: "Ik kan mij niet voorstellen dat er nu nog mensen in deze Staten zijn die de noodzaak van die bezuinigingsoperatie niet inzien", maar de heer Van Dijen is er één van.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Wij zitten in het laatste jaar van deze statenperiode. De komende verkiezingen klinken al een beetje door in de bijdragen. Wij kijken naar datgene wat er is gebeurd en gaan na wat wij in het laatste jaar nog moeten gaan doen.

Het college is redelijk tevreden over de uitvoering van het collegeprogramma. Wij liggen op koers, zo wordt gesteld. Dank je de koekoek, voorzitter. Als je de koers bijstelt op het moment dat je een tegenslag ervaart, bijvoorbeeld in de vorm van minder DELTA-dividend, en je bepaalt vervolgens een andere koers, dan lig je áltijd op koers. Je kunt je alleen afvragen of je uiteindelijk uitkomt waar je had willen zijn. Dat is toch een beetje wat er nu gebeurt.

Voorzitter. Ik ben niet zo zwaarmoedig gestemd als de heer Van Dijen. Ik realiseer mij dat de tijden niet gemakkelijk waren en dat er veel autonome ontwikkelingen waren waar niet zoveel antwoorden op konden worden geformuleerd. Ze waren en zijn slecht voor de economie van en de leefbaarheid in Zeeland, en we zullen ze te boven moeten komen. Wij spelen wat dit betreft een rol en kunnen hiervoor niet altijd het college verantwoordelijk stellen. Niettemin vind ik het wat gemakkelijk om te zeggen: alles is in orde want met het collegeprogramma liggen wij op koers. Behalve het feit dat wij op een nette manier de eindjes aan elkaar weten te knopen, zouden wij ons ook eens moeten conformeren aan die huisvrouw, die zei: het lukt mij altijd prima om de eindjes aan elkaar te knopen, alleen dat grote stuk in het midden, dát is het probleem... Dat is ook een beetje het verhaal van deze statenperiode.

Voorzitter. Wij hebben lang niet alles kunnen realiseren wat wij graag hadden gewild. Het collegeprogramma moest worden bijgesteld op basis van bezuinigingen die wij hebben moeten aanvaarden. Een gedeelte daarvan wordt in de Voorjaarsnota teruggedraaid, en daar zijn wij content mee. Ik denk hierbij vooral aan de cofinanciering want wat dat betreft geldt dat één geïnvesteerde euro meerdere euro's betekent voor de Zeeuwse economie.

Ook zijn wij tevreden over het feit dat er een begin is gemaakt met de samenwerking tussen de Zeeuwse besturen in de Tafel van Vijftien. Men weet, voorzitter, dat dat wat ons betreft best de Tafel van Vijf of van Vier had mogen zijn, maar je moet ergens beginnen. Dit initiatief vinden wij een goede zaak en wij kijken ernaar uit om daarover in deze zaal van gedachte te wisselen. De fractie van D66 denkt hierbij wel aan bestuurlijke samenwerking, terwijl datgene wat tot nu toe op tafel is gekomen, vooral ambtelijke samenwerking is geweest. Daar is niets op tegen, maar het een sluit het ander niet uit en D66 wil nadrukkelijker over de bestuurlijke samenwerking spreken, in de hoop dat er ooit een keer een tafeltje uitkomt dat ook bij ons naar binnen kan.

Voorzitter. Over ZB en Scoop is al het nodige gezegd. Het voorstel dat er nu aan zit te komen en dat nog moet worden besproken, ziet er in elk geval een stuk beter uit dan datgene wat wij tot nu toe hebben gezien. Ik vind het niet helemaal terecht om dit te beschouwen als een soort zwaard van Damocles dat ons boven het hoofd hangt. Laten we wel zijn: de bedragen die hiermee gemoeid zijn, zullen in een paar jaar tijd worden overschaduwd - of, beter gezegd, worden vergeten-- door de bezuinigingen die hiermee worden gerealiseerd. Ik blijf mij overigens wel zorgen maken over de wijze waarop wij straks, als Staten, uit elkaar moeten gaan houden wat wij nu precies financieren bij de nieuw te vormen kennisinstelling. Ik vind dat het voorstel dat nu voorligt, onvoldoende garantie bevat om juist dat te gaan realiseren. Ik bedoel dat ervoor wordt gezorgd dat Zeeland datgene krijgt voor het geld dat hierin wordt gestoken, wat men ervoor wilde hebben.

Ook over Thermphos had ik het nodige willen zeggen, voorzitter, maar mij wordt enigszins de mond gesnoerd door de zorgelijke blik van de gedeputeerde op het moment dat hij ons vraagt om over dit onderwerp straks in vertrouwelijkheid te gaan onderhandelen. Ons uitgangspunt was tot nu toe altijd dat wij niet, als provincie Zeeland, over ons zouden moeten afroepen dat wij degenen zijn die de rekening moeten gaan betalen, maar toen ik vanochtend de gedeputeerde hoorde, dacht ik: wij zouden wat dit betreft wel eens bedrogen uit kunnen komen. Daarom doe ik er nu over dit onderwerp het zwijgen toe. Ik hoop dat wij straks op een zodanige manier met elkaar kunnen

overleggen, dat ik dat niet hoeft te blijven doen omdat ik gebonden ben aan vertrouwelijkheid. Ik hoop dus dat in de besloten vergadering een afspraak kan worden gemaakt over datgene wat wél naar buiten kan worden gebracht. Ik denk dat Zeeland, meer in het bijzonder de werknemers van Thermphos, er recht op hebben dat wij dit in de openbaarheid bespreken.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter, heeft de heer Hijgenaar nog onlangs het collegeprogramma gelezen?

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Mijn boekje ziet er net zo uit als het boekje van de heer Roeland. Het is nog vrijwel ongebruikt. Echter, in mijn geval komt dat omdat ik mijn stukken meestal "elektronisch" lees. Ik lees niet zo heel veel in dat programma, want daar word ik zo verdrietig van. Ik luister vooral goed naar het college als het ons komt vertellen wat er van het programma is gerealiseerd en wat men niet kán realiseren omdat er moet worden bezuinigd. Daarop baseer ik mijn betoog. Ik laat het aan het college over om het programma te realiseren, maar ik beoordeel de wijze waarop het college dit doet.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Mijn conclusie is dat de heer Hijgenaar het collegeprogramma leest, zij het digitaal. Hij heeft behoorlijk wat kritiek en stelt dat grote gedeeltes van het programma niet zijn uitgevoerd. Ik zou graag zien dat hij dit concreet maakt. De eindjes zijn wel aan elkaar geknoopt, maar het grote middenstuk is niet aan de orde gekomen; dat is mijn conclusie naar aanleiding van het verhaal van de heer Hijgenaar. Ik vind dat hij zijn kritiek hard moet maken.

De heer **Hijgenaar** (D66). Het "grote middenstuk" sloeg op het totaal van de gebeurtenissen die in deze collegeperiode aan de orde zijn geweest. Dat grote middenstuk betekent wat mij betreft datgene wat er met de werkgelegenheid en de leefbaarheid is gebeurd, gelet op het feit dat hier en daar de welzijnsprogramma's toch behoorlijk zijn gekort. Voorzitter, ik heb zojuist de heren horen bakkeleien --ik zal dat niet overdoen-- en vind dat zowel de een als de ander op punten gelijk heeft. Hier en daar knarst het een beetje in welzijns- en cultuurland, en dat vind ik jammer. Ik verwijs naar datgene wat over dat middenstuk is gesteld in ons programma en naar de stukken waarin is geformuleerd wat wij voor Zeeland hadden gewild. Met het grote tussenstuk zoals het er nu uitziet, hebben wij best wel wat moeite.

Nogmaals, voorzitter, het collegeprogramma is niet in zijn geheel gerealiseerd. Ik zou zeggen: men leze de stukken nog eens goed die aangeven welke bezuinigingen er zijn doorgevoerd als gevolg van het verminderde DELTA-dividend. Er is voor

tien miljoen weggesneden, voorzitter; zó simpel is het. Men kan wel zeggen dat het collegeprogramma is gerealiseerd... Ja, nadat wij hebben moeten constateren dat er tien miljoen minder in kan worden gestoken. Pas daarna kan men zeggen: wat er nog over was, hebben wij gerealiseerd. Van geen of nauwelijks één van de economische programma's kan worden gezegd dat ze op dit moment gereed zijn. Misschien moet ik mij wat voorzichtiger uitdrukken door te zeggen: laten wij hopen dat ze, als deze periode ten einde is, allemaal gerealiseerd zijn. Pas dan kunnen we zeggen dat we de eindjes aan elkaar hebben geknoopt. Het zou best eens zo kunnen zijn dat daarvoor de eindjes te kort zijn.

De heer **Bierens** (VVD). De heer Hijgenaar stelt terecht dat wij fors hebben moeten snijden. Bij het begin van deze collegeperiode was dat niet te voorzien. Mijn conclusie is dat er, als daarmee rekening wordt gehouden, met heel wat minder middelen toch veel is gerealiseerd. Dat is mijns inziens een compliment waard.

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik zou een compliment willen uitdelen voor de wijze waarop de heer Bierens het zó weet te draaien dat het op een succes lijkt. Dat vind ik knap, maar ik zie dit toch meer als een noodgreep. Inderdaad, die noodgreep hebben wij toegepast. Als dát een compliment waard is, dan is dat het compliment. Wij hebben op enig moment de afstand zodanig weten te overbruggen dat wij nu denken de eindjes weer bij elkaar te krijgen, aan het einde van deze periode. Niettemin gaat het mij toch te ver wanneer wordt gesteld: wij hebben het collegeprogramma gerealiseerd. Immers, in dat boekje waarmee de heer Roeland heeft geschermd, staan heel andere dingen dan wij feitelijk bij het einde van deze vier jaar gedaan hebben. Het is niet allemaal waarheid geworden, mijnheer Bierens. Dat kon misschien niet; wellicht vraagt de heer Bierens mij: hoe had ú het dan willen doen? Voorzitter, ik had misschien een ander collegeprogramma geschreven. Hoe dan ook, laten wij constateren dat het misschien voor 80% gaat lukken. Dat is dan een acht uit tien, zullen wij dan maar zeggen...

De heer **Bierens** (VVD). Maar dat is toch een fraai cijfer?

De heer **Hijgenaar** (D66). Maar u heeft dat programma toch opgesteld met de bedoeling om het helemaal te realiseren? Het is toch jammer dat dat niet is gelukt?

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik constateer nu toch een verschil tussen twee oppositiepartijen. Immers, enerzijds heeft de fractie van de PvZ lovende woorden gesproken over de uitvoering van

het collegeprogramma; dat is in mijn ogen een objectief oordeel. Anderzijds komt de heer Hijgenaar niet met goede voorbeelden ter ondersteuning van zijn stelling dat het collegeprogramma op onderdelen niet is uitgevoerd. Overigens, hij schuift wel wat op en zit nu op 80%. Wat Zeeland 2040 betreft begonnen wij met 70% en kwamen wij uit op 100%; misschien komt ook de heer Hijgenaar uiteindelijk op 100% uit.

De heer **Hijgenaar** (D66). De heer Hijgenaar komt áltijd op 100% uit, want hij telt dan gewoon datgene wat wel en wat niet is gerealiseerd bij elkaar op; en dan zijn wij er weer... Ik vind dat de heer Roeland nu een wat flauwe discussie begint, voorzitter.

Wat de gevraagde concrete voorbeelden betreft, verwijs ik naar de bezuinigingsdiscussie naar aanleiding van het DELTA-dividend, verminderd met de punten die wij nu, bij de behandeling van deze Voorjaarsnota, toch weer kunnen realiseren. Daar ben ik nota bene mee begonnen, voorzitter. Mijn conclusie is en blijft dat het toch niet helemaal is gelukt.

Voorzitter. Weet u wat een "verdwijntrein" is? Weten de Staten wat dat is? Ik wist het ook niet, maar mensen die regelmatig met de trein reizen, weten het wél. Ik leg het kort uit. Je staat op een station in Nederland waar tweemaal per uur een trein uit Utrecht komt. Je hoort op een gegeven moment dat de trein van 13.00 uur 10 minuten vertraging heeft. Een paar minuten later hoor je dat de trein van 13.00 uur 20 minuten vertraging heeft. Even later hoor je dat de trein van 13.00 uur om 13.30 uur binnenkomt op spoor 3. Dat is dan natuurlijk gewoon de trein van 13.30 uur, en de trein van 13.00 uur is "verdwenen". De wachtende passagiers noemen dat dan een "verdwijntrein". Je zal er maar in zitten...

Voorzitter, ik kende dit niet en u wist het ook niet, maar bij DELTA weten ze dit wél. Immers, daar hebben ze het "verdwindividend". Dat is dividend dat je misschien gaat krijgen aan het einde van het jaar maar dat eigenlijk al een beetje het dividend is van het daarop volgende jaar. En daar moeten wij dan blij mee zijn... Ik kom tot de conclusie dat ik dat niet ben. Ook kom ik tot de slotsom dat ik op basis van de stukken die ik daarover krijg, nou niet helemaal 100% helder op mijn netvlies kan krijgen of het nu terecht is of niet, dat wij dat dividend niet krijgen. Enerzijds lees ik het een en ander over de vele miljoenen die daar extra binnenkomen. Anderzijds lees ik over de cashflow die toch is tegengevallen. En dan snap ik het niet meer. Dan denk ik: geld dat binnenkomt, dat is toch cashflow? Maar ja, voorzitter, ik ben geen econoom. Ik wil dan ook vooralsnog de discussie even openhouden, maar niettemin geef ik aan dat ik de terughoudendheid die ik had toen wij de aandeelhoudersstrategie vaststelden, overeind

houd. Ik heb namelijk niet het gevoel dat de strategie zoals wij die hebben geformuleerd, ook echt in de praktijk werkt en leidt tot het doel dat wij ermee beogen. Dat baart mij zorgen. Ik denk dat dit in die zin in deze periode nog een "los eindje" is dat wij dit goed boven tafel moeten krijgen. Van belang is dat wij het gevoel krijgen dat niet alleen DELTA "in control" is, maar ook wij.

De heer **Roeland** (SGP). Daarmee bedoelt u D66?

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik hoop dat er wat meer van ons zijn, mijnheer Roeland. U weet dat hier de meeste besluiten bij meerderheid van stemmen worden genomen. Het zou aardig zijn wanneer wij tegen het einde van deze periode zouden kunnen zeggen: niet alles is gehaald, maar al met al kunnen wij tevreden zijn; hier en daar hebben wij niet kunnen doen wat wij wilden doen, maar wij hebben wel zulke structurele verbeteringen doorgevoerd dat wij de hoop mogen hebben dat het in de volgende periode nóg beter gaat. Dit "nog" zou men, intrinsiek, kunnen opvatten als een complimentje.

Voorzitter. Wij maken ons echt grote zorgen over de aantallen verkeersslachtoffers. Ik herinner mij een in de commissie gevoerde semantische discussie die over "onvermijdelijke verkeersslachtoffers" en gewoon "verkeersslachtoffers" ging. Ik ga nu niet de vraag stellen: wat waren het nu voor slachtoffers die wij de laatste maanden te betreuen hebben gekregen? Wél vraag ik of de komende maanden aan dit gegeven extra aandacht kan worden geschonken. Wij vonden tijdens de bedoelde discussie dat álle verkeersslachtoffers vermeden konden en moesten worden. Dat dat uiteindelijk niet lukt, snap ik ook wel, maar dit zou wél ons uitgangspunt moeten zijn. Daarom vraag ik aandacht voor de conclusies die zullen worden getrokken uit de onderzoeken die nu gaande zijn. Graag horen wij hierover meer. Als het enigszins kan, moeten er vervolgens maatregelen worden getroffen.

En overigens, voorzitter, ben ik van mening dat de Westerscheldetunnel zo snel mogelijk tolvrij moet worden gemaakt.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Meent de heer Hijgenaar, sprekend over de verkeersslachtoffers, dat het desbetreffende ANWB-rapport beter moet worden geïmplementeerd? Bepaalde conclusies, daarin verwoord, staan haaks op uitvoeringsmaatregelen die in Zeeland worden getroffen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik heb gevraagd om aandacht en die aandacht is nodig om hierover een goede discussie te kunnen voeren. Het rapport van de ANWB kan daarbij worden betrokken, maar ik

doel nu specifiek op een aantal gebeurtenissen en dring erop aan dat daaruit lering moet worden getrokken.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Bij deze kwestie heeft men ook te maken met de menselijke factor, bijvoorbeeld de factor zelfmoord. Die factor leidt ertoe dat de zaken goed in kaart moeten worden gebracht voordat je conclusies kunt trekken. Immers, die menselijke factor is een belangrijk onderdeel van dit geheel.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. "Leer van het verleden, leef in het heden en bereid je voor op de toekomst", las ik ergens op een website. De auteur hiervan is mij niet bekend, maar ik vond en vind dit een passende spreuk voor de statenvergadering van vandaag. Zojuist hebben wij gesproken over de jaarstukken, dus over het verleden, en nu bereiden wij ons als Staten van Zeeland met de Voorjaarsnota voor op de toekomst, het toekomstbeeld dat de Staten hebben geschetst in de Toekomstvisie 2040.

Voorzitter. In 2040 kent de provincie Zeeland een goede kwaliteit van leven, werkt zij samen met andere regio's en steden, pakt zij de economische kansen en innoveert. Met de toekomstvisie wordt vanuit het heden een grote stap in de toekomst gezet; met de voorliggende Voorjaarsnota wordt een kleine stap in de toekomst gezet. Met deze nota wordt gekeken naar de plannen voor het komende jaar en wordt een meerjarenperspectief tot 2018 geboden.

Voorzitter. Hoe kijkt de PvdA-fractie naar een toekomstig Zeeland? Zij ziet Zeeland als een florerende economie, met werk voor elke Zeeuw. Wij hechten groot belang aan goed onderwijs voor iedere Zeeuw, op alle niveaus. Daarbij houdt de PvdA-fractie van een leefbaar Zeeland, met goede voorzieningen.

Ik begin met die florerende economie, met werkgelegenheid voor elke Zeeuw. Voorzitter. Zeeland werd de afgelopen jaren geconfronteerd met het verlies van een groot aantal bedrijven. Ik denk aan Zalco, Thermphos, Sas-Glas, met bijbehorend verlies van werkgelegenheid. Recent werd Zeeland, met name de regio Tholen, opnieuw geconfronteerd met verlies van werkgelegenheid, als gevolg van sluiting van de fabriek Philip Morris. In de komende jaren zal het voor Zeeland de kunst zijn werkgelegenheid te behouden en nieuw werk te creëren. Mijn fractie is in elk geval verheugd over het feit dat 15 nieuwe bedrijven zijn aangetrokken, die ruim 450 nieuwe banen voor Zeeland opleveren.

Voorzitter. Het MKB is de motor van economie en werkgelegenheid. Kleine ondernemingen zijn flexibel en staan meer open voor innovatie en creativiteit. Bovendien is het MKB vaak de kraamkamer voor nieuw

ondernemerschap. Wij vinden het van belang dat in de Voorjaarsnota kan worden gelezen dat er een Zeeuws Innovatiefonds is om de innovatieve kracht van het MKB te versterken. Er wordt vanuit de huidige InnoGo!-regeling een bedrag van 1 miljoen voor de jaren 2014 en 2015 in dit fonds gestort. Een goed begin, zo vindt onze fractie.

Door het UWV is de verwachting uitgesproken dat landelijk tussen 5100 en 8700 medewerkers bij de bureaus voor jeugdzorg hun baan zullen verliezen, zulks als gevolg van de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten. Niet alle jeugdzorgmedewerkers kunnen bij de gemeenten aan de slag. Jeugdzorg Nederland en AbvaKabo-FNV pleiten nu voor een banenpool, om te voorkomen dat deze medewerkers zonder werk thuis komen te zitten. Voorzitter. Onze fractie heeft over dit onderwerp recent schriftelijke vragen gesteld. Wellicht kan de gedeputeerde nu een voorschot op de beantwoording daarvan geven. Ik denk hierbij vooral aan de vraag of jeugdzorgmedewerkers uit Zeeland, die door de transitie hun baan verliezen, een beroep kunnen doen op het mobiliteitscentrum, als banenpool voor werkloze jeugdzorg medewerkers.

De heer **Harpe** (GL). Mag ik ervan uitgaan, voorzitter, dat mevrouw Evertz bij dit betoog ook de medewerkers van de thuiszorg betreft? Kunnen zij, met inachtneming van hun plichten, van dezelfde rechten gebruikmaken?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). U heeft helemaal gelijk. Wij vragen nu met name aandacht voor de jeugdzorg omdat het daarbij toch gaat om het overdragen van een provinciale taak, maar ook in de thuiszorg wordt banenverlies gevreesd, en ook dat is zorgelijk.

Voorzitter. Het tweede punt dat ik bij de aanvang van dit betoog noemde, is het belang van goed onderwijs voor iedere Zeeuw. Investeren in kennis levert positieve korte- en, nog sterker, positieve langetermijneffecten op. Die effecten zijn bovendien gunstig, ongeacht de vraag welke toekomst zich nu precies zal ontfouwen, zo wordt gesteld in het rapport "De slimme kracht van Zeeland" van de Wetenschappelijke Raad Zeeland (WRZ). Goed of excellent onderwijs in Zeeland, zoals gesteld in dit rapport, is uiteindelijk goed voor de Zeeuwse economie. Investeren in de kennisinfrastructuur, dát is wat onze fractie belangrijk vindt: goede vakopleidingen, onderzoek binnenhalen voor Zeeland.

Echter, mijn fractie mist in de Voorjaarsnota een passage over onderwijsbeleid. Zij dient dan ook een motie in, waarmee het college de opdracht wordt gegeven om het genoemde rapport een duidelijke plaats te geven in het plan van aanpak met betrekking tot de Toekomstvisie Zeeland-2040,

zodat in samenwerking met de Zeeuwse kennisinstellingen, de WRZ, de Zeeuwse Onderwijsautoriteit en andere relevante partners voortvarend aan een follow-up van het genoemde rapport kan worden gewerkt. Wij komen op een later moment te spreken over het Zeeuwse kennis- en innovatiecentrum, het ZB-Scoop-dossier. Toch wil onze fractie nu al aangeven dat zij zo'n centrum een meerwaarde vindt voor de Zeeuwse kennisinfrastructuur.

Voorzitter. Een leefbaar Zeeland, met een goed voorzieningenniveau, is het volgende punt. Een goed draaiende Zeeuwse economie is belangrijk voor welvaart en werk. Het is goed leven in Zeeland, maar daarvoor zijn wél goede voorzieningen nodig, zoals openbaar vervoer (OV) en gezondheidszorg. In november 2013 diende de PvdA-fractie, samen met die van de SP, bij de begrotingsbehandeling een amendement in dat erop was gericht om MBO'ers een kortingskaart voor het OV in Zeeland te geven. Wij vonden dit belangrijk omdat door de concentratie van het MBO de reiskosten in Zeeland tot de hoogste in het land behoren. Tot onze teleurstelling, voorzitter, werd dit amendement niet aangenomen. Een pleister op de wonde is nu dat, als onderdeel van het onderwijsakkoord in de Tweede Kamer, in 2017 alle MBO'ers een OV-vervoerskaart zullen krijgen.

Voorzitter. Dit jaar zal de startnotitie voor een nieuw Provinciaal verkeer- en vervoersplan (PVVP) worden vastgesteld. Hierover zullen wij op een later tijdstip spreken. Voor de PvdA-fractie is belangrijk dat er in Zeeland sprake is van een goede en veilige mobiliteit, met aandacht voor de groenblauwe oase die voor onze provincie zo kenmerkend is.

Uit onderzoek van het RIVM blijkt, voorzitter, dat de gezondheid van de inwoners in krimpgebieden minder goed is dan voor de rest van Nederland geldt. Als mogelijke verklaring wordt genoemd een afnemend zorgvoorzieningenniveau in de krimpregio's en aantasting van de leefomgeving. Mijn fractie acht het voor Zeeland van groot belang dat in de provincie de zorgvoorzieningen op peil worden gehouden. Zij meent dat elke Zeeuw recht heeft op goede gezondheidszorg, bij haar of hem in de buurt. In een dunbevolkt gebied is het lastig om deze voorzieningen op kwalitatief hoog niveau te houden. Mijn fractie komt dan ook, samen met de fracties van de VVD, de SGP en de SP, de volgende maand met een initiatiefvoorstel voor een verkenners met betrekking tot de Zeeuwse zorg. Nauwe samenwerking tussen zorgaanbieders is een essentiële voorwaarde om kwalitatief goede gezondheidszorg voor de Zeeuwen te verkrijgen en te behouden. De beoogde verkenners krijgt de opdracht om na te gaan welke factoren essentiële samenwerking tussen zorgaanbieders in de weg

staan en benoemt daarbij tevens de factoren die deze samenwerking kunnen bevorderen.

Voorzitter. Als ik vanuit de drukte en de hectiek van de Randstad weer in het relatief rustige Zeeland kom, verzucht ik altijd: wat hebben wij het hier in Zeeland toch goed. En dat is een hele kunst voor het provinciale bestuur: het goede van Zeeland behouden in de mondiale vaart der volkeren.

De **voorzitter**. Door de leden Evertz en Hamelink is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 6 juni 2014;

overwegende dat:

- het rapport "De slimme kracht van Zeeland" onlangs door de Wetenschappelijke Raad Zeeland (WRZ) is uitgebracht;
- een gedegen Zeeuwse kennisinfrastructuur van grote waarde is voor de toekomst van Zeeland;

constaterende dat:

- de WRZ een aantal aanbevelingen uit dit rapport in relatie heeft gebracht met de Toekomstvisie Zeeland 2040;
- het rapport "De slimme kracht van Zeeland" een aantal zeer belangrijke aanbevelingen bevat;
- er een praktisch gevolg aan de uitkomsten en aanbevelingen van het rapport "De slimme kracht van Zeeland" dient te worden gegeven;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op om dit rapport uitdrukkelijk een plaats te geven in het plan van aanpak betreffende de Toekomstvisie Zeeland 2040, zodat in samenwerking met de Zeeuwse kennisinstellingen, de WRZ, de Zeeuwse Onderwijsautoriteit en andere relevante partners voortvarend aan een follow-up van het rapport "De slimme kracht van Zeeland" kan worden gewerkt;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 1.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Het laatste collegejaar is ingegaan en het college kijkt in de Voorjaarsnota en het begeleidende persbericht terug op datgene wat er is gedaan. Dat beperkt zich overigens tot een genoegzaam terugkijken op datgene wat goed ging. Zie hiervoor met name het glorieuze persbericht. Het terugkijken op datgene wat beter had gemoeten, ontbreekt. Zo wilde het college een WCT en een tweede kerncentrale, maar daar ging het gelukkig niet goed mee. Verder koos het college in verband met de 57plus-regeling

voor een te ruime uitleg met betrekking tot het budgetrecht van de Staten; ook dat ging niet goed.

Ik voeg daaraan toe dat Scoop en ZB nog niet officieel weten of het wat betreft hun samengaan goed zal komen. Inmiddels weten wij dat er in verband met de frictiekosten 4,5 miljoen betaald zal moeten worden. Dat komt dan bovenop de forse tegenvallers met betrekking tot Sloe- en Tractaatweg, oplopend tot zo'n 12 miljoen. De accountant vraagt het college alert te zijn bij de verdere uitvoering van de projecten Perkpolder en Waterdunen; er zijn immers risico's. De vraag is en blijft altijd: wat is goed en wat kan beter? Enige bescheidenheid, bijvoorbeeld in het genoemde persbericht, had het college gesierd.

Ik moet meedelen, voorzitter, dat ik de vreugde van het college niet geheel deel. Met name de 57plus-maatregel heeft diep ingegrepen. Dat geldt niet alleen voor een gedeelte van de statenleden, maar ook voor degenen in Zeeland die de afgelopen tijd hun baan moesten verliezen. De met goud omrande 57plus-regeling steekt daar schril bij af. In verband hiermee hebben de Staten geklaagd over gebrek aan informatie. U kent de afloop, voorzitter; menig gesprek heeft vervolgens plaatsgehad om het duale peil in deze Staten te verhogen. Ik moet zeggen dat de heer Bierens, als voorzitter van de grootste fractie, hiervoor zijn best heeft gedaan, en soms lukte het. Desondanks hoop ik dat deze "collegewinter" nu snel voorbij zal zijn. Net als de meteorologisch warme winter was het best aangenaam, maar iets klopt er toch niet, denk je dan.

Dat dit college wat GroenLinks betreft niet het ideale bestuur is, moge duidelijk zijn. De politieke prioriteiten liggen nu eenmaal anders. Zo is ons inziens op het terrein van de ruimtelijke ordening het beleid te afwachtend geweest: toe maar, doe maar. Bij de recent gevoerde discussie over het verbod op het landbouwgif Monam beriep de gedeputeerde zich uitsluitend op ingrijpen door het Rijk, en deed zelf niets. Er kwam geen enkel initiatief. Gelukkig heeft staatssecretaris Dijkema het in dezen wél goed gedaan, en het spul verboden.

Een ander voorbeeld wordt gevormd door de "hot spots". Wij wachten af, zo is gesteld. Voorzitter, dat heeft mij het gevoel gegeven van: ach, alles wat komt is toch wel goed. Zelfs powerboatraces in de vaargeul op de Westerschelde en een motorcross dwars door de Tuin van Walcheren werden bijna met gejuich ontvangen. Voorzitter, Groen Links vindt dit onbegrijpelijk. De nieuwbouw van permanente vakantiewoningen op het Sophiastrand in Kamperland is naar onze mening hét voorbeeld van onachtzaamheid. Het vigerende Omgevingsplan kan ook in dezen wat ons betreft de toets der zorgvuldigheid niet doorstaan. Uitbreiding met nog eens 20 woningen wordt voorzien. Het zou goed

zijn wanneer wij als Staten eens zouden gaan nadenken over wat er in Zeeland op RO-gebied nog verantwoord bij kan. De draagkracht van Zeeland is niet oneindig; we zijn een keer uitgecompenseerd.

Een hot spot is ook de economie. Na een forse ingreep in subsidieland werd voluit ingezet op de Economische Agenda. Waar bij de instellingen banen moesten verdwijnen, werd ingezet op meer banen voor de economie. Ik realiseer mij dat het om een lastige kwestie gaat, maar voelt het college dit beleid nu ook als geslaagd, tot op heden? Heeft het het verwachte resultaat opgeleverd? Daarnaast waren er de grote ontslaggolven die Zeeland troffen. Die worden door ons allen betreurd; dat staat buiten de discussie.

Voorzitter. Tijdens de informatiemiddag over het PVVP werd mij door vertegenwoordigers van Schuttevaer gevraagd waar de containerfaciliteiten bleven voor de binnenhavens. Graag verkrijg ik op die vraag een antwoord van het college. Hoe staat het met de realisering van het containerinitiatief van het college? Zijn er al tastbare resultaten? Ik vraag de gedeputeerde wanneer wij het lint kunnen doorknippen bij de opening van de eerste extra containerfaciliteit.

Het subsidiebeleid ten aanzien van de VVV krijgt in onze ogen zo langzamerhand de vorm van een vriendendienst. Waarom deze uitzonderingspositie, vergeleken met de overige instellingen? Waar andere instellingen moeten inleveren, lijkt het voor de VVV niet op te kunnen.

Een triest dieptepunt was, voor GroenLinks, het oprichten van de Regionale Uitvoeringsdienst, de RUD. De gedeputeerde zei hierover onlangs: wij hebben er niet om gevraagd. Dat klopt, voorzitter, maar er had een andere uitvoeringsdienst moeten komen, en dat had gekund. Echter, de "Zeeuwse ziekte" stak de kop op en het werd een bestuurlijk monstrum. De Staten staan daardoor op grote afstand.

Voorzitter. Wat de DELTA-perikelen betreft heeft het college, zonder enige serieuze onderbouwing, voor dit jaar een bezuiniging van 13 miljoen doorgezet. Voor GroenLinks is het nog steeds een raadsel waarom deze bezuiniging zo abrupt moest worden gehaald. De roep van verschillende fracties om dit te betrekken bij de behandeling van de Voorjaarsnota werd resoluut door het college afgewezen. Binnen tien dagen na het desbetreffende statenbesluit liet DELTA blijken dat de winstwaarschuwing toch niet helemaal klopte, beter gezegd: helemaal niet klopte. DELTA liet vervolgens direct weten dat een hoger dividend dan was voorgesteld, niet geleend kon worden. De gedeputeerde nam deze opvatting over.

Voorzitter. Niet het gelijk of het ongelijk met betrekking tot het DELTA-dividend staat hier in eerste instantie ter discussie, maar wél de informatieplicht van het college tegenover de

Staten. Uit de brief van het college naar aanleiding van de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) blijkt dat het college al in december 2013 wist of had moeten weten dat het eerder in gebruik nemen van de kerncentrale een positief effect had van 10 miljoen. In dezelfde maand deed de belastingdienst haar uitspraak over de vennootschapsbelasting, hetgeen leidde tot een voordeel van 8 miljoen. De Staten werden hierover niet geïnformeerd. De "december-meevallers" betreffen in totaal een bedrag van zo'n 30 miljoen. En dat deed zich dan voor binnen een maand na de winstwaarschuwing... Voorzitter. De haast die het college maakte met zijn bezuinigingsvoorstel wordt hierdoor nog eens extra ongeloofwaardig. Het college wist immers al in december dat de winstwaarschuwing niet deugde. Zie daarvoor ook de brief van het college van 27 mei 2014 aan de Staten.

Wat bij GroenLinks óók knelt, voorzitter, is dat het college geen uitvoering heeft gegeven aan het statenbesluit over de aandeelhoudersstrategie. Ook in de Najaarsnota-2013 stelt het college nog eens: "Ten aanzien van het netwerkbedrijf en Evides verwachten wij" --dat betekent: wij rekenen erop-- "dat de door DELTA ontvangen dividenden volledig worden uitgekeerd aan de DELTA-aandeelhouders. Op die wijze wordt kruissubsidiëring van commerciële activiteiten voorkomen en hebben de aandeelhouders in principe altijd zicht op een stabiele dividendstroom.". Ik verwijs in dit verband ook naar de oplegnotitie van de griffie.

Voorzitter. Met de aandeelhoudersstrategie in de hand is het in feite "not done" dat de Staten een motie moeten aannemen om het college te bewegen, deze strategie te blijven volgen. De reden: DELTA cashte gewoon en had geen boodschap aan de aandeelhoudersstrategie. Sterker nog: het is ronduit teleurstellend dat het college de zogenaamde winstwaarschuwing direct serieus heeft genomen en de in december optredende meevallers kennelijk niet heeft "bemerkt"; laat ik het voorzichtig formuleren. De Staten hebben daardoor in maart besluiten moeten nemen op basis van onvolledige informatie. Ook de breed ondersteunde motie over mogelijk DELTA-dividend is niet uitgevoerd. Het college komt bij ons met een mogelijk interimdividend. Dit komt neer op een sigaar uit eigen doos, ofwel een fopspeen.

Mijns inziens valt dit alles het college te verwijten. Ik heb tegen die achtergrond een motie voorbereid die ik nu indien.

Voorzitter. Geen gejuich van GroenLinks voor deze Voorjaarsnota. Ik voeg daar echter nadrukkelijk aan toe dat er ook goede dingen gebeuren als gevolg van de inzet van het college. Het is dus geen triest verhaal dat erop neerkomt dat het allemaal alleen maar slecht is, integendeel. De woorden "geen gejuich" vinden hun oorzaak in

de bezuinigingsronde van maart. Er is wat dat betreft niettemin sprake van een statenbesluit dat ook GroenLinks moet en wil respecteren. Dat is de éne reden waarom ik, op grond van bestuurlijke overwegingen, voor de Voorjaarsnota zal stemmen.

De **voorzitter**. Door het lid Harpe is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 6 juni 2014;

overwegende dat:

- de Staten in november 2013 zijn geconfronteerd met een plotselinge winstwaarschuwing van DELTA NV;
- deze winstwaarschuwing er onder andere toe heeft geleid dat een extra bezuiniging van 13 miljoen in 2014 werd voorgesteld;

voorts overwegende dat:

- gebleken is dat de dividenden van Evides en het DNWB door DELTA-NV niet volledig worden uitgekeerd aan de DELTA-aandeelhouders;
- dit in strijd is met de aandeelhoudersstrategie en het gestelde in de Najaarsnota-2013;
- van een optimale informatie-uitwisseling, zoals is vastgelegd in de aandeelhoudersstrategie, geen sprake is geweest;
- de Staten na de voorbarige winstwaarschuwing (geraamd werd 36 miljoen) niet adequaat zijn geïnformeerd over het werkelijke resultaat over het boekjaar 2013 (74,8 miljoen);
- uit de brief van het college d.d. 27 mei 2014 blijkt dat een deel van de meevallers (30 miljoen) al in december 2013 bekend was en dit niet met de Staten is gedeeld;

spreken uit dat:

- het college is voorbijgegaan aan het statenbesluit inzake de aandeelhoudersstrategie;
- het college eveneens niet heeft voldaan aan het gestelde in artikel 167 van de Provinciewet (actieve informatieplicht);

stellen vast dat hiermee de vertrouwensregel door de gevolmachtigd aandeelhouder is geschonden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 2.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Om maar meteen met het belangrijkste te beginnen: de provincie Zeeland is aan het interen; de structurele inkomsten zijn de komende jaren voldoende om de structurele uitgaven te dekken, maar de incidentele

uitgaven zijn omvangrijker dan de incidentele inkomsten. Het is een niet al te rooskleurig beeld.

In de inleiding van de voor ons liggende Voorjaarsnota stelt het college: "Wij hebben verdere stappen gezet om de saneringskosten van Thermphos en de frictiekosten van ZB-Scoop te beperken". Misschien, voorzitter, wil de gedeputeerde zo vriendelijk zijn om dit nog eens toe te lichten.

Het college geeft vervolgens aan dat in het laatste jaar van deze collegeperiode het accent wordt gelegd op drie hoofdpunten. Eén van die hoofdpunten betreft een solide financieel beleid, met een duidelijk beeld van de risico's en de open einden. Het college houdt vast aan een weerstandsvermogen van zo'n 24 miljoen. Dit is in de Voorjaarsnota uitgebreid toegelicht. Het college stelt zich op het standpunt dat de risicocomponent met betrekking tot de saneringskosten-Thermphos en de frictiekosten ZB-Scoop in dat weerstandsvermogen is opgenomen. Echter, door tot op heden niets in de begroting te reserveren voor de genoemde saneringskosten, geeft het college blijk van een weinig solide financieel beleid. Het college is bovendien van mening dat er zelfs nog beperkte ruimte is voor extra uitgaven.

Voorzitter. Wat de PVV-fractie betreft heeft de financiële koers van het college niets te maken met solide financieel beleid. Het heeft meer weg van "de kop in het zand steken" voor serieuze financiële tegenvallers, waarvoor straks de Zeeuwen mogen opdraaien.

Wat economie en werkgelegenheid betreft is mijn fractie het met het college eens dat de verstoorde concurrentieverhoudingen in de energiesector een belangrijk zorgpunt vormen. Ze hebben immers invloed op de concurrentiepositie van Zeeuwse bedrijven. Wij vernemen graag van de gedeputeerde hoe dit op Europees niveau wordt aangekaart. Wordt dit ambtelijk afgedaan of wordt dit op bestuurlijk niveau opgepakt?

Het college maakt melding van het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid dat per 1 januari 2015 in werking zal treden. Voorzitter. Naar ons oordeel staat dit niet erg duidelijk in de Voorjaarsnota. Zelf heb ik de desbetreffende passage tweemaal moeten lezen voordat ik het idee kreeg dat ik begreep wat er werd bedoeld. Voorzitter, dit komt de transparantie niet ten goede.

Recent werd het college door een rapport bevestigd in zijn zorg over het "level playingfield" -- zo snel kan ik het niet in het Zeeuws vertalen-- met betrekking tot de havens in Europa. Graag hoor ik van de gedeputeerde op welke manier dit de aandacht krijgt en hoe hierop concreet wordt ingezet.

Voorzitter. Vanmiddag gaan wij het nog hebben over Thermphos en de kwestie ZB-Scoop staat voor de volgende statenvergadering op de agenda.

Hoe kijkt de PVV-fractie naar de toekomst? Voorzitter. Wij bepleiten in elk geval een gezonde financiële huishouding. Dus: niet interen, zoals nu het geval is. Met de fractie van de VVD zijn wij van mening dat een nieuwe kerntakendiscussie in dit verband een goede start kan zijn.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Als volksvertegenwoordigers zijn wij niet enkel actief in deze zaal. Natuurlijk hebben wij ook regelmatig contact met onze achterban. Zo ontving ik een poosje geleden van een oud-dorpsgenoot uit Philippine, inmiddels woonachtig in Amsterdam, een mailtje. Haar laatste opmerking heeft mij getriggerd, voorzitter: "Als ik zie hoe de zorg in Amsterdam is georganiseerd in vergelijking met die in Zeeland, ben ik blij dat mijn ouders in Zeeuws-Vlaanderen wonen: uitgebreide en goede kinderopvang, persoonlijke zorg die er ondanks de krappe tijd nog voor de patiënten is. Ook denk ik aan het geweldige horeca-aanbod en nog zoveel meer. Wees er trots op en draag het uit."

Voorzitter. Hiermee is de rode draad in mijn betoog aangegeven. Wij kunnen met recht trots zijn op Zeeland en op onze successen. Die hebben we; de heer Robesin heeft ze al genoemd. Ik denk aan de Sluiskiltunnel die eerder dan gepland gereed zal zijn, aan de komst van de Marinierskazerne, aan de verbreding van de Tractaatweg, aan de verbodsbepaling van de Sloeweg enz. De komende jaren zijn er op infrastructuurgebied nog grote investeringen te voorzien. Zo zal de nieuwe zeesluis ongetwijfeld in de Kanaalzone tot positieve investeringseffecten leiden.

Nabij de zeesluis is ook de inrichting van het maintenance-valuepark gepland. Sinds kort is het investmentmemorandum (IM) beschikbaar voor potentiële investeerders in het fysieke park. Het IM vormt de basis voor het valuepark om te komen tot de daadwerkelijke ontwikkeling en bouw van het park. Natuurlijk zijn de investeerders cruciaal. Met hun investeringen wordt de toekomst gewaarborgd voor nóg verdergaande samenwerking tussen asset owners, contractors, serviceleveranciers, kenniswerkers en studenten in het kennis- en innovatiecentrum of de leerwerk omgeving.

Naast het IM en de al aangemelde potentiële investeerders, zijn er op dit moment ongeveer 20 bedrijven die een intentieverklaring hebben getekend om zich daadwerkelijk te vestigen. De CDA-fractie is van oordeel dat zeesluis en Valuepark elkaar kunnen versterken door een gedeelte van het maintenancepark in te richten als maritiem investeringscentrum. Van daaruit kan dan de maritieme ondersteuning en hulpverlening voor de zeesluis en het Kanaal naar Gent worden georganiseerd. Wij horen graag van het college of het hiertoe mogelijkheden ziet. Ook vernemen wij graag wat er in het kader van de herinrichting van

het sluizencomplex-Terneuzen gaat gebeuren met het Portaal van Vlaanderen.

Voorzitter. In diezelfde Kanaalzone zijn er ook problemen geweest. Ik denk aan de moeilijke opstart van Warmco-2 en het glastuinbouwgebied. Gelukkig is er nu sprake van een positieve ontwikkeling. De gronden zijn grotendeels verkocht en nieuwe bedrijven, kassencomplexen, krijgen in hoog tempo gestalte. De overtollige restwarmte en CO2 van Yara krijgen op deze manier een zeer milieuvriendelijke en economische bestemming. Wellicht loont het de moeite om een studie te op te zetten met het oog op verdere ontwikkeling van de glastuinbouw in de Kanaalzone, waarbij ook restwarmte van Dow kan worden benut. Bijna al het transport gaat momenteel over de weg. Met havenfaciliteiten in de buurt is het vervoer over water realiseerbaar. Kan het college aangeven hoe het hier tegenaan kijkt? Tevens horen wij graag wat in het Sloegebied de stand van zaken is met betrekking tot de koppeling van de restwarmte. Is het juist dat er al vooruitgang wordt geboekt door Covra, Martens en Zeeland Refinery?

Voorzitter. Trots zijn op successen, dat zijn wij. Ik denk aan de successen die door het college zijn geleverd op het gebied van landbouw, visserij en de invoering van de Provinciale impuls wonen, een subsidieregeling die projecten ondersteunt en bijdraagt aan het toekomstbestendig maken van de woningvoorraad en de leefomgeving. Ook denk ik aan de inspanningen die zijn geleverd om te komen tot een zo goed mogelijke overdracht van de jeugdzorgtaken. En wat dacht u van de Tour de France, voorzitter, die het volgende jaar in Zeeland een finishplaats heeft? Het zou mooi zijn wanneer ook de Giro in 2016 in een van de Zeeuwse gemeenten zou finishen. Dat zou voor de streek een geweldig spinoff-effect opleveren. Natuurlijk zijn wij ook trots op de vele activiteiten die nu al plaatsvinden in het kader van Zeeland 200 jaar.

Successen die nog moeten worden afgewacht zijn die op het gebied van het OV. De concessie is vastgesteld en gegund aan Connexxion. Deze week wordt bekend welke buslijnen er blijven en welke verdwijnen. Helaas zorgt een bezwaarschrift van een andere maatschappij ervoor dat wij nog even geduld moeten hebben. Mijn fractie hoopt zo spoedig mogelijk inzicht te krijgen in de concretisering van het flexnet, dat zal worden geïntegreerd met het WMO-vervoer. Hoewel wij het ermee eens zijn dat er niet kan worden gereden met lege bussen, is het rijden met overvolle bussen --dat gebeurt óók-- wat ons betreft ongewenst. Wij zijn benieuwd of de gedeputeerde verwacht dat het genoemde bezwaar nog kan zorgen voor vertraging of andere problemen. Immers, 14 december zou de nieuwe concessie starten. De uitvoering ervan zullen wij in elk geval kritisch blijven volgen. Treden er knelpunten op, dan zullen wij desgewenst trachten

om bij te sturen. Bovendien zullen wij de gevolgen van de grote opkomst van de elektrische fiets --en de nieuwe mogelijkheden die elders in het land aanwezig zijn voor het met een mobiele telefoon verkrijgen van vervoer-- bij de evaluatie betrekken. Verder vermeld ik in het kader van het OV ook even het fietsvoetveer. Wij zijn trots op dit veer en moeten dat ook blijven, voor onze inwoners, studenten, voor het woon-werkverkeer en ook als toeristische attractie.

Voorzitter. Ook een succesvolle reorganisatie is iets om trots op te zijn, maar zover zijn wij nog niet. Wij hebben het er al over gehad: het is een operatie die het college heeft aangedurfd en het is belangrijk dat er nu vooral rust wordt gecreëerd. De CDA-fractie is er geen voorstander van om op korte termijn opnieuw een kerntakendiscussie te gaan voeren. Ik zou zeggen: laat ieder zijn of haar werk naar volle tevredenheid uitvoeren. Bovendien vindt de vorige bezuinigingsronde pas in 2015 zijn weerslag, waarbij kan worden aangetekend dat veel instellingen creatief op zoek zijn naar slimme en vaak ook wat goedkopere werkwijzen.

Sprekend over slimme, creatieve werkwijzen kom ik bij het onderwerp natuurbeheer. Voorzitter. Wat ons betreft kan dat beheer anders plaatsvinden, met de inzet van anderen of meer gezamenlijk. Het beschikbaar komen van minder middelen noopt tot het maken van keuzes.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Mevrouw De Milliano begint haar betoog met trots, trots op het college, trots op datgene wat allemaal is gepresteerd. Vervolgens zegt zij dat er geen nieuwe kerntakendiscussie moet komen en dat het college met rust moet worden gelaten. Dat vind ik toch wat vreemd. Ik vind nu juist dat er aan een eindsprint moet worden begonnen. Om het college nu zomaar "met rust te laten"... Ik denk dat dat het slechtste advies is dat in deze situatie kan worden gegeven.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). U heeft mij verkeerd begrepen. Ik bedoelde niet dat het college met rust zou moeten worden gelaten, maar de mensen die hier aan het werk zijn. Heel veel mensen zitten met nieuwe taken op een nieuwe plek en het is heel belangrijk dat er in die nieuwe situatie rust wordt gecreëerd. Natuurlijk gaat het college ook het laatste jaar van deze periode voortvarend aan de slag.

De heer **Colijn** (CU). Maar een kerntakendiscussie is een discussie die wij hier met elkaar voeren. Daar hebben ambtenaren niet al te veel last van. Er is mijns inziens nauwelijks sprake van een verband. Wij moeten het hier met elkaar eens worden over datgene wat als onze kerntaken kan worden gezien. Wij moeten duidelijk krijgen waaraan wij ons geld willen uitgeven en waaraan niet.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik denk dat zo'n discussie uiteindelijk wel degelijk gevolgen heeft voor de organisatie. Als wij hier een nieuwe kerntakendiscussie voeren --en als gevolg daarvan taken vervallen-- zal dat uiteindelijk ook zijn invloed hebben op het ambtelijke apparaat.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Men kan een kerntakendiscussie voeren zonder dat men daarmee direct ambtenaren belast. Wij gaan toch over onze eigen agenda?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik heb niet gezegd dat met een kerntakendiscussie de ambtenaren worden belast. Ik heb gezegd dat --als wij een nieuwe kerntakendiscussie voeren en wanneer als gevolg daarvan nog meer taken afvallen-- dat uiteindelijk door de ambtenaren zal worden gevoeld. Het is immers mogelijk dat zij hun baan verliezen of dat er wéér een regeling moet worden getroffen.

De heer **Robesin** (PvZ). Dan zijn wij natuurlijk wél een deur verder...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Inderdaad, maar wij willen die deur nog niet in.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik ben wat verbaasd over de reactie van mevrouw De Milliano, waar zij een koppeling legt tussen het voeren van een kerntakendiscussie en het "met rust laten" van het personeel. Die koppeling ontgaat mij, terwijl hiermee de indruk wordt gewekt dat de reorganisatie die wij nu hebben gehad, volledig zou zijn gekoppeld aan de kerntakendiscussie. Die visie deel ik niet. De grondige reorganisatie die wij hebben moeten doorvoeren, had veel andere oorzaken. Die lagen vooral in het verleden en ook denk ik aan de gang van zaken ten aanzien van bepaalde rijkstaken, bijvoorbeeld op het terrein van de ruimtelijke ordening.

Overigens zou ik graag spreken over een "takendiscussie". Hoever ga je met je taken? Hoe dicht wil je bij de kern van kerntaken komen? Hoever wil je "uitwaaieren"? Voorzitter, wij constateren dat wij nu aan het interen zijn. Als wij op deze weg verder gaan, komen wij op enig moment in een situatie te verkeren dat wij belangrijke dingen niet langer goed kunnen doen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ook wij willen belangrijke dingen goed doen, voorzitter. Het is niet juist om aan te nemen dat wij dat niet zouden willen. Wij zitten dus wat dit betreft op dezelfde lijn.

De heer **Colijn** (CU). Dat u belangrijke taken goed wil doen, snap ik, maar u bent niet bereid om te

praten over manieren waarop dat kan worden gedaan. Dat wordt namelijk gedaan aan de hand van een kerntakendiscussie, of een "takendiscussie". Wat gaan we doen, wat gaan we niet doen, wat mag het kosten? Daar wenst u het niet over te hebben en dat stoort toch een beetje.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ik zal straks twee moties indienen en daarmee wordt duidelijk aangegeven waar wij het wél over willen hebben, wat wij erg belangrijk vinden. Wij vinden op dit moment een kerntakendiscussie niet nodig omdat ons inziens nu vooral rust nodig is.

De heer **De Putter** (VVD). Hoe lang denkt u dan een nieuwe kerntakendiscussie te kunnen uitstellen?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Het is duidelijk dat sommige fracties graag een kerntakendiscussie voeren, maar wij hebben net zo'n discussie achter de rug. Ik denk dat wij er tijdens de volgende periode met elkaar over kunnen praten.

De heer **De Putter** (VVD). Als iets nodig is, voorzitter, moet je het doen. Dan gaat het niet om de vraag of je het wil, maar om een bittere noodzaak. Binnen de VVD-fractie wordt de noodzaak gevoeld om eens écht te kijken naar de echt belangrijke taken. Wat is wettelijk verplicht en wat wil je graag?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Dat hebben wij al eerder met elkaar afgesproken, ook binnen het college. Dat is dus bekend. Het is mij voorts bekend dat de VVD hier erg "strak" inzit.

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. Mevrouw De Milliano heeft de projecten Sloe- en Tractaatweg een succes genoemd, maar wat denkt zij nu van het financieringstekort dat zich in dat verband voordoet en dat 12,3 miljoen bedraagt?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik heb aangegeven, voorzitter, dat dat één van de successen is. Wij zijn nog volop met die projecten bezig en vastgesteld moet worden dat ze bijzonder nodig zijn. Op dit moment kan ik nog geen uitspraken doen over het financieringstekort.

De heer **Markusse** (PVV). U wenst er geen uitspraken over te doen, maar die tekorten zijn er nú al.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Is mijn conclusie juist dat mevrouw De Milliano nú geen kerntakendiscussie wil, maar wel tijdens de volgende statenperiode? Het zou bij het begin van

die nieuwe periode mogelijk zijn om opnieuw na te denken over mogelijkheden om het probleem van het interen op te lossen. Daar kan bij horen dat er opnieuw wordt gekeken naar de uitvoering van taken.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Natuurlijk willen ook wij nadenken over oplossingen voor het probleem van het interen. Dat zal ook zeker gebeuren wanneer de nieuwe periode is ingegaan. Wij zullen wel zien wie daarbij allemaal aan tafel zitten...

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. Ik heb nog geen reactie gehad op mijn opmerking.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Neen, ik ga u daar nu ook geen reactie op geven.

Voorzitter. Ik vervolg mijn betoog over de ILG en het natuurbeheer. Op 13 mei heeft het college ons in kennis gesteld van het feit dat er een fout is gemaakt, als gevolg waarvan er bijna 5 miljoen extra moet worden overgeheveld naar het NPW. Met andere woorden: er is 5 miljoen minder beschikbaar voor de uitvoering van de desbetreffende beleidsnota. De CDA-fractie is van mening dat er nu al te weinig middelen beschikbaar zijn voor bijvoorbeeld het Faunafonds. Het lijkt erop dat er door de invoering van het behandelbedrag geen schade-uitkeringen meer plaatsvinden in verband met zomerschade, veroorzaakt door ganzen enz. Rijksgeld, bedoeld voor het Faunafonds, wordt ingezet voor natuurdoelen.

Voorzitter. In december 2011 hebben wij door middel van een motie gepleit voor een goede balans tussen natuur- en plattelandsbeleid. Met deze onverwachte onttrekking van middelen zal het college met een plan moeten komen om de desbetreffende nota tóch uitgevoerd te krijgen. Wij willen nu alvast duidelijk aangeven dat wij het onacceptabel vinden dat er wordt gesneden in taken met betrekking tot het plattelandsgebied, zoals de Grondbank, het Faunafonds, de verdrogingsbestrijding enz. Wij hebben tegen die achtergrond een motie opgesteld.

De **voorzitter**. Door het lid De Milliano-van den Hemel is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 6 juni 2014;

constaterende dat:

- door overheveling van 4,78 miljoen van de bestemmingsreserve-ILG naar het Natuurpakket Westerschelde (NPW), er bezuinigd moet worden op de uitvoering van de nota "Natuur en vitaal platteland";

- deze nota de uitvoering omvat van onder andere de provinciale kerntaken; natuurontwikkeling en -beheer; taken in het landelijke gebied (Faunafonds, ganzenbeleid, grond- en kavelruil, landinrichtingsprojecten enz.);

overwegende dat:

- bezuinigingen op de uitvoering van de nota "Natuur en vitaal platteland" alleen gerealiseerd kunnen worden door scherpe keuzes te maken;
- een groot gedeelte van het budget wordt besteed aan natuurontwikkeling en -beheer;

van mening dat:

- verdere bezuinigingen op taken in het landelijke gebied onwenselijk zijn;
- natuurbeheer efficiënter kan door intensievere samenwerking tussen terreinbeheerders;
- door extra temporisering van het realiseren van de herijkte EHS de gevolgen voor de uitvoering van de nota "Natuur en vitaal platteland" beperkt blijven;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om bij het opstellen van het bestedingsplan "Natuur en vitaal platteland" voor 2015 en verder, geen bezuinigingen voor te stellen ten aanzien van de taken in het landelijk gebied;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 3.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Mevrouw De Milliano pleit voor rust in de organisatie, maar met deze motie gooit ze de tent juist op z'n kop. Dit veroorzaakt grote onrust. Vanwaar nu deze motie?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voor ons is dit een zeer belangrijk standpunt, voorzitter. Wij nemen hiermee een voorschot op het plan waarmee het college komt. Het is aan de heer Harpe om te bepalen of hij deze motie wel of niet wil steunen.

De heer **Harpe** (GL). Mijn conclusie is, voorzitter, dat het mevrouw De Milliano bij deze motie kennelijk om het even is, of er in de organisatie nu rust of onrust komt.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik denk niet, voorzitter, dat deze motie onrust zal veroorzaken. Wij zitten wat dit betreft waarschijnlijk op een ander spoor.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Mevrouw De Milliano noemt maatregelen waarmee het college komt en die zij niet wil. Welnu, die kennen wij niet. In die zin zijn wij wel wat verrast. Het college heeft aangegeven dat het op enig moment met een

voorstel komt, maar mevrouw De Milliano noemt nu al zaken waarop gesneden en gekort zou moeten worden. Het kan zijn dat wij wat hebben gemist en dat zij andere informatie heeft, maar ik verbaas mij hier wél over.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Wij horen graag van de gedeputeerde hoe zij tegenover deze motie staat. Voor ons is de kwestie, vermeld in de motie, duidelijk. Wij hopen natuurlijk zeer dat deze motie het haalt.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Ik vraag mij af wat nu het oogmerk van deze motie is. Kijk ik naar de Jaarrekening-2013, dan blijkt dat de door mevrouw De Milliano genoemde taken allemaal vallen binnen één beleidsdoelstelling, namelijk "Bescherming en ontwikkeling landschap". In principe heeft het college de ruimte om daarbinnen te schuiven. De gedeputeerde heeft aangekondigd dat zich voor de korte termijn geen problemen voordoen. Met het oog op de langere termijn komt ze binnenkort met een nota. Gaat mevrouw De Milliano nu niet een beetje op de stoel van de gedeputeerde zitten door deze motie in te dienen, en niet het aangekondigde stuk af te wachten?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ik zou niet graag op de stoel van de gedeputeerde gaan zitten. Het gaat om een signaal onzerzijds, gebaseerd op datgene wat wij belangrijk vinden. Er dient wat ons betreft niet te worden bezuinigd op plattelandsontwikkeling.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Ik herinner eraan dat mijn fractie steun heeft gegeven aan de genoemde motie van december 2011. Daarin werd klip en klaar gesteld dat de natuurgelden dienden te worden gespreid over de verschillende onderdelen. Waarom nu niet de nota van het college afgewacht?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik denk, voorzitter, dat ik dat al heb uitgelegd. Misschien heeft de heer Van Haperen het niet goed gehoord, maar ik heb aangegeven hoe belangrijk wij dit vinden. De gedeputeerde en de Staten weten nu heel goed hoe de CDA-fractie hierover denkt. Nogmaals, ik hoop dat de motie wordt aangenomen. Wij zijn benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde en willen graag horen of zij het met ons eens is dat ook het kiezen voor een langere periode voor het realiseren van de EHS, een oplossing kan bieden.

Voorzitter. Men kan trots zijn op behaalde successen, maar helaas geldt dat niet altijd voor het rijksbeleid dat op het moment wordt gevoerd. Ik denk hierbij ook aan het leenstelsel dat wordt ingevoerd. Het CDA en vele studenten en hun ouders zijn daar niet blij mee. Verder wil ik graag

kwijt dat wij het betreuren dat de accijnsverhogingen --ondanks de verliezen die pomphouders, slijterijen en zelfs supermarkten in onze grensstreek ervaren-- nog steeds niet worden teruggedraaid. Ook de landelijke CDA-fractie is wat dit betreft zeer strijdbaar. Een onderzoek naar de verkoop van accijnsplichtige goederen in Zeeuws-Vlaanderen en naar de grenseffecten blijkt nog steeds noodzakelijk. Kan de gedeputeerde aangeven of deze omzetcijfers zonder al te veel moeite en kosten, kunnen worden verkregen?

Voorzitter. Ik sluit dit betoog af met een item dat voor mijn fractie cruciaal is. Dat was het niet alleen de afgelopen periode maar zal het ook de komende jaren zijn: de Digitale Agenda Zeeland. Trots zijn wij op het feit dat deze op initiatief van het CDA tot stand is gekomen. Breedbandinternet vormt niet alleen de noodzakelijke basis voor het kunnen benutten van kwalitatief hoogwaardige informatie- en communicatiediensten voor organisaties en burgers. Het is ook een stimulans voor de lokale economie, biedt extra kansen voor nieuwe werkgelegenheid, voor de zorgsector, voor de recreatie enz. Het is bovenal noodzakelijk voor de buitengebieden en de agrarische sector.

Het spijt ons dan ook zeer, voorzitter, dat wij in de Voorjaarsnota moeten lezen dat er in het komende jaar geen geld meer kan worden vrijgemaakt voor een vervolg van deze agenda. De CDA-fractie wil hiermee meer voortvarend aan de slag en heeft dat ook al gedaan. Op 20 mei hebben wij in de filmzaal een succesvolle bijeenkomst georganiseerd met regionale en ook landelijke partijen, politici, aanbieders, potentiële gebruikers enz. Ook was Stratix aanwezig, de onderzoeker die in verband met de Digitale Agenda een rapport heeft uitgebracht. Ook waren er gelukkig enkele statenleden bij.

Gesproken werd over de mogelijkheden voor de korte en de middellange termijn. En wat blijkt? Marktpartijen kunnen op korte termijn al veel bereiken, gewoon omdat er al veel aanwezig is, zij het dat het niet bekend is. Door vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, kunnen goede resultaten worden bereikt zonder dat er grote bedragen aan subsidie noodzakelijk zijn. Tijdens deze bijeenkomst werd de wens inzake een regierol voor de provincie nadrukkelijk genoemd. Omdat juist op korte termijn al zoveel mogelijk is, vinden wij het ongewenst dat er tijd wordt verloren. Daarom dienen wij een motie in die erop is gericht om op dit terrein de regierol bij de provincie te leggen, in de vorm van een programma-manager, die vervolgens aan de slag gaat om een concreet actieplan op te stellen, zodat het volgende jaar de nieuwe Staten snel tot definitieve besluitvorming kunnen overgaan.

Voorzitter. Omdat de agrarische sector steeds meer een technologische sector wordt, is daar de steun voor dit onderwerp erg groot.

De heer **Roeland** (SGP). Het is duidelijk, voorzitter, dat de CDA-fractie graag een actieplan ziet. Nu is ook mijn fractie altijd voor snelheid, maar dan wel op basis van goede afwegingen en het formuleren van beleid. In verband met de Digitale Agenda zal er beleid moeten worden gemaakt. Ik vind dat dit eerst moet gebeuren, vóórdat er actieplannen kunnen worden opgesteld. Hoe kijkt de CDA-fractie daar tegenaan?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Nogmaals, er is op dit terrein al heel veel, zoals ook is gebleken tijdens de zojuist genoemde bijeenkomst. Natuurlijk zijn wij er ook voor dat er goed wordt nagedacht voordat iets wordt opgetuigd, maar wij zijn ervan overtuigd dat de provincie hier de regierol moet oppakken, en dat zij dat ook kan, met weinig middelen. De beoogde programma-manager kan vervolgens, onderzoekend en rekening houdend met datgene wat er allemaal al is, aan de slag. De Voorjaarsnota vermeldt dat er hiervoor geen geld is en dat dit het komende jaar geen prioriteit heeft, maar wij zouden het zonde vinden wanneer er met betrekking tot de uitvoering van de Digitale Agenda een jaar lang niets zou gebeuren. Dat laat onverlet dat hier het beleid ten aanzien van de digitalisering verder vorm kan worden gegeven. Ik denk niet dat deze twee ontwikkelingen elkaar zullen bijten.

De heer **Robesin** (PvZ). Met alle sympathie voor wat u hier vertelt over breedbandinternet en digitale faciliteiten --inderdaad is het noodzakelijk dat bedrijven daarover kunnen beschikken-- moet ik toch zeggen dat wij in Zeeland al een schitterend glasvezelnetwerk hebben, beter dan in andere provincies. Als ik u zo hoor, denk ik dat het veel te maken heeft met goede voorlichting. Wat zijn de mogelijkheden, wat is er beschikbaar, hoe kan er worden aangehaakt, wat zijn de kosten? Voorzitter, mevrouw De Milliano wil toch niet zeggen dat het een kerntaak voor de provincie wordt om ervoor te zorgen dat iedereen een goede aansluiting op het netwerk heeft?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Inderdaad is er al heel veel, zoals ik al heb gezegd, maar de glasvezelkabel ligt vaak "hier", terwijl "daar" de aansluiting moet worden gemaakt. Het is dan een kwestie van: hoe komen wij "daar"? Duidelijk is dat ook hier vraag en aanbod bij elkaar moeten worden gebracht. Er is tegen die achtergrond behoefte aan een coördinerende regierol.

De heer **Robesin** (PvZ). Maar als je naar Zeelandnet belt, weet je precies hoe het allemaal zit. Door Zeelandnet is bovendien in de krant gemeld dat de kosten voor kleinere ondernemers

meestal uitkomen op een niveau tussen 1.000 en 4.000 euro. Heel eenvoudig kan toch worden bereikt dat iedereen van dergelijke zaken op de hoogte is?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Blijkbaar is dat nog niet het geval. De praktijk geeft niet aan dat zulke problemen eenvoudig worden opgelost en dat de aanbieder iedereen die het maar wil horen, zodanig benadert dat de mogelijkheden efficiënt worden benut. Er is inderdaad al heel veel, zoals tijdens de genoemde bijeenkomst is gebleken. Uw fractiegenoot was bij die bijeenkomst aanwezig.

De heer **Robesin** (PvZ). Dat was ik ook zélf!

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Duidelijk is gebleken dat zaken moeten worden samengevoegd. Je hoort het van alle partijen. Wij denken dat met behulp van een relatief gering bedrag voor de beoogde manager en met een regierol voor de provincie al in het komende jaar een goede opzet kan worden gerealiseerd. Wij hebben nauwe contacten met de agrarische sector en ons is gebleken dat men daar erg enthousiast is over dit voorstel van ons. Vooral ook in het buitengebied is de behoefte aan dergelijke voorzieningen zeer groot.

Voorzitter. Aangezien er voor projecten in het landbouwflankerend beleid nog bijna 4 miljoen vrij te besteden is, hebben wij in de in te dienen motie opgenomen dat wordt onderzocht of een pilotproject met betrekking tot de digitale ontsluiting van Oost-Zeeuws-Vlaanderen gerealiseerd kan worden. Wordt dit vervolgens echt gerealiseerd, dan hebben wij het over veel geld. De landbouworganisaties zullen hierbij nauw moeten worden betrokken.

Natuurlijk, voorzitter, hopen wij op ieders steun zodat wij over een jaar trots kunnen zijn op de implementatie van de Digitale Agenda.

De **voorzitter**. Door de leden De Milliano-van den Hemel en Oudeman is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 6 juni 2014;

constaterende dat:

- *ICT van cruciaal belang is voor zowel economische groei, als voor ontwikkeling en innovatie;*
- *ICT bij het tackelen van maatschappelijke problemen een steeds belangrijkere rol gaat spelen;*
- *Stratix in haar rapport "De Digitale Agenda voor Zeeland" onder meer constateert dat:*

- * "Om geheel Zeeland de breedbandvoorzieningen te bieden die nodig zijn om haar economische positie te behouden of te verbeteren, grote gezamenlijke inspanningen nodig zijn, zowel van marktpartijen aan de aanbodzijde, als van instellingen en bedrijven aan de vraagzijde.";*
- * "De provincie hierin de rol van regisseur kan nemen om marktpartijen te helpen met het organiseren van hun aanbod en daarbij haar kennis, kunde, netwerk en middelen kan inbrengen.";*
- * "Samenwerking ook wordt gezien als de belangrijkste voorwaarde om in Zeeland de breedbandvoorzieningen te realiseren waarmee de provincie haar economische en maatschappelijke positie kan verbeteren.";*

overwegende dat:

- *snel internet in deze moderne tijd een basisvoorziening is voor bedrijven en huishoudens om mee te kunnen doen in de samenleving;*
- *er nog deze statenperiode belangrijke stappen kunnen worden gezet op het gebied van het verbeteren van de digitale verbindingen in Zeeland;*
- *er door samenwerking van verschillende marktpartijen en overheden veel winst valt te boeken, maar de regie hier echter in ontbreekt;*
- *een gedeelte van de landbouwflankerende middelen uit het Natuurpakket Westerschelde besteed zou kunnen worden ten behoeve van de digitale ontsluiting van Oost-Zeeuws-Vlaanderen;*
- *hiervoor externe deskundigheid in de vorm van een programma-manager, die ervaring heeft met dergelijke projecten, een absoluut vereiste is;*
- *met de inzet van deze programma-manager een concreet actieplan kan worden opgesteld voor de volgende statenperiode;*

roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- *een externe deeltijd-programma-manager aan te stellen die breedbandprojecten initieert, coördineert en succesvol maakt;*
- *hierover nog aan de huidige Provinciale Staten te rapporteren;*
- *voor de kosten van de externe deeltijd-programma-manager 25.000 euro te reserveren uit het Statenbudget-2014 en 25.000 euro uit het Statenbudget-2015;*
- *te onderzoeken of een pilotproject voor de digitale ontsluiting van Oost-Zeeuws-Vlaanderen valt te realiseren;*
- *vóór april 2015 te komen met de ambitie van Zeeland, met een bijbehorend concreet actieplan voor "Digitaal Zeeland", zodat de nieuwe Staten desgewenst snel tot besluitvorming kunnen overgaan;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 4.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Wij hebben vanochtend gehoord dat men trots is op het college en op de uitvoering van het collegeprogramma. Een beetje blijvend bij de beeldspraak die vanochtend aan de orde is, voeg ik daaraan toe dat over het algemeen sporters niet zo goed scoren wanneer ze, nog vóór de eindstreep is gepasseerd, al tevreden achterom gaan kijken. Dat willen wij dan ook niet doen. Over het algemeen kan de fractie van de ChristenUnie tot nu toe goed leven met het functioneren van het college, en voor zover het anders is, hoort men het wel.

Sinds Nederland in 2008 in een crisis terecht is gekomen, zijn wij bezig met een totale transitie, van een verzorgingssamenleving naar een participatiesamenleving. Deze verandering werkt door in ons financieel en politiek denken, en zij is onomkeerbaar. De keiharde realiteit en de economische wetten geven aan dat wij ons luxe leventje van vóór 2008 --leven op de pof, met een volledig uit de bocht gevlogen overheidsschuld-- niet meer kunnen betalen. Ook bij handhaving van het huidige rijksbeleid geeft de Nederlandse overheid elke dag nog steeds 55 miljoen te veel uit. Je moet dan wel héél dom zijn om te veronderstellen dat wij hier in Zeeland de stormzeilen van het financiële schip wel kunnen overbergen.

Deze harde economische realiteit, voorzitter, zet ook veel Zeeuwse privé-huishoudens met beide benen keihard op de grond. De huidige ombuigingen dreunen helaas stevig door, maar daar waar werkloosheid, ziekte en financiële nood de overhand krijgen, zal er wat de CU betreft altijd een sociaal vangnet moeten worden geboden. Wij zijn daarom ook voorstander van de mobiliteitscentra voor Zalco en Thermphos. Ook de stimuleringsprogramma's voor werk, gezondheid en onderwijs binnen de Economische Agenda hebben onze steun. Werk en economische zekerheid zijn belangrijk voor de CU, maar ze kunnen niet op zichzelf bestaan, zonder dat er een samenleving is waarin de mensen naar elkaar omzien, met een overheid die een schild vormt voor mensen die uit de boot dreigen te vallen.

Voorzitter. Goed OV, goede toegankelijkheid van de wegen waardoor dorpen leefbaar blijven, en goede internettoegang voor alle Zeeuwen zijn voorwaarden om ook in de toekomst op het Zeeuwse platteland thuis veilig oud te kunnen worden. Met het college staat de CU een gezond financieel beleid voor. Wél zijn wij van mening dat het beleid meer visiegestuurd moet zijn en dat het huidige, meer op incidenten gestuurde beleid niet meer voldoet. De ontwikkelde Toekomstvisie Zeeland 2040 vraagt om een meerjarenperspectief

dat voldoende geld overlaat om die toekomst ook echt te realiseren.

Het college geeft in deze Voorjaarsnota helaas een financieel perspectief dat ons zorgen baart, namelijk méér jaarlijkse uitgaven dan inkomsten. Met andere woorden: voortzetting van oud beleid, van het beleid van vóór 2008. De komende vier jaar structureel 10 miljoen interen op de algemene reserve, vinden wij geen goed vertrekpunt, zeker niet gelet op de claims die boven de markt hangen, zoals de afwikkeling van Thermphos en de fusie van Scoop en ZB, hoewel de kosten daarvan lijken mee te vallen. Wij zouden graag meer structureel beleid zien. Ruimte zit er, wat de CU betreft, nog steeds bij grote evenementen en topsport.

Voorzitter. Door het college zijn stevige bezuinigingen doorgevoerd: in 2014 13 miljoen en voor 2015 nog eens 6 miljoen. Dat waren en zijn flinke incidentele trappen op de rem, waarvan wij met elkaar nog steeds zitten na de deinen. De gekozen methoden voor de bezuinigingen --met name de ad hoc-keuzes en de afwegingen die het afgelopen najaar aan de orde waren-- waren niet de onze. Zo vragen wij ons af hoe de door het college gemaakte keuzes zich verhouden met eerder gemaakte keuzes, vastgelegd na de kerntakendiscussie. Ik verwijs naar het kerntakentrajec dat al gelopen is. En hoe verhoudt een en ander zich tot het visietrajec met betrekking tot Zeeland 2040?

Zojuist is gediscussieerd over de vraag of een nieuwe kerntakendiscussie noodzakelijk is of niet. Voorzitter. Ook al zou men de kerntakendiscussie opnieuw voeren en ook al wordt die discussie dan gevoerd na het aantreden van een nieuw college, de effecten ervan zal men pas kunnen merken in 2016, en wij denken dat dat laat is. Wij zouden liever nog dit najaar een discussie voeren op grond van de al gevoerde kerntakendiscussie plus het afgesproken "anderhalf-model", om na te gaan hoe de in het kader van de bezuinigingen gemaakte keuzes zich verhouden met het beleid voor de jaren 2015 en 2016. Graag verkrijg ik hierop een reactie van het college.

Voorzitter. Dit college begon direct na zijn aantreden met een reorganisatie van het ambtelijke apparaat. Ons inziens was die operatie noodzakelijk; mijn fractie staat daar nog steeds achter. Wél zijn wij benieuwd naar de resultaten, zowel financieel als qua slagkracht van het apparaat. Ons bereiken sterk wisselende signalen die ons enigszins bezorgd maken. Kunnen wij nu echt stellen dat dit proces is afgerond? Zo ja, kunnen wij dan de financiële resultaten onder ogen zien?

In het rapport-Calon zijn nogal wat opmerkingen gemaakt over de bestuurskracht en de noodzakelijke verbetering daarvan. Voorzitter,

mijn fractie zou graag nog dit jaar een nieuw beperkt bestuurskrachtonderzoek laten uitvoeren. De verdergaande dualisering, de veranderende verhoudingen tussen college en Staten en de grote toekomstige opgaven, zoals decentralisaties en beleidsvorming in financieel mindere tijden, vragen daar ons inziens om. Ook de discussies over de bestuurlijke inrichting van Zeeland en de besprekingen in het kader van de Tafel van Vijftien zouden hierbij kunnen worden betrokken. Wij stellen voor om in de tweede helft van 2014 het beoogde bestuurskrachtonderzoek te starten en het resultaat daarvan uiterlijk januari 2015 aan de Staten te presenteren. De kosten van dit onderzoek zouden kunnen worden gedekt met middelen uit het statenbudget. Wij dienen een motie in die daarop is gericht.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De heer Colijn bepleit een nieuw beperkt bestuurskrachtonderzoek en tegelijkertijd zegt hij: koppel het aan de Tafel van Vijftien. Is hij ervoor dat de werkzaamheden van de Tafel van Vijftien worden uitgesteld en dat eerst dat onderzoek wordt verricht? Hoe bedoelt hij dit precies?

De heer **Colijn** (CU). Onze bedoeling is, voorzitter, dat de eerste resultaten van de Tafel van Vijftien worden betrokken bij de beoordeling van datgene wat wij hebben gedaan. Wij zijn begonnen met een bestuurskrachtonderzoek; dat was de erfenis van het vorige college en de vorige Staten. Vervolgens hebben wij een verbeterslag willen maken, onder meer met de reorganisatie van het ambtelijke apparaat. Hoe staan wij er nú voor? Het is het antwoord op die vraag dat wij met het oog op de toekomst moeten doorgeven aan het volgende college. Vandaar dat wij hiermee het komende najaar aan de slag willen gaan.

Voorzitter. Wat Thermphos betreft hebben wij te maken met een langlopend proces, waarvan de financiële gevolgen ons als een zwaard van Damocles boven het hoofd hangen. Zowel Europa als Den Haag geeft in dit proces op cruciale momenten niet thuis. Ondanks aandrang vanuit Den Haag en ondanks het feit dat het college hard aan het werk is, stellen wij voor om bij het Justitieel Hof van Europa na te gaan wat de mogelijkheden zijn om bezwaar te maken tegen het achterwege blijven van de hierbij in het geding zijnde besluitvorming door de Europese Commissie.

De heer **Robesin** (PvZ). Doelt u nu op het dumpen van fosfor?

De heer **Colijn** (CU). Dat klopt. Naar aanleiding van de wijze waarop in het verleden de fosfordump zich heeft ontwikkeld, zijn er bezwaren gemaakt. De Europese Commissie heeft vervolgens, op aandrang van enkele landen, besloten om daar niet

op in te gaan en dus geen blokkade in te stellen. Het achterwege blijven van dat besluit heeft vervolgens geleid tot het faillissement van Thermphos. Dat feit heeft ook een doorstart, met daaraan gekoppeld een sanering, onmogelijk gemaakt. Wij vinden dat in dezen Den Haag en Europa aan zet zijn, maar beide partijen lijken te wachten op een vervolg.

Voorzitter. Naast alle inspanningen die het college al levert om Den Haag en Brussel te bewegen om opnieuw in de benen te komen, is het ons inziens goed om ook de juridische mogelijkheden te onderzoeken. Wij dienen een motie in die erop is gericht dat zo'n onderzoek wordt opgestart. Wij denken dat dit niet op gespannen voet staat met de discussie die wij vandaag later nog zullen voeren in een besloten vergadering.

Mijn fractie verlangt een gedegen financieel beleid waarbij inkomsten en uitgaven meerjarig in evenwicht verkeren. Ook wil zij een duidelijke meting van het resultaat van de reorganisatie, om na te gaan of dit ook werkelijk het gewenste effect heeft bereikt voor Zeeland en een goede bestuurlijke toekomst. Daarnaast willen wij een meer proactieve rol in de richting van de landelijke overheid en Europa, desnoods via een gerechtelijke procedure, met betrekking tot Thermphos.

Voorzitter. De CU-fractie wenst het college, de ambtelijke medewerkers en de collega's, Gods onmisbare zegen toe bij het uitvoeren van het beleid. Dankbaar zijn wij voor de waardevolle samenwerking, met onderling respect en waardering. Wij hopen op dezelfde voet door te kunnen gaan.

De **voorzitter**. Door het lid Colijn zijn de volgende twee moties ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 6 juni 2014;

constaterende dat:

- er aan het eind van de voorgaande collegeperiode een bestuurskrachtonderzoek heeft plaatsgevonden door de commissie-Calon;
- de provincie Zeeland sinds die tijd een aantal ingrijpende bestuurlijke en organisatorische ontwikkelingen heeft doorgemaakt;
- de provincie Zeeland voor grote toekomstige opgaven staat, zoals decentralisatie, beleidsvorming in financieel mindere tijden en discussies over de bestuurlijke inrichting van Zeeland;

van mening dat het verstandig is om in de tweede helft van 2014 opnieuw een beperkt onafhankelijk

bestuurskrachtonderzoek uit te doen voeren om zo voorbereid te zijn op toekomstige opgaven;

dragen het college op om:

- een onafhankelijk beperkt onderzoek te laten uitvoeren naar de bestuurskracht van de provincie Zeeland;
- de resultaten uiterlijk januari 2015 beschikbaar te hebben;
- dit onderzoek te financieren vanuit het statenbudget;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 5.

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 6 juni 2014;

overwegende dat:

- de Europese Commissie heeft nagelaten een antidumpingmaatregel te treffen, waardoor Kazachstan goedkoop fosfor op de Europese markt kon brengen;
- Thermphos als zeer belangrijke grondstofproducent voor Europa en Nederland verloren is gegaan als gevolg van deze dumping;
- ook een eventuele doorstart vanuit Europa niet is ondersteund, waardoor vervuiling van grond als nalatenschap voor de provincie Zeeland en Zeeuwse bedrijven overeind blijft;
- de provincie Zeeland een forse claim boven het hoofd hangt betreffende de financiële gevolgen van de sanering van het terrein van Thermphos;

van mening dat de Europese Commissie en/of de Europese Raad vanwege het uitblijven van antidumpingmaatregelen, tenminste compensatiemiddelen ter beschikking dient te stellen aan de provincie Zeeland c.q. ZSP;

dragen het college op om te onderzoeken of de Europese Commissie en/of de Europese Raad aansprakelijk kunnen worden gesteld voor het faillissement van Thermphos als gevolg van het uitblijven van antidumpingmaatregelen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 6.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter, collega's, toehoorders. Je zou de Voorjaarsnota 2014 kunnen splitsen in een positief gedeelte en een deel dat duidelijk tot minder vreugde stemt. Het positieve gedeelte wordt dan gevormd door de vorderingen in de uitvoering van het collegeprogramma en de resultaten die al zijn geboekt. Die stemmen in de

ogen van de VVD-fractie --en gelukkig ook in de ogen van anderen-- tot grote tevredenheid, zeker wanneer men daarbij betreft de lastige economische omstandigheden en de noodzakelijke extra bezuinigingen die moesten worden doorgevoerd.

Met enige verbazing hebben wij de heer Robesin gehoord die het college een toch wel erg hoog cijfer heeft gegeven. Ik constateer voorts dat D66 met een 8 is gekomen en dat ook de CU-fractie positief gestemd is. Zelfs de heer Harpe was in zijn bewoordingen heel mild. Hij stelde dat hij het optimisme van het college niet "geheel" deelde, dat hij niet in juichstemming verkeerde, maar uit de wijze waarop hij een en ander zei, maak ik op dat hij het college en de vorderingen bij het uitvoeren van het collegeprogramma een ruime voldoende geeft. Dat is voor ons de verrassing van de dag.

Voorzitter. Positief is ook het voorstel van het college, in navolging van de desbetreffende motie --mijnheer Van Dijen, hier komt het college toch echt met een concreet voorstel om iets terug te draaien van de bezuinigingen-- om met behulp van cofinanciering alsnog financiële ruimte te creëren. Wij ondersteunen dit van harte.

Vervolgens richt ik mij op het andere gedeelte van de Voorjaarsnota, waar het gaat over de cijfers en de financiële positie van de provincie in meerjarenperspectief. En dan, voorzitter, zijn in de ogen van de VVD-fractie zorgen, waakzaamheid en aanpakken op hun plaats. Wij kunnen ons dan ook niet meer voorstellen dat er --met uitzondering van de heer Van Dijen-- nu nog in deze Staten collega's zijn die twijfels hebben over de noodzaak van de extra bezuinigingsronde van januari 2014. Wij moeten aan de hand van het cijfermateriaal vaststellen dat er weliswaar sprake is van structureel evenwicht, maar tegelijkertijd ook dat de begrotingen voor de komende jaren niet sluitend zijn. Ook aan de geleidelijke afname van de algemene reserve is te zien dat wij interen. Wij hebben op de voorzijde van de Voorjaarsnota dan ook een fietsband gezien die zachtjes leegloopt...

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De heer Bierens spreekt met betrekking tot de Voorjaarsnota over een positief gedeelte en een ander gedeelte, maar als je het college vergelijkt met een fietsband die langzaam leegloopt, kan ik dat toch alleen maar als "negatief" bestempelen.

De heer **Bierens** (VVD). Er was dan ook binnen mijn fractie verdeeldheid toen het ging om de vraag of ik dit nu wel of niet moest zeggen. Je zou reacties kunnen uitlokken... Voorzitter, ik heb mij op die reacties voorbereid. Met die fiets op de voorzijde van de Voorjaarsnota is niets aan de hand en ook met degene die op die fiets zit, is niets aan de hand, maar er kan wel eens iets aan slijtage onderhevig zijn. Dat is de band, maar die kun je

plakken óf je kunt er een nieuwe band omdoen. Zo moet dit worden gezien tegen de achtergrond van het financiële toekomstperspectief.

Voorzitter. De geraamde uitgaven zijn groter dan de geraamde inkomsten, en dat zouden wij als provincie niet moeten willen, enerzijds omdat de provincie via Gedeputeerde Staten een rol speelt bij het financiële toezicht op de gemeenten en daarom ons inziens een voorbeeldfunctie zou moeten vervullen, en anderzijds omdat wij het, met het oog op het voeren van een solide financieel beleid, als een uitdaging zouden moeten zien om sluitende begrotingen te hebben en maatregelen te treffen om interen te voorkomen.

Voorts zien wij dat de weerstandscapaciteit is afgenomen van 57 tot 40 miljoen en dat het benodigde weerstandsvermogen omhoog is gegaan tot 24 miljoen. Daaraan kunnen nog worden toegevoegd de onzekerheden met betrekking tot het toekomstige DELTA-dividend en het nu al tijdelijk moeten activeren van de extra kredieten voor Sloe- en Tractaatweg, terwijl die eigenlijk in één keer zouden moeten worden afgeschreven. Ook moeten hierbij worden betrokken de nog te dekken frictiekosten voor ZB/Scoop en het ontbreken van echte ruimte voor nieuwe investeringen, bijvoorbeeld ten behoeve van de Digitale Agenda. Gelet op dit alles is er voor de VVD-fractie maar één conclusie mogelijk, en die is dat wij met het huidige taken- of kerntakenmodel, het model "anderhalf", nog te ruim in ons jasje zitten en dat wij toe zijn aan een nieuwe takendiscussie.

Ik zeg dit niet, voorzitter, omdat wij zo graag een dergelijke discussie voeren. Ook is het onze bedoeling niet om onrust te veroorzaken. Het is gewoon een kwestie van het aanpakken van de problemen die wij nu signaleren. Dat aanpakken willen wij niet vooruitschuiven. Op dit punt zijn wij het volstrekt eens met de CU-fractie. Wél zijn wij van oordeel dat die nieuwe takendiscussie de nieuwe Staten in de loop van het volgende jaar zouden kunnen voeren, bij het begin van de nieuwe statenperiode. Dat neemt niet weg dat ook wij vinden dat er met betrekking tot de korte termijn nog wel wat kan en moet gebeuren.

Voorzitter. De VVD-fractie heeft oog en begrip voor de lastige omstandigheden maar doet toch --mede met het oog op mogelijke, onverwachte tegenvallers-- voor de korte termijn een oproep aan het college om nog eens goed te bezien waar mogelijk nog financiële ruimte kan worden gevonden, bijvoorbeeld door extra kritisch te zijn op de noodzakelijkheid van kosten en uitgaven. Een nadere bewustwording van ons allen in dit huis met betrekking tot de financiële positie van de provincie kan mogelijk ook voor wat financiële "lucht in de fietsband" zorgen.

Voorzitter. Mijn fractie heeft waardering voor de inrichting van de Voorjaarsnota en het inzicht

dat ons wordt geboden. Dat biedt ons de mogelijkheid om, nog méér dan al in het verleden het geval was, kritische noten te plaatsen. Dat doen wij ook bij de door het college genoemde incidentele prioriteiten. Wij fronsen onze wenkbrauwen bij de eenmalige bijdrage aan het Fonds uitkoop vergunningen visserij en de bijdrage ter dekking van de jaarlijkse exploitatietekorten van het Biobased Trainingcentrum in Terneuzen. Met betrekking tot het eerste geval kan men zich afvragen of er hier wel een taak voor de provincie is weggelegd. Wat het tweede geval betreft komen nut en noodzaak aan de orde, maar overheerst bij de VVD-fractie toch vooral teleurstelling over het destijds kennelijk ontbreken van een sluitende businesscase, waardoor er nu flink bijgelapt moet worden.

Verder, voorzitter, is ons niet duidelijk welke positie het college op dit punt gaat innemen. Wordt het een lijdzame of een proactieve houding om nog extra inkomsten te vergaren en, wellicht, de tekorten nog wat te reduceren? Een andere vraag is hoe het college meer in het algemeen aankijkt tegen de biobased economy-ontwikkelingen. Blijven deze het investeren waard, in deze mate en in dit tempo, en is er een zeker rendement aan de orde? Of is aanpassing van dit beleid nodig? Graag verkrijgen wij hierop een reactie van het college.

Voorzitter. Met dit laatste onderdeel van dit betoog wil de VVD-fractie niet de indruk wekken, pessimistisch te zijn. Dat zijn wij niet, maar wél proberen wij realistisch te zijn en het signaal af te geven dat wij moeten trachten om op korte termijn het interen ongedaan te maken. Daarmee wordt er voor de toekomst meer ruimte gecreëerd. De verleiding kan altijd zijn om maar het een en ander door te schuiven of te activeren omdat daarmee elk groot bedrag klein kan worden gemaakt. Voorzitter, dat zouden wij niet moeten willen. Wij hopen dat wij er met behulp van gezamenlijke inspanningen toch nog een positieve wending aan kunnen geven, in deze collegeperiode.

Voorzitter. Namens de VVD-fractie spreek ik waardering uit voor de inzet van het college, de ambtelijke organisatie en degenen van de statengriffie die ons ondersteunen. Wat het college betreft denken wij hierbij aan de zware, energievretende dossiers, waarvan de behandeling soms zelfs ten koste van de nachtrust gaat. We benijden de leden van het college niet... altijd.

In deze laatste ronde van deze periode, voorzitter, wensen wij Gedeputeerde Staten veel wijsheid toe bij het afronden van de opgaven, vermeld in het collegeprogramma, en het laten renderen van investeringen, zoals het in de Voorjaarsnota is aangegeven.

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst.

De **voorzitter**. Zoals bekend is, hebben wij na afloop van deze vergadering nog een besloten vergadering over Thermphos. In het kader daarvan worden ook op dit moment nog voorbereidingen door de portefeuillehouder getroffen. Het lijkt ons dan ook praktisch dat hij nu eerst ingaat op naar voren gebrachte vragen en opmerkingen, zodat hij daarna nog de gelegenheid heeft om de puntjes op de i te zetten. Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

Voorts deel ik mee dat de heer Muste mij heeft gezegd dat hij vóór de jaarstukken had willen stemmen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Door de fractie van de SGP gevraagd wat wij met de Toekomstvisie 2040 gaan doen. Het college heeft beloofd binnenkort te komen met een stuk waaruit blijkt hoe wij hiermee verder gaan. Wat wij van plan zijn, is niet dat er een klassieke, gedetailleerde, panklare nota verschijnt. Eerder denken wij aan een brief waarin de processen worden beschreven die op gang moeten komen. Voor deze werkwijze wordt gekozen om het volgende college en de volgende Staten niet in de weg te lopen.

Naar aanleiding van de vraag van de PvdA-fractie over een banenpool in de jeugdzorg moet ik zeggen dat ik dit niet direct kan overzien. Wij weten nog niet wat de gevolgen zullen zijn waar het gaat om de inkoop van het zorgaanbod. De vraag rijst welke consequenties dit heeft voor aantallen vacatures, aantallen ontslagen enz. Overigens is er landelijk wel sprake van een actie. Wat het Bureau Jeugdzorg betreft vallen de ontwikkelingen tot nu toe erg mee omdat de achttien hierbij betrokken mensen bij de gemeenten kunnen worden geplaatst. Hoe dit zich verder ontwikkelt, weet ik niet maar wél is duidelijk dat wij geen geld meer hebben om hieraan iets concreets te doen. De suggestie om te kijken naar een mobiliteitscentrum wil ik wel meenemen, maar dan moeten alle partijen hierbij worden betrokken.

Voorzitter. In verband met motie nr. 1 over "De Slimme kracht van Zeeland" is door de fractievoorzitter van de PvdA opgemerkt dat in de Voorjaarsnota het onderwerp onderwijs ontbreekt. Ik wijs haar erop dat op blz. 9, onder punt 2.6, het onderdeel leefbaarheid, uitdrukkelijk wordt gesproken over aspecten als ontwikkeling, kennis, onderzoek, "De Slimme kracht van Zeeland", de Wetenschappelijke Raad en het jaar 2040.

De genoemde motie is mij zeer welkom omdat daarmee wordt bevestigd dat ik op de goed weg ben. Met een stuurgroep zijn wij bezig geweest om de Onderwijsautoriteit een opdracht mee te geven met betrekking tot het wetenschappelijk onderzoek en de daarbij betrokken instituten. Ook het bedrijfsleven is hierbij betrokken. Die opdracht is geschreven en ook aanvaard door de

Onderwijsautoriteit. Hij komt nog voor het einde van dit jaar met een plan van aanpak. Ik ga dus wat verder, maar ik snap heel goed wat met deze motie wordt bedoeld. Ik denk dat ik al in de geest van deze motie bezig ben.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Deze motie klinkt niet alleen sympathiek, maar is dat ook. Echter, ik vraag mij af of dit niet uiteindelijk moet leiden tot een statenvoorstel. Er worden in de motie goede aanbevelingen gedaan, en die kosten geld. Is het niet beter om een en ander in een statenvoorstel te verwoorden zodat het college de gelegenheid krijgt om hieraan financiële invulling te geven?

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik heb al eerder gezegd, voorzitter, dat de Onderwijsautoriteit zich hierover zal uitspreken. Zodra ik hierop wat meer zicht heb, er meer kennis over heb, kom ik met een statenvoorstel terug dat op het geheel is gericht.

Voorzitter. Door de CDA-fractie is een vraag gesteld over de busconcessie. In feite heeft men datgene verteld wat hierover in de krant heeft gestaan. Het is een ingewikkelde zaak. Wij moeten nu de wettelijke procedure volgen. De bezwarencommissie komt bijeen, maar dat is pas over een aanzienlijk aantal weken mogelijk. Er moet een verweerschrift worden geschreven en vervolgens is het ook nog mogelijk dat men in beroep gaat. Het kan dus nog een langdurig proces worden.

Het gevolg van een en ander kan zijn dat Connexxion niet verder kan gaan met de inkoop van nieuwe bussen, zoals vermeld in de concessie. Het is dus mogelijk dat wij de eerste maanden materiaal zien dat men al heeft. Dat geldt ook voor de buurtbussen. Wél gaan wij verder met Flexnet, wat nu "Halttaxi" heet. Ik vermeld nog even dat de bezwaarde met zijn inschrijving heel dicht uitkwam bij die van Connexxion; het scheelde niet zo gek veel.

Ik hoop hoe dan ook dat wij op tijd klaar zijn, zodat er per 1 januari kan worden gehandeld. Ik vind het heel erg dat ik het lijnenplan nog niet kan laten zien. Als dat wel het geval is, weten wij waarover wij praten. Iedereen heeft nu zo zijn eigen ideeën, onder meer over verdwijnende lijnen, maar als het lijnenplan er is, kan ook worden nagegaan waar het Flexnet nodig is. Dan is een betere discussie mogelijk, maar die kan ik nu niet voeren. Bepaalde zaken mag ik nog niet openbaar maken. Overigens, ik ben ook bezig met een worst case-scenario voor het geval er bij het einde van dit jaar nog niets zou zijn. Daarvoor is in de wet een uitzonderingsbepaling opgenomen. Ik ben dit aan het voorbereiden opdat in elk geval de bussen blijven rijden.

Door de CU-fractie is motie nr. 5 over de bestuurskracht ingediend. Voorzitter. Wij zitten nu nét met die Tafel van Vijftien, en één van de

uitgangspunten daarvan is juist onze bestuurskracht. Om nu als één van die vijftien te zeggen dat wij zelf even gaan kijken hoe dit zit... Dat lijkt mij op dit moment niet handig. Het is de bedoeling dat dit door de vijftien wordt bekeken en onderzocht, waarna zij gezamenlijk tot een oplossing kunnen komen. Een ander aspect is dat men zich bij BZK afvraagt hoe het eigenlijk allemaal is verlopen met de landsdelen enz. Is het niet beter om dit meer op de inhoud te gaan bekijken? BZK start tegen die achtergrond een onderzoek dat is gericht op de provincies. In het kader daarvan komt er een verkennersrapport naar ons toe. Wij krijgen deze kwestie dus nog een keer terug. Ik ben ervoor om op alle opmerkingen en vragen over dit onderwerp in te gaan als wij het plan van aanpak ter zake in de Staten behandelen. Dan kan alles in één keer worden opgepakt.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Het rapport-Calon gaat met name over het acteren van de provincie in bestuurlijk Zeeland. Als gevolg daarvan is een ingrijpende organisatieverandering doorgevoerd, gericht op integraal werken en met inachtneming van de visie die de provincie heeft. Ik ga nu niet de conclusies van het genoemde rapport herhalen, maar ze waren vooral gericht op het acteren van de provincie als bestuurlijk orgaan. De afgelopen tijd zijn veel ingrijpende veranderingen doorgevoerd om recht te doen aan de adviezen, verwoord in het rapport-Calon. Dan is het toch heel verstandig om zelf eens, in eigen huis, na te gaan of die ingrijpende beslissingen ook echt hebben geleid tot het gewenste resultaat? Wij pleiten ervoor dat deze foto opnieuw wordt gemaakt. Dát is de bedoeling. Wij vragen niet om een bestuurskrachtmeting voor heel Zeeland. Ik zie, voorzitter, dat de gedeputeerde het zo interpreteert. Hij verwijst naar het geheel van de Vijftien, maar mijns inziens moeten wij eerst zelf weten hoe wij er wat dit betreft voorstaan.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Inderdaad hebben wij een ingrijpende reorganisatie doorgevoerd. Wij zijn er nog mee bezig. Er is al een onderzoek gedaan om erachter te komen hoe de medewerkers erover denken, een soort "tevredenheidsonderzoek". Ook zijn wij gestart met een cultuurprogramma. Het gaat immers niet alleen om de structuur maar ook en vooral om de cultuur. Voorts komen wij, volgens afspraak, in 2015 met een evaluatie, maar ook tussentijds zal ik rapporteren over de stand van zaken. Om nu het in de motie bepleite onderzoek te gaan doen vóór wij die evaluatie enigszins op gang kunnen brengen... Dat lijkt mij op dit moment niet verstandig. Ik zou dit willen meegeven aan het volgende college.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. De heer Robesin heeft erop gewezen dat de Sluiskiltunnel

eerder gereed zal zijn. Hij meent dat dit zal kunnen leiden tot eerder optredende hogere toelinkomsten bij de Westerscheldetunnel. Hij herinnert eraan dat hij hierover al eerder heeft gesproken maar er verder niets over verneemt. Mijns inziens hebben wij afgesproken dat wij dit aspect zouden betrekken bij de aandeelhoudersstrategie en dat de Staten een en ander tegen het einde van dit jaar voorgelegd zouden krijgen. Ik heb de suggesties van de heer Robesin direct ingeleverd bij de directeur van de Westerscheldetunnel. Die zit daar, denk ik, nu op de broeden. Ik hoop dat daar iets moois uit naar voren komt, waarmee de heer Robesin tevreden kan zijn. Daar gaan wij natuurlijk ons best voor doen.

Verschillende woordvoerders hebben gesproken over een nieuwe (kern)takendiscussie. Is die nu wel of niet nodig? De heer Robesin wijst erop dat wij te sterk afhankelijk zijn van de dividenduitkeringen. Voorzitter. Dat kan een overweging zijn, zij het dat ik erop wijs dat wij onze begrotingen sluitend maken zonder die dividenden, waarmee alleen incidentele zaken worden betaald. Stel dat wij helemaal geen dividend meer zouden krijgen, dan nog zouden wij de zaak hier draaiende kunnen houden. Dan gebeurt er niets negatiefs, maar kan er geen nieuw beleid worden geformuleerd. Geld daarvoor zou dan ergens anders vandaan moeten worden gehaald. Men zou dan dus oud beleid voor nieuw beleid moeten inleveren, en dat zou dan inderdaad het beste kunnen gebeuren aan de hand van een nieuwe (kern)takendiscussie. Het lijkt ook mij het beste om dat in de nieuwe periode te doen, dus na de verkiezingen van 2015, maar de Staten gaan er zelf over. Als zij besluiten om daar nu mee te starten, moet het college natuurlijk de voorbereiding daarvan oppakken, maar ons lijkt dat niet verstandig.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Gelet op deze woorden van de gedeputeerde was het wel wat vreemd dat wij ineens voor zoveel miljoenen moesten bezuinigen toen het DELTA-dividend tegenviel. Heeft hij daarvoor een verklaring?

De heer **Van Beveren** (GS). Daarover, voorzitter, hebben wij enkele vergaderingen terug al met elkaar gesproken. Een groot gedeelte van de Economische Agenda --allemaal incidenteel met DELTA-dividend gefinancierd-- hebben wij weggestreept. Natuurlijk hadden wij rekening gehouden met bepaalde dividendinkomsten, en als je ze dan niet krijgt, moet je ergens uitgaven schrappen. Anders blijft de zaak niet in evenwicht. Dat is de verklaring.

Voorzitter. De heer Roeland vindt dat het college met betrekking tot de verkeersveiligheid te weinig doet aan educatie en gedragsbeïnvloeding. Mijns inziens hebben wij hier te maken met een

rekbaar begrip: wat is in dit verband te veel en wat is te weinig? Dat dit in relatie is gebracht met aantallen verkeersslachtoffers, leidt mijns inziens tot een gevaarlijke discussie. Ik heb hier, voor de heer Roeland, het werkplan ROVZ-2014. Het is mogelijk dat een groot gedeelte van de uitvoering van dat plan zich onttrekt aan het zicht van de Staten. Dat sluit ik niet uit, maar daarin treft men toch wezenlijk onderdelen aan die betrekking hebben op educatie, voorlichting, sensibilisering enz. Er wordt een enorm aantal campagnes gevoerd.

Ik voeg hieraan toe dat wij nog altijd voor kleinere infrastructuurmaatregelen, verkeershandhaving enz., zo'n 850.000 euro beschikbaar hebben. Hieraan wordt met 3,6 FTE gewerkt. Als de Staten dit te weinig vinden, nemen wij dat signaal mee en moeten wij nagaan of wij hiervoor in de begroting voor 2014 extra middelen kunnen vinden, maar wij proberen toch ook om op basis van de gevoerde kerntakendiscussie tot een zo goed mogelijke invulling te komen. Ik zou zeggen, mijnheer Roeland, leest u het genoemde plan nog eens door. Wellicht komen wij hierop bij de komende begrotingsbehandeling terug.

Voorts, voorzitter, is de heer Roeland ingegaan op de stresstest van Deloitte. Hij heeft dit in verband gebracht met de ontwikkeling van de algemene reserve en vraagt zich af of er wat dit betreft ook bij het college zorgen leven. Dat is inderdaad het geval, zoals ook blijkt uit de Voorjaarsnota. Duidelijk is dat de algemene reserve op de wat langere termijn afneemt. Echter, als men een bepaald niveau wenst aan te houden voor algemene reserve en weerstandsvermogen en als zich dan eens een onverwachte tegenvaller voordoet, moet men ook bereid zijn om die bedragen aan te spreken. Als men dan geen middelen van de algemene reserve wil inzetten, ontstaat er in feite een andere discussie. Ook het weerstandsvermogen is er niet voor niets. Natuurlijk is het het beste om een zeer ruime algemene reserve aan te houden, zodat extra tegenvallers gemakkelijk kunnen worden opgevangen, maar in die situatie verkeren wij niet meer.

De heer Van Dijen mist de voorstellen waarmee het college zou komen na de laatste bezuinigingsoperatie. Voorzitter. Een paar van die voorstellen treft men aan in de Voorjaarsnota, maar die zijn blijkbaar ontsnapt aan de opmerkzaamheid van de SP-fractie. Het zijn er niet veel --er is nu eenmaal maar weinig financiële ruimte-- maar het zijn er toch een paar. Ik voeg hieraan toe dat een Voorjaarsnota is bedoeld om de Staten een update te geven van de financiële situatie waarin de provincie verkeert, juist met het oog op de mogelijkheid dat de Staten hun wensen verwoorden in verband met de op te stellen begroting. Na vandaag gaat het college daarmee aan de slag.

Voorts stelt de heer Van Dijen dat wij nog bijzonder veel risico's lopen. Hij geeft daarvan enkele voorbeelden: ZB-Scoop, Thermphos enz. Hij meent dat op grond daarvan niet kan worden gesproken over een solide financieel beleid. Voorzitter. Ook wat dat betreft verwijs ik naar de Voorjaarsnota en datgene wat wij daarover in dat stuk hebben geschreven. Inmiddels is er meer bekend over ZB-Scoop, en ook over Thermphos horen de Staten vandaag meer. Het zijn zaken waarmee in financiële zin pas rekening kan worden gehouden als de omvang beter kan worden bepaald. Dat is tot nu toe onmogelijk geweest. Het wordt wel steeds duidelijker en al met al kan deze puzzel verder worden ingevuld, maar het plaatje is nooit compleet. Immers, na deze tegenvallers komt er wel weer iets anders. Wij doen ons best om het zo solide mogelijk te doen.

De heer Hijgenaar constateert dat het, als je het college hoort, allemaal wel in orde is, maar hij vindt dat té gemakkelijk gesteld. Immers, lang niet alles is gerealiseerd. Voorzitter, dat is natuurlijk waar. Het zou ook wel heel bijzonder zijn wanneer je alles wat je vooraf in een collegeprogramma plant, zou kunnen realiseren en daar een tien voor zou worden gegeven. Ik denk niet dat dat ooit gebeurt. Ook hier geldt: wij doen ons best.

De heer Hijgenaar maakt opmerkingen over het DELTA-dividend waarover al eerder is gediscussieerd. Het betreft de winst van DELTA in relatie met het uit te keren dividend. Voorzitter. Die winst is niet allemaal kaswinst. Op de conclusie van de heer Hijgenaar dat in dit verband de aandeelhoudersstrategie niet werkt, kom ik straks bij de behandeling van de moties terug.

Door de heer Harpe is gevraagd naar containerfaciliteiten voor de binnenhavens. Voorzitter. Daar hadden wij een behoorlijk groot onderzoek voor voorzien, maar in het kader van de bezuinigingen is dat geschrapt. Wij kunnen dit nog wel uitvoeren, maar dan in een meer bescheiden vorm. Daar gaan wij mee aan de slag. Wij gaan na of het mogelijk is om ergens in de provincie dergelijke faciliteiten voor de binnenvaart aan te leggen.

Op het financiële beleid, risico's en open einden enz. in relatie met het weerstandsvermogen --ook besproken door de heer Haaze-- ben ik al ingegaan. In de Voorjaarsnota is aangegeven dat er wat het weerstandsvermogen betreft wel rekening is gehouden met een gedeelte voor Thermphos, niet voor ZB-Scoop. Ik doel nu op het bepalen van de hoogte. Het niveau is nu op 24 miljoen gesteld. Dat dit enorm kan fluctueren, kan men door de jaren heen zien. Wij hebben wel eens op 12 miljoen gezeten, nu gaat het om 24 miljoen maar het kan ook zomaar weer tot 20 miljoen zakken. Het is ook afhankelijk van de gehanteerde methode. Daarover zijn de Staten geïnformeerd tijdens een Zicht op Beleid-sessie. Gaat men niet

uit van 99% maar van 95% kans op risico, dan kan het niveau aanzienlijk lager uitpakken. Zoals wij beloofd hebben, gaan wij dit verfijnen zodat een en ander op een goede manier in de begroting kan worden verwerkt. Ook de minister van BZK heeft ons geschreven dat wij dat zo moeten doen.

Mevrouw De Milliano heeft aandacht gevraagd voor een maritiem investeringscentrum in de nabijheid van het Valuepark Terneuzen, in relatie met de zeesluis. Voorzitter. Dat is een suggestie die helemaal zo gek nog niet is. Er is al even over gesproken in het kader van het project-zeesluis. Wij zullen nagaan of dit kan worden ingepast, maar gemakkelijk zal dat niet gaan. Het is ons bekend dat er bedrijven zijn die dit graag willen.

Over het Portaal van Vlaanderen zijn interessante opmerkingen gemaakt. Het ligt daar nu nog echt in het sluisencomplex maar daar moet het weg. Waar het naar toe moet, weet ik niet, maar wij zullen ook dit aspect inbrengen in het project-zeesluis. Vervolgens komen wij er een keer bij de Staten op terug; dat zeg ik toe.

Voorzitter. Er is een discussie geweest tussen mevrouw De Milliano en de heer Markusse over de financiële tekorten op Sloe- en Tractaatweg, waarbij de heer Markusse maar geen antwoord van mevrouw De Milliano kreeg. Natuurlijk wil ik niet in haar plaats treden maar wellicht is het goed om hier toch even op in te gaan. Het is indertijd bijzonder snel gegaan. Er werd 100 miljoen uitgetrokken voor die twee wegen, maar dat was echt een heel ruwe aanname. Na het meer concreet becijferen van beide projecten werd duidelijk dat het méér zou gaan kosten. Dat is de reden waarom wij de Staten om die kredieten hebben gevraagd. Om nu in dit verband te spreken over "tekorten", terwijl de aanleg nog moet starten... Dat is mijns inziens niet de goede benaming.

De heer Colijn heeft gevraagd naar de betekenis van de bezuinigingen in relatie met de kerntakendiscussie die al is gevoerd. Voorzitter. Dit is een wat oude discussie die al eerder is gevoerd. Ik wijs erop dat wij, bij het opstellen van de bezuinigingsvoorstellen, de aannames met betrekking tot de kerntakendiscussie juist buiten beschouwing hebben gelaten. Ik denk hierbij aan datgene wat door de Staten is bepaald op de terreinen van culturele instellingen, sport enz. Die zaken zijn bij de bezuinigingsvoorstellen niet meegenomen.

Voorts wijst de heer Colijn erop dat, wanneer nu weer bezuinigingen worden ingezet, de effecten daarvan te laat komen, namelijk pas vanaf 2016. Hij vraagt zich af wat er in 2014 en 2015 wordt gedaan. Voorzitter. Wij hebben de Staten een bezuinigingspakket voorgelegd voor beide jaren, mede omdat wij weten dat er vanaf 2016 weer DELTA-dividend beschikbaar is. De omvang daarvan kennen wij nu niet, maar wij gaan ervan uit

dat er wel dividend beschikbaar komt en dat dat vervolgens kan worden ingevuld. Daarom zijn de voorstellen slechts op de jaren 2014 en 2015 gericht.

De heer Bierens onderstreept het belang van een sluitende begroting, mede omdat de provincie een voorbeeldfunctie heeft voor de gemeenten waarop zij financieel toezicht moet uitoefenen. Voorzitter. Dat is waar, maar ik wijs erop dat de methode om onze begroting sluitend te krijgen --ik doel op het onttrekken van het ontbrekende bedrag aan de algemene reserve-- niet iets is dat wij alleen in deze periode toepassen. Het is iets dat hier al jaren en jaren van toepassing is. De algemene reserve is steeds gebruikt als buffer: overschotten gaan erin en tekorten worden gedekt met middelen die eruit worden gehaald. De reserve wordt dus als een soort verevening gebruikt.

Overigens, de heer Bierens heeft gelijk als hij stelt dat dit geen gewenste situatie is en dat men gewoon zelf tot een sluitende begroting moet komen. Hoe kan dit worden bereikt? Voorzitter, daarvoor zijn er niet zo gek veel mogelijkheden. Je kunt naar de inkomstzijde kijken, en daar is er eigenlijk maar één, namelijk de MRB-opcenten. Kijk je naar de uitgavenzijde, dan gaat het om de kosten en kan er op de uitgaven worden bezuinigd. Als daarvoor wordt gekozen, kan daaraan een kerntakendiscussie voorafgaan. Als er financiële ruimte moet worden gecreëerd, kan men mijns inziens beter op de kosten letten. Dat is in feite het enige dat er dan nog opzit. Wij hebben nu al zo'n 13 miljoen uit de begroting-2014 geknepen, maar wij zullen nog een slag moeten maken om te voorkomen dat de Staten tegen het einde van het jaar met verrassingen worden geconfronteerd.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Het vorige jaar hebben wij, min of meer bij verrassing, een harde trap op de rem meegemaakt. Wij hebben kennisgenomen van het bezuinigingspakket waarvan het college heeft gezegd: dit is het, dit gaan wij bezuinigen. Ik heb van coalitiepartijen begrepen, dat ook zij zo ongeveer "bij het kruisje konden tekenen". Welnu, wij hebben deze gang van zaken als uiterst ongepast ervaren. Het college deed eerder de toezegging dat het in het kader van de Voorjaarsnota met een verduidelijking en, eventueel, met aangepaste voorstellen zou komen. Ik constateer nu dat dat niet zo is. De gedeputeerde zegt in feite: wat dat pakket betreft is het klaar. Welnu, voorzitter, wat ons betreft kan het zo niet. Datgene wat nu wordt gepresenteerd is, is niet toekomstbestendig. Er wordt immers heel sterk op het DELTA-dividend geleund dat mogelijk na 2015 en 2016 wel weer beter zal gaan uitpakken. Dat betwijfelen wij zeer. Ons inziens zal er door het college opnieuw met de Staten moeten worden gesproken aan de hand van de vraag hoe de gerealiseerde bezuinigingen zich verhouden tot de

"anderhalf-discussie" die wij twee jaar geleden hebben gevoerd. Kan de gedeputeerde toezeggen dat wij in het komende najaar hierover op een betere manier zullen kunnen spreken dan wij dat het vorige najaar hebben gedaan?

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Bij de laatste bezuinigingsronde heb ik aangegeven dat de Staten bij de Voorjaarsnota inzicht zouden krijgen in de financiële positie van de provincie, en dat inzicht is er nu. Wij hebben het naar beste weten opgesteld en voor zover wij weten, zijn daar alle nu bekende zaken in verwerkt. Wij hebben niet toegezegd dat wij met nieuwe (bezuinigings)voorstellen zouden komen. Ik kan mij dat althans niet herinneren. Als de heer Colijn zich dit wél kan herinneren, moeten wij het samen nog maar eens nakijken, maar ik meen toch dat wij het zo niet hebben afgesproken.

Gesteld is dat wij te veel leunen op het DELTA-dividend. Voorzitter. Ook dit kan worden weersproken. Ik heb al eerder, in reactie op opmerkingen van de heer Robesin, gesteld dat dat dividend incidenteel wordt ingezet. Dat neemt niet weg dat er op den duur aan de structurele kant geen sluitende begroting is, en dat moet verbeteren. Dat is ook datgene waarop de heer Bierens wijst, en daar heeft hij gewoon gelijk in.

De heer **Colijn** (CU). De heer Bierens heeft het inderdaad over een leeglopende fietsband. Op termijn laten wij een erfenis achter van een lege band. Waar die band weer met lucht moet worden gevuld, zegt u: wij hopen dat het dan met DELTA weer wat beter gaat. Voorzitter. Dat is niet de bedoeling. Het gaat er toch om dat wij met elkaar nagaan hoe de kosten in de hand kunnen worden gehouden en hoe de voor de toekomst noodzakelijke investeringen kunnen worden gedaan? Daarover willen wij graag nog dit najaar met het college spreken. Als de kerntakendiscussie wordt overgelaten aan de nieuwe Staten, dus in 2015, is een en ander pas in 2016 effectief. Op die manier wordt kostbare tijd verloren.

De heer **Van Beveren** (GS). Ik heb al gezegd, voorzitter, dat er twee mogelijkheden zijn: de inkomsten en de uitgaven. Aan de inkomstenkant hebben wij maar één mogelijkheid, namelijk de MRB-opcenten. Wat de uitgavenkant betreft is er de mogelijkheid om in de kosten te snijden. Daaraan kan men een kerntakendiscussie vooraf laten gaan, maar dat moet niet worden onderschat. Wij kunnen dit niet zomaar even voorbereiden. Mijns inziens zouden de Staten hierover een besluit moeten nemen, in de zin van: wij gaan een kerntakendiscussie voeren. Het is niet niks.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Gelet op deze woorden ben ik benieuwd wat de gedeputeerde

vindt van de passage in de Voorjaarsnota waarin wordt gesteld dat het college van mening is dat er zelfs nog een beperkte ruimte is voor extra uitgaven.

De heer **Van Beveren** (GS). Die zit er inderdaad nog in. Ook dit kan men op twee manieren bekijken. Enerzijds maken wij geld vrij voor cofinanciering, zodat er geld van Europa kan worden verkregen. Anderzijds zit er op de korte termijn nog wat ruimte in de algemene reserve. Er kunnen dus nog extra uitgaven worden gedaan, en die komen er ook aan. Ik verwijs naar de kwestie ZB-Scoop.

De heer Bierens is ingegaan op de incidentele activiteiten en heeft daarbij onder meer verwezen naar de uitkoop van vergunningen; dat onderwerp zit in mijn portefeuille. Voorzitter. Deze werkwijze heeft niet onze voorkeur. Het gaat om een langslappend probleem, dat al aan de orde was in het kader van de beleidsnota Vast en Zeker die 12 jaar geleden werd opgesteld. Het Rijk laat hier écht zijn verantwoordelijkheid liggen. Misschien kan dit probleem nu worden aangepakt met de oplossing die wij nu beschikbaar hebben, met een bescheiden provinciale bijdrage. Als de heer Bierens er, via zijn partij, in slaagt om het kabinet zover te krijgen dat het hiervoor extra geld beschikbaar stelt, hou ik mij aanbevolen, maar natuurlijk heeft het college dat ook al geprobeerd en dat is niet helemaal geslaagd. Met de oplossing die nu voorligt, lukt het misschien wél. Graag doe ik een beroep op de VVD-fractie om hier nu mee in te stemmen, aangezien het voor de visserijsector een prima zaak zou zijn wanneer dit probleem zou worden opgelost.

Vervolgens richt ik mij op motie nr. 2 van de fractie van GroenLinks over het DELTA-dividend. Voorzitter. In onze brief van 27 mei leggen wij verantwoording af. Er zijn toezeggingen ingelost met betrekking tot zaken die in de Staten aan de orde zijn geweest in verband met DELTA en het DELTA-dividend. In de overwegingen van de motie wordt gesteld dat de aandeelhoudersstrategie niet volledig wordt uitgevoerd, en dat is waar. Maar ja, als "gevolmachtigd aandeelhouder" --zo wordt het door de heer Harpe gesteld-- ben ik in een spagaat terechtgekomen. Als hij van mij verlangt dat ik zonder meer dividend opeis en daarmee het bedrijf DELTA in financiële problemen breng --dat zou de consequentie zijn-- dan moet ik hem zeggen dat het college dat risico niet durft te nemen. Het meest haalbare bleek te zijn dat de discussie hierover naar het najaar werd verschoven. Op dat moment kan worden nagegaan of zich met betrekking tot de kaspositie meer positieve ontwikkelingen hebben voorgedaan.

Voor het overige meen ik, voorzitter, dat wij de punten die in de overwegingen van de motie worden genoemd, hebben behandeld en weerlegd

in onze brief van 27 mei. Ik voeg daar nog aan toe dat het niet zo is dat --als zich iets in de holding DELTA voordoet, zoals een financiële meevaller op grond van een fiscale uitspraak-- dan de aandeelhouders dat binnen een week weten. Dat is écht niet het geval. Soms gaat daar de nodige tijd overheen, en dat is ook hier aan de orde. Wij laten het oordeel over motie nr. 2 aan de Staten over.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Ik herinner de gedeputeerde aan mijn vraag over de brief inzake de fusie van ZB en Scoop. Eerst ging het om 10 miljoen, maar vervolgens was het ineens veel minder.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter, er komen nog collega's aan het woord...

De **voorzitter**. Ik neem aan dat de heer De Reu hierop zal ingaan.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Het is alweer een tijd geleden dat de heer Robesin mij zei: het is mooi met die waterveiligheidsnormering, maar hoe zit het nu met Dow; ik hoop ook wat dat betreft een positief bericht te krijgen. Welnu, het spijt mij maar wij hebben nog niet het bericht ontvangen dat Dow een "vitaal-kritisch object" is, zoals dat wél geldt voor de kerncentrale. Echter, wij hebben de aandacht van de Deltacommissaris gevraagd voor de mogelijke milieuschade die bij Dow zou kunnen ontstaan. Hij heeft dit nog niet gehonoreerd met een hogere norm, maar wél hebben wij de toezegging dat in de tweede helft van 2014, in het kader van het Deltaplan-nieuwbouw en herstructurering, nog eens kritisch naar de Dow-normering zal worden gekeken. Wij zitten er kort op, maar het gewenste bericht is er nog niet.

De heer **Harpe** (GL). Ik heb altijd begrepen dat de kerncentrale voor 100% en zelfs méér veilig is. Wat is dan de reden om een nóg zwaardere dijk om deze centrale heen te leggen? Dat lijkt mij zonde van het geld, want de centrale sluit binnenkort...

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Hierover verschil ik van mening met de heer Harpe, voorzitter. Inderdaad, de kerncentrale is veilig en ik heb een auto met vier goede banden, maar niettemin heb ik een reservewiel... Ik denk dat het een beetje in die sfeer moet worden bekeken. De impact van schade aan de kerncentrale --om welke reden dan ook-- is natuurlijk heel erg groot, en dat wordt onderkend. Zo zijn er méér zaken die van vitaal belang zijn en kritisch worden bekeken, hetgeen kan leiden tot een hogere normering. Overigens behoeft dat niet direct te leiden tot aanpassing van de keringen. Wij zitten al bijzonder veilig achter onze dijken.

De heer **Harpe** (GL). U moet wel een érg oude auto hebben, met een "reservewiel". De huidige auto's hebben immers een "thuiskomertje".

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Niet als je vrouw bent!

De **voorzitter**. Zo, dan weet u dat ook weer, mijnheer Harpe..

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Zo'n "thuiskomertje" krijg ik er helemaal niet op. Ik weet helemaal niet wat ik daarmee moet doen.

De heer **Robesin** (PvZ). Ik denk, voorzitter, dat er nu over twee verschillende veiligheidsaspecten wordt gesproken. De kerncentrale op zich is veilig, maar wij hebben het over de waterveiligheid, het beschermen van de kerncentrale tegen overstromingen. Het is absoluut nodig dat er een "plus" komt op de hoogste normering. Het is althans het streven van de Deltacommissaris om in te zetten op de hoogste normering en vervolgens voor de kerncentrale te plussen. Ik hoop dat dat ook het geval zal zijn voor het Dow-complex.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Er is een vraag gesteld over een actieve aandeelhoudersrol waar het gaat om de werkgelegenheid bij ZSP. Ik neem aan dat ook college De Reu hierop ingaat, maar ik kan melden dat wij in het kader van de businesscase-containerisatie een aantal activiteiten hebben ontwikkeld; ze komen er nog aan. Als voorbeelden noem ik het ladingstromenonderzoek, de intermodelplanner, het marktonderzoek enz. De eerste successen zijn geboekt bij Kloosterboer, die een containerdepot begint in de Westhaven. Bij Nieuwdorp is er sprake van een verdubbeling van 40.000 naar 80.000 containers. Misschien, mijnheer Harpe, kunnen wij dáár het eerste lintje doorknippen. De nieuwe rederij start een dienst met containerlading op IJsland. Enfin, zo zijn er heel wat activiteiten ontstaan vanuit de genoemde businesscase, maar wij moeten niet vergeten dat wij ZSP in een NV op afstand hebben gezet. Wat wij mogelijk hebben gemaakt, is dat het bedrijf slagvaardig en commercieel kan opereren. Ik denk dat wij daarmee een belangrijke stap hebben gezet. Bovendien is er op het moment sprake van een zeer goede samenwerking tussen ZSP, Economische Impuls en de provincie. De lintjes zijn kort en er kunnen heel mooie dingen worden ontwikkeld.

Voorzitter. Wat de PAS-problematiek betreft zijn wij er nog niet uit. Ik denk niet dat de zaak voor de boeren op slot gaat, maar het zou voor economische ontwikkelingen zomaar een rem kunnen zijn. Wat er op dit moment aan de hand is,

is dat het programma waar alle gegevens in gestopt worden --en volgens mij komt er dan op enig moment ook weer iets uit-- dient te leiden tot ruimte die wij kunnen benutten om aan onze stikstofreductiedoelstelling te kunnen voldoen.

Waar wij in Zeeland tegen aanlopen, is dat wij importeren uit Vlaanderen --wij zijn in Nederland de enige importerende provincie-- en dat maakt het niet eenvoudig. Overleg met Vlaanderen is gestart om na te gaan hoe wij er samen uit kunnen komen. Er is ook overleg met de ZLTO, en de landbouwsector heeft met de staatssecretaris een convenant afgesloten dat erin voorziet dat de bereikte reductie deels voor eigen ontwikkeling kan worden ingezet. Ik deel dus niet de mening van sommigen dat voor de boeren de boel op slot gaat. Echter, dat ik gerust zou zijn waar het gaat om de "PAS-uitkomst"... Dat is allerm minst het geval. Voorzien is dat tegen het einde van dit jaar een besluit wordt genomen in verband met de PAS-maatregel. Ons zal op enig moment de vraag worden voorgelegd: gaan we nu mee met die maatregel of tekenen we niet? Dat wordt een heel belangrijke keuze.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Komt het college hiermee naar de Staten vóór er een besluit wordt genomen?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Op dit moment is voor GS een opiniërende nota in de maak. Dat stuk zal ook aan de Staten worden voorgelegd, zodat zij worden bijgepraat. Echter, het gaat hierbij vaak om "dagkoersen". Er zijn lijsten, ontwikkelingen, automatiseringspakketten die verschillende uitkomsten geven enz.

De heer **Colijn** (CU). De staatssecretaris heeft in de Tweede Kamer toegezegd dat zij met Vlaanderen gesprekken zal voeren over de stikstofbelasting die naar Zeeland overwaait. Heeft het college wat dit betreft een zekere invloed? Wordt het college op de hoogte gehouden?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Wij maken deel uit van de desbetreffende werkgroep, ingesteld door de staatssecretaris. Bovendien heeft het IPO eenmaal per zes, zeven weken overleg met de staatssecretaris over deze problematiek die zo belangrijk is dat er altijd wel tien van de twaalf provincies aanwezig zijn. Het staat dus bij iedereen hoog op het prioriteitenlijstje.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. De gedeputeerde komt met de genoemde opiniërende nota naar de Staten, maar zij heeft het ook over "dagkoersen". Ik ga ervan uit dat er, nadat die nota aan de Staten is voorgelegd, er nog van alles kan en zal veranderen. Ik neem aan dat de Staten er

ook in de cruciale fase van besluitvorming bij worden betrokken.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). De Staten worden betrokken bij de besluitvorming; vanzelfsprekend, zou ik bijna zeggen. Bovendien hoop ik na 15 juni de "dagkoersen" wat meer definitief te hebben. Op die dag komt er een antwoord op de vraag: wat betekent nu die stikstofruimte al dan niet voor Zeeland? Wij hebben het daarbij over de ontwikkeling in de economie, onze havens en andere bedrijven, en de landbouw.

Voorzitter. De heer Harpe kan ik zeggen dat wij de door hem bedoelde containerkade hebben gefaciliteerd in het Omgevingsplan. Van dat plan vindt de heer Harpe niet zoveel, maar in mijn beleving biedt het heldere kaders en ruimte. Bovendien, als het écht niet kan in het kader van ons Omgevingsplan, dan grijpen wij in. Nogmaals, wij hebben een en ander mogelijk gemaakt en vervolgens is het aan de bedrijven om er invulling aan te geven. Ik heb met mijn "Kloosterboer-voorbeeld" al aangegeven dat het ook écht wordt opgepakt.

Ook, voorzitter, is er gesproken over het "level playingfield". Volgens mij is "gelijk speelveld" daarvan een goede vertaling. Het betreft een onderzoek dat door Ecorys en de Erasmus-universiteit is uitgevoerd. De resultaten ervan zijn aan de Tweede Kamer aangeboden. Wij gaan ervan uit dat de minister van I&M er alles aan zal doen om binnen Europa dat gelijke speelveld voor elkaar te krijgen. Wij doen dat óók. Wij gebruiken onze lobbyist en onze contacten in Europa om dit onder de aandacht te brengen.

In verband met het Faunafonds kan ik zeggen dat de uitkeringen lager zijn. Dat komt omdat er het vorige jaar bijna geen schade is geweest. De raming blijft niettemin zoals die nu is. Overigens zijn het landelijke afspraken, in IPO-verband gemaakt, waarbij de LTO een rol speelt. Deze afspraken worden in goed overleg gemaakt.

Voorts is gevraagd of de EHS over een langere periode kan worden gerealiseerd. Ja, voorzitter, en daar is al toe besloten. In het huidige collegeprogramma is aangegeven dat er in het kader van de EHS niet veel wordt gedaan aan aankoop en ontwikkeling. Wij hebben de EHS al voor 80% gerealiseerd, en voor de rest hebben wij de tijd tot 2027/2028. Het temporiseren van de EHS is dus al in de huidige periode in gang gezet. Dat heeft ook te maken met het feit dat het budget in verband met "commissie-Jansen-2" pas in 2016 of 2017 beschikbaar komt. Wij moeten maar afwachten of dat geld er ook inderdaad komt. Het is weliswaar toegezegd, maar het staat nog niet in de begroting.

Voorzitter. Motie nr. 3 van de CDA-fractie zie ik als een herhaling. Ik heb al toegezegd dat wij wat dit betreft tegen het einde van dit jaar met een

integraal voorstel naar de Staten komen. Daarin zullen alle mogelijkheden en onmogelijkheden worden afgewogen. Natuurlijk neem ik kennis van dit standpunt van de CDA-fractie, maar ik ga er gewoon van uit dat het Programma Natuur en Platteland wordt uitgevoerd. De indieners van de motie gaan ervan uit dat er bezuinigd moet worden en dat dat invloed heeft op de uitvoering, maar ik zeg: wij hebben een nota, die gaan wij uitvoeren en wij gaan kijken hoe wij het gaan betalen.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. De fractie van de PvZ begon haar betoog met een prettige opening. Mijnheer Robesin, hartelijk dank voor de complimenten.

Over de Tour de France zullen wij 4 juli wel komen te spreken, mede in verband met vragen en opmerkingen die tussentijds zeker naar voren komen, ook in de zin van: hoe is het geld hiervoor bij elkaar gebracht? Dit onderwerp wordt voor 4 juli geagendeerd.

Voorzitter. Ik werd uitgenodigd voor het radioprogramma van Omroep Zeeland, "Zeeuws Diep", over sport, de dag nadat bekend werd dat de Tour de France naar Zeeland zou komen. Er was sprake van een zekere euforie en ook trots. Trots op Zeeland, mevrouw De Milliano... Als je zoiets binnenhaalt, is men trots; dat hoor ik veel. Echter, één van de gesprekspartners zei: ik vind het maar niks; het is veel te kort; het is maar 65 kilometer door Zeeland; in de tijd dat er nog voedselbanken zijn, ga je toch niet een Tour de France in Zeeland laten finishen.

Ja, voorzitter, zo kun je er óók naar kijken. Ik laat dit voor rekening van degenen die het zo benaderen; iedereen heeft recht op zijn eigen mening. Echter, als het gaat om de vraag of wij er trots op mogen zijn dat wij iets voor elkaar hebben gekregen --dat mag wat breder worden gezien dan alleen de Tour de France-- ben ik het wel met de CDA-fractie eens dat je inderdaad trots mag zijn op de dingen die je hebt bereikt. De beste opmerking kreeg ik toen iemand op straat spontaan tegen mij zei: oh, jij bent toch die kerel van de Tour, gefeliciteerd; het is leuk dat er weer eens wat moois gebeurt in Zeeland. Inderdaad, je kunt hier tevreden over zijn, maar het is ook mogelijk om er op een andere manier naar te kijken.

In de PZC is een serie verschenen over het sportbeleid in Zeeland en die serie is afgesloten met de opmerking: de provincie kijkt er alleen in economisch perspectief naar. Inderdaad, voorzitter, dat is precies de bedoeling. De reden waarom vrij snel samen met het bedrijfsleven dat geld bijeen werd gebracht, was dat men al snel de economische waarde van dat sportevenement zag en zei: wij realiseren met een betrekkelijk gering bedrag een gigantische promotiewaarde, niet alleen voor de regio maar ook voor het eigen bedrijf. Welnu, als je met die bril kijkt naar datgene wat

wordt gerealiseerd, kan de conclusie zijn dat niet álles goed gaat, maar dat sommige dingen toch ineens behoorlijk goed gaan.

Mijns inziens geldt dat voor het gehele economische beleid. Daarover, voorzitter, zijn enkele vragen gesteld. De fractie van de PvZ is van oordeel dat de resultaten ervan onmiskenbaar zijn. De heer Robesin is aanvankelijk voortdurend zeer kritisch geweest met betrekking tot Economische Impuls, maar hij zegt nu toch, zoals hij dat ook het vorige jaar heeft gedaan, dat de resultaten onmiskenbaar zijn. Door Economische Impuls zijn inderdaad in het jaarverslag bepaalde feiten genoemd en de directeur heeft op vele plaatsen, ook buiten Zeeland, aangegeven hoe goed de economie van Zeeland zich ontwikkelt. Natuurlijk gaat niet álles goed, maar grosso modo --ik denk aan het werkloosheidspercentage, nieuwe vestigingen en nieuwe banen die daarmee worden gecreëerd-- is de situatie gunstig, en daaraan heeft deze organisatie een belangrijke bijdrage geleverd.

Voorzitter. "Impuls" is provinciaal en gemeentelijk beleid. Wij hebben het ingesteld, wij betalen het voor het grootste gedeelte en wij zijn de aandeelhouders en hebben in die zin een belangrijkste stem bij het bepalen van het beleid. Welnu, dat beleid is de afgelopen twee, drie jaar vooral afgestemd op onze eigen Economische Agenda. Het ligt allemaal niet aan dit college of aan deze gedeputeerde, natuurlijk niet, maar als wij dergelijke organisaties hebben en als ze goed functioneren, mogen wij ook daar trots op zijn.

Door de fractie van de PvZ is gevraagd naar de actuele kansen met betrekking tot het Biobased Trainingscentrum. Zijn er nog financiële injecties nodig? De VVD-fractie vraagt zich af hoe het is gesteld met nut en noodzaak hiervan en vraagt het college of de tekorten verder worden gereduceerd. Voorzitter. Over de stand van zaken kan ik het volgende meedelen. Wij hebben een eenmalige financiële injectie gegeven en wij zijn met de pet rondgegaan langs bedrijfsleven en bij de gemeente Terneuzen. Die hebben vrijwel allemaal een fors bedrag in de pot gedaan, om het liquiditeitsprobleem van dit centrum op te lossen.

Voorts is er nu sprake van een overeenkomst met het Technocentrum en de daarbij behorende stakeholders, om een nieuw Huis van de Techniek in Zeeland te realiseren. Op die manier kan de promotie van het techniekonderwijs effectiever en meer geïntegreerd worden aangepakt dan nu het geval is. Op dit moment zijn er allerlei losse initiatieven. In dit nieuwe Huis van de Techniek willen wij ook een combinatie realiseren met het tentoonstellingsgedeelte van het Biobased Trainingscentrum. Eén van de belangrijke functies daarvan is het opleidingsgedeelte met betrekking tot het biobased procesmanagement. Dit blijkt wat anders uit te pakken dan ooit is bedacht. Welnu, dat is door het bedrijfsleven overgenomen. Men

heeft een coöperatie gevormd met een eigen parttime directie voor dit gedeelte van het trainingscentrum. Als dit inderdaad kan worden gecombineerd met het Huis van de Techniek -- daarover bestaat nu brede overeenstemming-- kan er structureel een andere begroting worden opgezet dan het geval is geweest op grond van de ontoereikende business case waarvan eerder sprake is geweest. Op die manier kan een en ander worden hersteld. Wellicht kan hier ook een combinatie tot stand worden gebracht met het Portaal van Vlaanderen. Het is een optie om hierover in gesprek te gaan omdat ook daarbij sprake is van een belangrijke voorlichtende taak. Het is allemaal nog in bespreking, ook met de gemeente Terneuzen.

Voorzitter. Een en ander betekent dat wij het reguliere budget voor de promotie van het techniekonderwijs willen inzetten voor het nieuwe Huis van de Techniek, gecombineerd met het expositiegedeelte van het Biobased Trainingscentrum. Echter, een belangrijk punt is dat dit nog altijd deel uitmaakt van het Interregproject. In dat kader wordt als eis gesteld dat --nadat het project is afgesloten, hetgeen eind dit jaar het geval zal zijn-- nog minstens vijf jaar de projectopzet blijft functioneren. Dit is een wat typische eis; daar kunnen wij van alles van vinden, maar die is er wél. Wij moeten dit dus nog vijf jaar, al dan niet in combinatie met het Huis van de Techniek, overeind houden. Daarvoor zullen wij dan ook vanuit het reguliere budget structureel bijdragen. Uiteindelijk gaat het om structureel 100.000 euro per jaar.

De heer **Bierens** (VVD). Betekent dit nu, voorzitter, dat wellicht op enig moment minder autonome middelen van de provincie benodigd zijn, gelet op de combinatie met het Huis van de Techniek? Of is de gedeputeerde van oordeel dat het hele budget nodig is om daarmee méér zaken aan te pakken?

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter, de wens is de vader van de gedachte... Ik kan hierover nu niets zeggen. Dat tentoonstellingsgedeelte was, wat de bezoekersaantallen betreft, een groot succes. Ook uit Vlaanderen gingen er bussen met schoolkinderen naar toe en ook de aantallen volwassenen namen toe. Echter, in hoeverre je dit structureel kunt inzetten in een goede exploitatie... Dat is de opdracht die voor de nieuwe directie aan de orde komt bij het opzetten van het businessplan. Er wordt op dit moment door het bestuur van het trainingscentrum aan de hand van een profielschets gezocht naar een nieuwe directeur. Ik hoop dat ik de Staten later kan melden dat dit ook in structurele zin wat meer gaat opleveren dan nu het geval is. Ik schets nu even de huidige situatie en ik zou zeggen: laten wij die nu even zo neutraal mogelijk accepteren.

De heer **Robesin** kan ik met betrekking tot de kwestie ZB-Scoop zeggen dat er geen sprake is van een rekenfout bij de teruggang van 10 naar 4,5 miljoen. Verder ga ik hier niet op in --wij spreken er op 4 juli over-- maar dat weet de heer Robesin dan alvast.

De heer **Robesin** (PvZ). Geen rekenfout, voorzitter, maar wij werden aanvankelijk wél geconfronteerd met het niveau van 10 miljoen. Het kan natuurlijk zo zijn dat er als volgt is geredeneerd: laten wij maar eerst 10 miljoen vragen, dan krijgen wij wel 4,5 miljoen. Mijns inziens was het beter geweest wanneer in eerste aanleg om 4,5 miljoen was gevraagd. Dan hadden wij dit nu wellicht kunnen afsluiten met 2 miljoen. Het is maar net hoe je het bekijkt.

De heer **De Reu** (GS). U vermoedt u bij de instellingen een redenering die ik niet kan bevestigen of ontkennen. Dat zou u aan de instellingen moeten vragen. Wij hebben nu iets aan de Staten voorgelegd dat anders is...

De heer **Robesin** (PvZ). U hebt waarschijnlijk al een akkoord met die partners, maar u had het ook in die zin kunnen omdraaien dat u had gezegd: wij bieden 2 miljoen.

De heer **De Reu** (GS). Ik stel voor, voorzitter, dat wij hierover verder spreken in de commissie en, op 4 juli, in de Staten. Het lijkt mij niet verstandig om hier nu verder over te discussiëren terwijl wij de stukken er niet bij hebben.

Door de heer Harpe en anderen is gevraagd of het economische beleid nu echt resultaten heeft opgeleverd. Voorzitter. Afgezien van de vraag aan wie het ligt wanneer er resultaten zijn geboekt, negatief of positief, verwijs ik naar de opmerkingen die ik al heb gemaakt over Economische Impuls en over de specifieke, positieve positie van Zeeland in het geheel van de Nederlandse economie. Ik zal nu niet voorlezen wat hierover is gesteld in "De stille kracht van de Nederlandse economie" --dat gaat te lang duren-- maar dat is wat mij betreft het antwoord op de vraag van de heer Harpe.

De PVV-fractie vraagt, sprekend over economie, werkgelegenheid en Europees energiebeleid, of die zaken nu op Europees niveau worden aangepakt. Voorzitter, ik neem aan dat deze fractie, net zoals ik heb gedaan, de vorige maand alle verkiezingsprogramma's en -slogans heeft gevolgd. Daarin kom je zeer regelmatig tegen dat er een Europees energiebeleid moet worden gevoerd, maar ik laat het nu maar even aan de lidstaat Nederland en het Europese Parlement over om dit daadwerkelijk uit te voeren. Niettemin waren en zijn die boodschappen duidelijk.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik ben blij met de reactie van de gedeputeerde op mijn vraag of het economische beleid tot resultaten heeft geleid, maar ik vraag hem niettemin om aan te geven wat hij bedoelt met zijn verwijzing naar het een of andere geschrift.

De heer **De Reu** (GS). Het gaat om een boekje dat u ook zelf heeft, namelijk het Jaarverslag-2013 van de Economische Impuls Zeeland. U ziet wel dat het exemplaar dat ik hier heb, helemaal stuk is gelezen... Ik verwijs u naar de inleiding, geschreven door de directeur. Daar heeft u al genoeg aan, zou ik zo zeggen.

De heer **Harpe** (GL). Ik begrijp nu, voorzitter, dat ik wat dit betreft gewoon niet bij de gedeputeerde moet zijn...

De heer **De Reu** (GS). Als u naar Economische Impuls gaat, zal de directeur u ongetwijfeld vertellen hoe inspirerend het beleid van de gedeputeerde is geweest om dit te realiseren...

Door de CDA-fractie zijn vragen gesteld over de restwarmtekoppeling in het Sloe. Voorzitter. Er is een exploitatiemaatschappij opgericht --daarvoor zijn de vorige week bijna alle contracten getekend-- waarbij betrokken zijn: ZSP, Evides en Martens Cleaning. De bedoeling is dat de restwarmte naar Martens en naar de Covra gaat. Er moet nog één contract worden getekend, maar ik heb begrepen dat dat de volgende week gaat gebeuren. Zoals men weet heeft de provincie hieraan twee ton bijgedragen en komt er anderhalve ton uit de "Green Deal" van het ministerie van EZ. Het college dient in dit verband omstreeks 1 juli nog een formeel besluit te nemen. De bedoeling is dat het hele project nog vóór de zomer van 2015 gaat draaien. Het komt dus helemaal goed met dit mooie project. Men zou kunnen zeggen dat dit één van de investeringen in de biobased economy is.

Wat mij is ontgaan, voorzitter, is het betoog van mevrouw De Milliano over de Giro. Ik ben nog helemaal in de stemming van die Fransen, en nu ook nog Italianen...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). In 2015 komt de Tour naar Nederland en wij hebben gezegd dat het mooi zou zijn wanneer in 2016 de Giro een finish zou hebben in een gemeente die niet bij de Tour betrokken is geweest.

De heer **De Reu** (GS). Nou, daar ben ik nog niet mee bezig, moet ik zeggen. Ik heb wel gelezen dat Cees Priem dit hier naar toe wil halen, maar ik dacht: laten wij er nu eerst eens voor zorgen dat die Tour goed wordt georganiseerd. Ik zou zeggen: laten wij dit overlaten aan mijn opvolger, wie dat dan ook zal zijn. Volgens mij heeft Cees Priem nog geen etappeplaatsen in gedachten. Misschien

meldt hij zich wel, voorzitter, naar aanleiding van de oproep van mevrouw De Milliano... Dat merken wij dan wel.

Vervolgens richt ik mij op motie nr. 4 van de fractie van het CDA betreffende de Digitale Agenda. Voorzitter, ik geef die fractie graag een groot compliment voor de wijze waarop zij op dit terrein het initiatief heeft genomen. Tijdens de desbetreffende avond in de filmzaal is een goed beeld gegeven van de mogelijkheden, mede in relatie met het advies van Stratix. Met de motie wordt gevraagd om een externe programma-manager. Wat de dekking betreft wordt verwezen naar het statenbudget. Dat laat ik dus graag van de Staten over; ik ga immers niet over dat budget.

In de bij motie nr. 4 gevoegde toelichting wordt gesproken over samenwerking die, zowel aan de vraag- als aan de aanbodzijde, wordt gezien als de belangrijkste voorwaarde om breedbandvoorzieningen te realiseren. Voor de regierol van de provincie is externe deskundigheid nodig, zo wordt gesteld, en dat zou die externe deeltijd programma-manager moeten zijn. Op deze manier, zo wordt gesteld, wordt voorkomen dat er kostbare tijd verloren gaat.

Voorzitter. Ik plaats hier enkele kanttekeningen bij. In het advies van Stratix wordt gesproken over de samenwerking aan de vraagzijde en over het genereren van de vraag. Daarin gaat het niet om de vraag of wij de samenwerking aan de aanbodzijde zouden moeten regisseren. Dat is immers een heel ánder chapter. Wat dat aanbod betreft herinner ik even aan een kaartje van KPN dat werd verspreid in dezelfde periode als die waarin die boeiende avond werd georganiseerd. Wij hadden toen wat problemen met Zeelandnetverbindingen. Huis aan huis werd toen een KPN-brochure verspreid waarop te zien is dat er uit de Zeelandbrug een stuk is gevallen. Daar wordt dan bij gesteld: "Lastig als dingen uitvallen". Ik weet niet, voorzitter, of het zo gepland was, maar ik vond het wel een beetje een "sneaky" actie, typerend voor de samenwerking aan de aanbodzijde. Het is gewoon een vechtmart. Natuurlijk komen ze op zo'n avond heel vriendelijk over, bereid tot van alles en nog wat, maar of er sprake kan zijn van samenwerking, moet nog blijken.

Voorzitter. Waar het gaat om het organiseren en regisseren van de vraagzijde wordt in de motie een voorstel gedaan met betrekking tot Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Daarover hebben wij even overleg gehad. Wij zijn namelijk bezig met een vergelijkbaar project, het organiseren van de vraagzijde op initiatief van Recron, mede gesteund door de ZLTO, in de gemeente Sluis. Ook in dat verband zijn de middelen in het kader van het flankerend beleid genoemd. Wij dienen in het college na te gaan hoe het nu precies zit met de voorwaarden die in verband met die middelen

gelden. Is dat geld dan echt alleen voor Oost-Zeeuws-Vlaanderen bestemd, of mag het ook in heel Zeeuws-Vlaanderen? Wij moeten even nagaan wat hier de beste strategie kan zijn.

In de motie wordt gesteld dat de regie in externe handen moet. Voorzitter. Dit lijkt enigszins op een "business case-trekker" zoals wij die voor de Economische Agenda hebben ingesteld, maar wat dat betreft berust de regie wél bij ons en wordt de uitvoering extern verzorgd. Hoe dan ook, ik ben er nog niet aan toe om externen een regie te laten voeren die eigenlijk door ons moet worden gevoerd. Ik zou daarom de indieners van motie nr. 4 willen adviseren om de motie even aan te houden, tot 4 juli, zodat wij er dan meer evenwichtig op kunnen reageren dan ik nu min of meer spontaan doe.

De heer **Colijn** (CU). Kan uit deze woorden opgemaakt, voorzitter, dat de gedeputeerde van oordeel is dat dit beter past in een business case in het kader van de Economische Agenda, zodat de zaak samen met marktpartijen kan worden getrokken?

De heer **De Reu** (GS). Dat is een afweging. Mede daarom heb ik gezegd: stel ons in staat om nog even "in de keuken" na te gaan welke variant het beste is. Daarna komen wij erop terug.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. Is het, in het kader van deze motie, wellicht handig om bij het overleg aan de "Tafel van Vijftien" de optie te bespreken dat in nieuwbouwvergunningen wordt opgenomen dat er meteen glasvezelvoorzieningen worden aangebracht? Als oude gebouwen van glasvezel moeten worden voorzien, is dat een ramp. Het is veel eenvoudiger om dit meteen bij de nieuwbouw te realiseren.

De heer **De Reu** (GS). Dit kan ik nu niet goed overzien, voorzitter. Ik vind het een creatieve gedachte maar als je aan de hand van het Stratix-rapport nagaat wat er allemaal moet gebeuren, bijvoorbeeld in verband met de "witte vlekken", de "verglazing" en de breedbandopzet... Of je dat kunt afdoen door het via de gemeenten in nieuwbouwprogramma's aan te pakken... De problemen doen zich nu juist voor in de afgelegen gebieden, en daarvoor hebben wij doorgaans niet zoveel nieuwbouwplannen, zeker niet in deze tijd. Nogmaals, ik kan dit niet goed overzien, maar wij zullen in het vervolgetraject nog wel eens laten onderzoeken of dit een goed idee is.

Voorzitter. Ik heb de heer Colijn horen spreken over een onderzoek bij het Europees Hof. Ik neem aan dat hij daarbij heeft bedoeld op het Europees Hof van Justitie, maar dat staat niet in zijn motie nr. 6. In het dictum daarvan wordt het college opgedragen om te onderzoeken "of de Europese Commissie en/of de Europese Raad

aansprakelijk kunnen worden gesteld"... enz. Ik neem aan dat hier wordt bedoeld: het Europese Hof van Justitie. Mij blijkt nu aan de hand van de reactie van de heer Colijn dat deze conclusie juist is.

Mede in verband met de in de motie genoemde overwegingen wil ik enkele argumenten geven op grond waarvan mijns inziens niet zou moeten worden gedaan wat met de motie wordt gevraagd. Voorzitter. Wij zijn nog steeds in overleg met de "lidstaat Nederland", als onderdeel van de Europese Unie, om na te gaan of wij daadwerkelijk een bijdrage uit Europa kunnen krijgen voor het saneren van het terrein van Thermphos. Dat is een delicaat proces. Op de details daarvan kan ik nu niet ingaan, maar het loopt nog steeds. Binnenkort komt een en ander in de Tweede Kamer aan de orde, zulks naar aanleiding van een brief van Lambert van Nistelrooij, verstuurd in het kader van de Europese verkiezingen. Dat staat daar dus op de agenda. Wij hebben voortdurend contact met parlementariërs om na te gaan wat er kan worden gedaan.

Welnu, voorzitter, dat is iets ánders dan wanneer wordt gesteld, zoals in de motie het geval is, dat de Europese Commissie aansprakelijk gesteld kan worden voor "het uitblijven van antidumping-maatregelen". Dat aspect hebben wij al in de fase van een mogelijke doorstart goed laten onderzoeken. Dat besluit inzake mogelijke antidumping-maatregelen is gewoon door de lidstaten genomen, waarbij de "lidstaat-Nederland" zich van stemming heeft onthouden. Men kan zich voorstellen dat "Europa" dan met gefronste wenkbrauwen kijkt naar een lidstaat die in feite zijn eigen besluit aan de kaak stelt bij het Hof van Justitie. Mede op grond van puur procedurele redenen zeg ik dan ook: laten wij dit nou niet doen. Het college ontraadt de Staten de aanvaarding van motie nr. 6. Nogmaals, wij zijn bezig om datgene te bereiken wat met deze motie wordt beoogd, zij het op een andere manier.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Ik weet van de inspanningen van het college op dit terrein, waarvoor respect, maar het is tot nu toe steeds "kantje boord" misgegaan. Ook toen in eerste aanleg bezwaar kon worden gemaakt tegen de beslissing van de Europese Commissie om geen maatregelen te nemen, werd die mogelijkheid gepasseerd. Mijns inziens zijn er nog steeds mogelijkheden om het niet-nemen van dat besluit juridisch te toetsen. Ons komt het voor dat er niets mis mee is om, gelet op de stoeve discussie over dit onderwerp, het met deze motie beoogde onderzoek in elk geval in gang te zetten, zodat men wellicht dingen in beweging krijgt.

De heer **De Reu** (GS). Natuurlijk herken ik dit betoog. In het kader van de lijsttrekkersbezoeken aan Zeeland is het immers ook door uw

Europarlementariër gehouden. Daarnaast hebben wij ook andere Europarlementariërs hierover gesproken, en die hebben er heel andere opvattingen over. Daarmee is niet gezegd dat het in juridisch-technische zin niet zou kunnen, maar het is niet verstandig om --als je al op een ander bord aan het schaken bent-- dit alvast in gang te zetten. Dat is de reden waarom ik zojuist heb gereageerd zoals ik heb gedaan. Technisch kan het, maar het is de vraag of het strategisch verstandig is. Welnu, wij denken op dit moment van niet.

De CDA-fractie heeft gevraagd of in verband met de effecten van de accijnzen voor de grensregio, cijfers en omzetgegevens eenvoudig kunnen worden verkregen. Voorzitter. Het antwoord op die vraag is: neen. Wij zouden als provincie een dergelijk onderzoek zélf moeten uitvoeren omdat tot nu toe niemand het voor ons heeft gedaan. Stiekem hoopten wij erop dat de staatssecretaris het zou doen, gelet op de behandeling van dit onderwerp in de Kamer. Teleurgesteld hebben wij moeten constateren dat die maatregelen niet worden teruggedraaid. Hoe dan ook, al eerder hebben wij gezegd dat wij niet voornemens zijn om zélf een onderzoek naar die omzetten te gaan uitvoeren. Wij weten niet op welke manier en hoe uitvoerig zo'n onderzoek gedaan zou moeten worden. Bovendien weten wij niet wat dit zou betekenen waar het gaat om de inzet van menskracht, intern en extern. Dat is de reden waarom wij hierop eerder niet zo positief hebben gereageerd.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Is het college wél bereid om in een brief tegenover "Den Haag" aan te geven dat het deze gang van zaken zeer betreurt tegen de achtergrond van de zo noodzakelijke economische impuls voor deze streek?

De heer **De Reu** (GS). Dat hebben wij al gedaan, voorzitter. Samen met andere grensregio's hebben wij een brief geschreven. Wij hebben aansluiting gezocht bij het initiatief van Limburg. Die boodschap is dus al overgebracht, maar het heeft alleen niet geholpen. Wij zijn wel vaker teleurgesteld, maar dat betekent niet altijd dat het college iets kan gaan doen waardoor de situatie verandert. Ik denk dat het een beetje mosterd na de maaltijd zou zijn als wij dit alsnog zouden doen.

Door de VVD-fractie is gevraagd of de investeringen in de biobased economy nu renderen. Is het college van plan om dit te blijven doen? Voorzitter. In strategische zin is ervoor gekozen --samen met West-Brabant, Zuid-Holland en inmiddels ook Vlaanderen-- om als speerpunt aandacht te geven aan de biobased economy, naast maintenance en logistiek. Wij denken hiervoor Europese programma's fors te kunnen inzetten. Overigens, voorzitter, heeft de heer Bierens als enige terecht geconstateerd dat wij geld

hebben gevonden voor cofinanciering in het kader van Europese programma's. Dat blijft de insteek. Vraagt men mij of nu alles in het kader van de transitie naar een biobased economy succesvol is, dan luidt het antwoord: neen. Echter, het is inherent aan transitieprocessen dat niet op voorhand vaststaat dat alles goed zal gaan. In het jaarverslag van Economische Impuls en in de Voorjaarsnota heeft men voorbeelden kunnen vinden van succesvolle projecten, waaronder Yara.

Wij zullen met de desbetreffende stuurgroep een monitor opzetten om na te gaan welke business cases en welke projecten zijn opgezet en wat ze aan rendementen hebben opgeleverd. Ook wij beseffen dat in de transitieperiode de geboekte successen de leidraad moeten vormen voor het vervolg. Met andere woorden: de gevraagde gegevens houdt men van ons tegoed. Vraag mij niet wanneer een en ander door de Biobased Delta wordt uitgevoerd, maar er ligt een voorstel om dit aan een goed onderzoeksbureau uit te besteden. De kosten hiervan worden gezamenlijk door de regio's gedragen.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik heb nog enkele opmerkingen over de onderwerpen verkeersveiligheid, kostenbeheersing en DELTA. Wat de verkeersveiligheid betreft dank ik de heer Van Beveren voor het werkplan-2014. Hij schrijft daarin wat er op dit gebied zou moeten gebeuren. Daar staat tegenover dat de Staten besluiten hebben genomen omdat er minder geld beschikbaar is, hetgeen onder meer leidt tot temporisering bij het ROVZ. Ik denk dat wij nog eens moeten nagaan of dat wel een verstandige beslissing is geweest. Ook wij zullen hierover nadenken, waarna wij erop terugkomen. Immers, verkeersveiligheid is een zeer belangrijke zaak.

Ik heb begrepen, voorzitter, dat de gedeputeerde goed de hand houdt aan de kostenbeheersing, nog beter dan in het verleden het geval is geweest.

Wat motie nr. 2 over DELTA betreft hebben wij geconstateerd dat het college zich niet voor 100% heeft gehouden aan de aandeelhoudersstrategie, maar dat daar in dit geval ook redenen voor waren. Daarom zullen wij deze motie niet steunen.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Deze Staten is voorgehouden dat met betrekking tot Waterdunen de woningen, het hotel en het restaurant in 2015 turnkey zouden worden opgeleverd. Als wij nu het een en ander lezen over de projectdoelstelling en de periode van uitvoering, blijkt dat dat daarmee niet strookt. Wanneer wordt nu daadwerkelijk deze belofte gestand gedaan? Of is er een haar in de boter gekomen en wordt er later opgeleverd? Zo ja, wanneer dan?

De heer **Hijgena** (D66). Voorzitter. Allereerst wil ik even iets rechtzetten. De heer Bierens heeft gesuggereerd dat ik het college een 8 zou hebben gegeven, maar ik ben niet eens onderwijsbevoegd... Ik heb gesteld dat 80% van het collegeprogramma mogelijkerwijze zou worden uitgevoerd --en dat is acht op tien-- maar dat is nog geen beoordeling in de vorm van een 8. Sowieso krijg je je beoordeling pas wanneer je al je tentamens hebt gedaan, als je al je praktijkoefeningen hebt ingeleverd en als je je examens met goed gevolg hebt doorstaan. Ik beloof u, voorzitter, dat ik in mijn laatste bijdrage dat cijfer zal geven, onderwijsbevoegd of niet.

Voorts heb ik een vraag over de motie van de PvdA-fractie. Ik begrijp dat de indieners vinden dat er nog wat ontbreekt aan de Toekomstvisie Zeeland 2040. Immers, ze willen aan het plan van aanpak een rapport toevoegen. Mijn vraag is nu of de indieners écht vinden dat er iets aan ontbreekt? Zo ja, wat dan?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Wij zijn van oordeel dat het rapport "De slimme kracht van Zeeland" heel concrete aanbevelingen bevat. Wij willen die op den duur terug zien in de follow-up. Het rapport gaat voorts sterk uit van de Toekomstvisie Zeeland 2040. Ik zou de heer Hijgena willen zeggen dat hij het als volgt moet lezen: het college komt met een plan van aanpak en daar kan mooi bij worden aangehaakt. In feite gaat het dus om een uitwerking van de toekomstvisie, met name in het kader van kennis en onderwijs.

De heer **Hijgena** (D66). Ik begrijp uw waardering voor het rapport. Die heb ik ook, maar wij hebben natuurlijk de toekomstvisie op een bepaalde manier vastgesteld, in samenwerking met een brede maatschappelijke delegatie. Is het niet een beetje raar wanneer het wij achteraf --zij het op basis van een op zich goed rapport-- toch weer een beetje gaan veranderen, op eigen gezag?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). In het dictum van de motie wordt gesteld: "dit rapport uitdrukkelijk een plaats te geven in het plan van aanpak over de Toekomstvisie Zeeland 2040"... enz. Wij vinden het belangrijk dat wij het rapport op die manier terug kunnen vinden en dat er een follow-up komt van "De slimme kracht van Zeeland". Het is gewoon een toevoeging en niet bedoeld als ondermijning van de toekomstvisie. Die blijft gewoon overeind. Voorzitter, wij verlangen dat onze motie in stemming wordt gebracht.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Wat onze motie nr. 2 betreft ben ik teleurgesteld door de reactie van de gedeputeerde. Hij zegt weliswaar dat de aandeelhoudersstrategie niet volledig is uitgevoerd, maar ik ben van mening dat die strategie helemaal

niet is uitgevoerd. De gedeputeerde geeft aan dat financiële meevallers niet direct bekend zijn, maar het is een gegeven dat in december 2013 meevallers tot een totaal van 30 miljoen bekend hadden moeten zijn en ook bekend waren. De media stonden vol van bijvoorbeeld het feit dat de kerncentrale eind december weer draaide. Dat wist iedereen. Dan is het opvallend dat de gedeputeerde zegt: dat weten wij niet direct. Kennelijk zijn alleen tegenvallers direct bekend...

Ik onderstreep, voorzitter, dat de aandeelhoudersstrategie voorziet in een optimale informatie-uitwisseling. Met andere woorden: dit had gewoon bij de gedeputeerde bekend moeten zijn. Ik betreur het zeer --nog meer dan al het geval was bij het indienen van de motie-- dat de gedeputeerde zich op deze manier verdedigt. Ik zou zeggen: zeg dan eerlijk dat je het niet wist maar dat je het had moeten weten. Ik weet dat DELTA nu niet bepaald een politieke antenne heeft, maar dat vormt voor de gedeputeerde des te meer een reden om er als een bok op de haverkist bovenop te zitten. Dat is helaas, helaas, niet gebeurd.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ik dank de heer De Reu voor zijn complimenten naar aanleiding van ons initiatief betreffende de Digitale Agenda. Gelet op zijn reactie willen wij motie nr. 4 aanhouden tot 4 juli. Ons gaat het er vooral om dat hiermee voortvarend wordt omgegaan en de gedeputeerde geeft aan dat dat gebeurt. Daar hebben wij alle vertrouwen in.

De **voorzitter**. Het is niet mogelijk om een motie "aan te houden". U geeft aan dat u motie nr. 4 niet in stemming gebracht wenst te zien. U komt er in juli op terug. Ik constateer dat motie nr. 4 is ingetrokken.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Wij vragen het college in verband met onze motie nr. 3 om aan te geven wat er in het kader van de uitvoering van de nota "Natuur en vitaal platteland" als gevolg van minder middelen níet wordt gedaan. Kan de gedeputeerde toezeggen dat er geen bezuinigingen plaatsvinden waar het gaat om taken in het landelijk gebied? Is het mogelijk om nieuwe financieringsbronnen aan te boren?

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Ik dank de leden van het college voor hun beantwoording.

Gelet op de reactie van het college op onze motie nr. 6 over Thermphos, trekken wij deze motie in. Wij gaan ervan uit dat er, onmiddellijk nadat is gebleken dat het gevolgde traject niet meer loopt, intern wordt doorgewerkt om deze zaak toch aanhangig te maken. Wij hebben ons punt gemaakt.

De **voorzitter**. Ik constateer dat motie nr. 6 is ingetrokken.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. In relatie met de kerntaken zullen wij ook in de komende periode heel kritisch blijven met betrekking tot het verschil tussen inkomsten en uitgaven. Wij willen hierover met het college blijven discussiëren.

Wat de reorganisatie betreft wachten wij de evaluatie af. Daar nemen wij genoeg mee. Wij trekken onze motie inzake de bestuurskrachtmeting in.

De **voorzitter**. Ik constateer dat motie nr. 5 is ingetrokken.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Wij menen dat de fractie van GroenLinks te vroeg met haar motie nr. 2 is gekomen. Wij zullen de discussie hierover voortzetten in de commissie.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Dank voor de heldere en efficiënte beantwoording, die kan leiden tot een vlotte behandeling van de Voorjaarsnota.

Wij zijn blij dat wij er niet met het college over van mening verschillen dat wij sluitende begrotingen zouden moeten hebben. De gedeputeerde geeft aan dat er al eens eerder is geput uit de algemene reserve. Dat klopt, maar daarna zag je ook weer een opbouw van die reserve, terwijl wij nu tot 2018 een geleidelijke afname zien. Wij zijn er voorstander van dat dit toch goed wordt aangepakt.

Verder hebben wij genoteerd dat de gedeputeerde nog eens extra op de kosten zal letten. Wij hopen dat dat ertoe leidt --ook wanneer het juiste besef er staten- en organisatiebreed is-- dat men het als een inspanningsverplichting ziet om sluitende begrotingen tot stand te brengen, naast enige ruimte om onverwachte tegenvallers op te vangen en extra investeringen te doen. Wij zijn heel benieuwd tot welke resultaten dit leidt in het kader van de Najaarsnota en de begroting voor 2015.

Voorzitter. Een en ander heeft natuurlijk ook te maken met de afhankelijkheid van het DELTA-dividend. Wij zijn het helemaal eens met datgene wat de gedeputeerde zegt over het incidenteel inzetten van dat dividend, maar wij zijn daar niettemin afhankelijk van geworden voor de extra dingen die wij ermee doen en die wij er ook in de toekomst mee willen doen. Dus: minder afhankelijkheid van het DELTA-dividend lijkt ons verstandig.

Bij bepaalde prioriteiten van het college hebben wij vraagtekens gezet: de uitkoop van de vergunningen voor de visserijsector, het Biobased Trainingcentrum in Terneuzen enz. Wij danken het college voor de in dit verband gegeven toelichting. Wij zien dit als een bijdrage van het college om tot

oplossingen te komen. Wij zullen hier niet tegen zijn.

Voorzitter. Wat zijn motie nr. 2 betreft, kiezen wij niet voor de bewoordingen van de heer Harpe. Wij zullen deze motie volstrekt niet steunen. Echter, in het najaar vindt een heroverweging plaats ten aanzien van het DELTA-dividend. Wij spreken de hoop uit dat ook DELTA nog eens goed, zorgvuldig naar de aandeelhoudersstrategie kijkt. Het kan nooit kwaad om --als er sprake moet zijn van een afwijzing-- te komen met een goede motivering. Ik onderstreep dat de aandeelhoudersstrategie een zorgvuldig proces heeft doorlopen. Ik hoop dat ook de onderneming zelf er op een zorgvuldige manier mee wil omgaan. Je moet dan wel érg goede argumenten hebben om ervan af te wijken.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Mag ik uit deze woorden de conclusie trekken dat de heer Bierens niet tevreden is over de uitvoering van de DELTA-strategie, zowel door het college als door DELTA zelf?

De heer **Bierens** (VVD). Uw interpretatie is een andere dan de mijne. Ik ben teleurgesteld over de uitkomst, maar er zijn teleurstellingen waarmee je op enig moment kunt leven wanneer er een goede motivering aan ten grondslag ligt. Zo moet u dit zien. Ik heb daarnaast niet voor niets een oproep gedaan om in het komende najaar de heroverweging heel zorgvuldig te doen. Enige herkenning met betrekking tot uw opmerkingen over dit onderwerp is er wel, maar wij gaan aan dit proces niet de kwalificaties verbinden die u hebt verwoord.

De heer **Harpe** (GL). Het moet bij u nog groeien...

De heer **Bierens** (VVD). Nee hoor, het is op dit moment zoals het is en wij zien met belangstelling uit naar de uitkomsten die dit najaar aan de orde komen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Wellicht kan uit de woorden van de heer Bierens wél de conclusie worden getrokken dat ook hij vindt dat de aandeelhoudersstrategie niet goed heeft gewerkt.

De heer **Bierens** (VVD). Neen, dat zou ik niet willen zeggen want dan lijkt het erop alsof die strategie alleen zou gaan over het dividend en het resultaat van de bijzondere deelnemingen. Zo is het natuurlijk niet. Er staat veel méér in deze strategie en met de uitvoering van een belangrijk gedeelte daarvan is men nu bezig. Ook wat dat betreft kijken wij met belangstelling uit naar de uitkomsten.

De **voorzitter**. Ik constateer dat nu nog slechts twee vragen resteren, namelijk één van de CDA-fractie over het investeringsprogramma met

betrekking tot het landelijke gebied, en één van de PvZ-fractie over Waterdunen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. De CDA-fractie vraagt een harde toezegging in verband met haar motie nr. 3, maar die kan ik niet doen. Wat ik heb gezegd, is dat ik kennisneem van het standpunt van deze fractie, dat wij in het najaar met een Bestedingsplan-2015 komen, dat wij voor de jaren 2014 en 2015 voor de uitvoering van het bestaande plan nog geen financiële problemen hebben, en dat mijn uitgangspunt is dat wij naar oplossingen zoeken, in plaats van nu al een bezuiniging van 4,7 miljoen inboeken.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Wat Waterdunen betreft kan ik de PvZ-fractie zeggen dat wij in 2015 nog bezig zijn met kustversterking. Er kan dus nog niet met het hotel worden begonnen. De kustversterkingswerken duren minimaal nog tot en met 2015. Voor er iets aan het hotel kan worden gedaan, is het 2016, op z'n vroegst.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. In het desbetreffende stuk wordt gesproken over een "aanzienlijke sociaal-economische impuls voor de krimpregio". Wij praten over vierhonderd huizen, een hotel, een restaurant, een zwembad enz. Het jaar 2015 was wat dat betreft gewoon de deadline; dan zou een en ander worden opgeleverd. Dát is ons voorgehouden. Kan de gedeputeerde nu concreet aangeven wanneer het geheel wél zal worden opgeleverd? Wanneer zijn de revenuen te verwachten voor onze gemeenschap?

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter, dat kan ik nu niet zo direct. Het is een heel gecompliceerde vraag die te maken heeft met de kustversterkingswerken. Ik kan het zo niet zeggen en ik wil het ook niet zeggen, want dan gaat de heer Babijn mij aan die uitspraak houden. Het heeft meer onderzoek nodig.

De heer **Babijn** (PvZ). Nogmaals, ons is voorgehouden dat oplevering zou plaatsvinden in 2015. Nu duidelijk is dat dat niet gaat gebeuren, hebben de Staten er mijns inziens recht op om te vernemen wanneer het dan wél gebeurt, al is het maar een inschatting.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Ik ben verplicht om een "grex" te laten opstellen, en die komt er aan. Vervolgens kunnen er, naar aanleiding van die grex, vragen worden gesteld.

De heer **Babijn** (PvZ). En wanneer komt die grex er?

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat stuk is al in het college aan de orde geweest. Het is dus onderweg.

De **voorzitter**. Ik ga ervan uit dat de Staten dit stuk deze maand nog tegemoet kunnen zien.

Wij zijn toe aan de besluitvorming, allereerst over het statenvoorstel, daarna over de moties.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. De reactie van de gedeputeerde op onze motie nr. 3 over de plattelandsontwikkeling bevat geen harde toezegging, maar wij vertrouwen erop dat zij ons standpunt zal betrekken bij de verdere uitvoering. Zou later blijken dat dat niet het geval is, dan volgt er mogelijk weer een motie, maar wij brengen nu onze motie niet in stemming.

De **voorzitter**. Ik constateer dat motie nr. 3 is ingetrokken.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV en de SP tegen dit voorstel hebben gestemd.

In stemming komt motie nr. 1 van het lid Evertz over het rapport "De slimme kracht van Zeeland".

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Voorzitter. Als nu het college een dergelijk rapport van de Wetenschappelijke Raad Zeeland géén plaats zou geven in het kader van de Toekomstvisie 2040, dan zou het college toch geen knip voor de neus waard zijn? Wij vinden deze motie totaal overbodig en zullen dus tegenstemmen.

Motie nr. 1 wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, NZ en de PvZ tegen deze motie hebben gestemd.

Motie nr. 2 van het lid Harpe over DELTA NV wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, de SP en NZ voor deze motie hebben gestemd.

23. Hamerstukken

24. **Statenvoorstel 6e wijziging begroting Zeeland 2014 (SERV-149)**

, griffier.

25. **Statenvoorstel 7e wijziging begroting Zeeland 2014 (SERV-148)**

26. **Statenvoorstel Realisatie verbreding Tractaatweg (UITV-151A)**

Deze voorstellen worden zonder discussie en zonder stemming aangenomen.

27. **Vragensessie**

Er zijn geen vragen.

28. **Moties niet behorend bij een agendapunt**

Er zijn geen moties, niet behorend bij een agendapunt.

29. **Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten de resumptie van de besluiten aan de griffier over te laten.

30. **Sluiting**

De vergadering wordt te 16.23 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland in hun vergadering van 4 juli 2014, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter.